

VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO ATASKAITA

**2024
VILNIUS**

Tyrimą parengė viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Pagal 2024 m. gegužės 14 d. Paslaugų viešojo pirkimo-pardavimo sutartį Nr. VP7-184

Viešoji įstaiga DARNAUS VYSTYMO PROJEKTAI

Įstaigos kodas 300855721

Vytenio g. 22, LT-03229 Vilnius

Tel. +370 659 05603

El. p. info@dvp.lt

<http://www.dvp.lt/>

Užsakovas

Vilniaus rajono savivaldybės administracija

Įstaigos kodas 188708224

Rinktinės g. 50, LT-09318 Vilnius

Tel. +370 5 275 1990

El. paštas vrsa@vrsa.lt

<https://vrsa.lt/>

TURINYS

	1
I. ĮVADAS	4
II. TYRIMO METODIKA	5
2.1. Sąvokos	5
2.2. Tyrimo atlikimo metodai	6
2.3. Tyrimo populiacijos apimtis	6
2.4. Tyrimo atranka	6
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji	7
III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ	8
3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos	8
3.2. Mokykla	9
3.3. Studijos	13
3.4. Darbas	15
3.5. Laisvalaikis	26
3.6. Draugai	27
3.7. Gyvenimo sąlygos	31
3.8. Dalyvavimas	37
3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas	37
3.9. Įpročiai	45
3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta	51
IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS	57

I. ĮVADAS

Vilniaus rajono savivaldybės jaunimo problematikos tyrimas atliktas vadovaujantis Jaunimo reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu 2011 metais parengta bei 2020 m. atnaujinta „Metodika, reikalinga jaunimo problematikos tyrimams savivaldybėse atlikti“ (toliau – Metodika). Tyrimas atliktas 2024 m. birželio mėn. – 2024 m. gruodžio mėn.

Tyrimas prisidės sudarant palankias sąlygas stiprinti valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, dirbančius jaunimo politikos srityje ir veiks kaip naudingas įrankis visoms su jaunimo reikalais susijusioms vietos ir nacionalinėms institucijoms bei organizacijoms. Tyrimas būtinas siekiant laiku atpažinti ir įvardinti jaunimą ištinkančius sunkumus, taip pat planuoti ir koordinuotai vykdyti intervencijos ir prevencijos programas, sutelkti vietos resursus ir valstybės institucijų bei įvairių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų jėgas.

Parengtas tyrimas leis įvertinti savivaldybės jaunimo situaciją pagal tuos pačius vertinimo kriterijus – tyrimo rezultatus bus galima lyginti tarpusavyje su anksčiau atliktais tyrimais ir daryti pagrįstas konkrečias išvadas, įžvelgti tendencijas bei priimti sprendimus kaip užtikrinti, kad savivaldybėje jaunimo politika būtų vystoma tolygiai.

Tyrimo tikslas – ištirti jaunimo problemas pagal nustatytus rodiklius šiose jaunimo politikos įgyvendinimo srityse:

- mokymasis ir studijos (švietimas, mokymas, mokslas, studijos ir ugdymas);
- darbas (darbas ir užimtumas);
- laisvalaikis (laisvalaikis, poilsis, kūryba ir kultūra);
- gyvenimo sąlygos (ap(si)rūpinimas būstu);
- dalyvavimas (pilietiškumas, neformalus ugdymas);
- fizinė ir psichologinė savijauta (sveikatos apsauga);
- įpročiai ir gyvenimo būdas (sveikatingumas, kūno kultūra ir sportas);
- šeima, draugai, kaimynystė (socialinė apsauga);
- jaunimo probleminio / rizikingo elgesio apraiškos.

II. TYRIMO METODIKA

2.1. Sąvokos

Rengiant tyrimą buvo naudojamos Metodikoje nustatytos sąvokos:

Anketa – klausimų, kuriuos apjungia tyrėjo siekis ištirti kokį nors socialinį reiškinį, visuma.

Anoniminė apklausa – kai asmuo traktuojamas kaip socialinio reiškinio ar proceso agentas, tai yra, respondentas / informantas tyrėjui nerūpi kaip individualybė.

Atranka – tyrimo imties sudarymas.

Atviri klausimai – klausimai, neturintys pateiktų galimų atsakymų variantų.

Dichotominė matavimų skalė – taikant šią skalę, požymių reikšmės yra priskiriamos prie vienos iš dviejų galimų kategorijų. Pavyzdžiui, gyvas arba miręs, rūko – nerūko ir kt.

Generalinė visuma – objektų visuma.

Generalinė aibė – tyrimo vienetų (žmonių, organizacijų, bendruomenių, grupių, įvykių, dokumentų ir pan.), atstovaujančių tyrimo objektui, visuma.

Charakteristika – visapusišis tiriamojo objekto apibūdinimas.

Informantas – asmuo, teikiantis informaciją kokybinį tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Įvertis – diagnostinis sprendinys apie tikrovės objektą, nusakantis jo socialinę vertę.

Kiekybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant matematinės statistikos metodus.

Kiekybinis tyrimas – empirinis tyrimas, kurio išvados paremtos problemai spręsti reikalingų duomenų analize, taikant matematinės statistikos metodus.

Kintamasis – eksperimente ar tyrime yra požymis, kuris gali įgyti skirtingas reikšmes. Nepriklausomas kintamasis – tai kintamasis, kuriuo galima paaiškinti arba iššaukti tiriamo reiškinio pokyčius. Priklausomas kintamasis – tai kintamasis, kurį galima paaiškinti, remiantis eksperimentu ar kitu būdu.

Klausimynas – kiekybinio tyrimo instrumentas, kurį sudaro visuma klausimų, vienijamų tyrėjo siekimu gauti pirminę informaciją apie tyrimo objektą.

Kokybinė analizė – duomenų nagrinėjimas, taikant specifinius metodus.

Kokybinis tyrimas – empirinis tyrimas, teikiantis aprašomojo pobūdžio išvadas apie tyrimo objektą ir paremtas kokybinių (išreikštų žodžių ar simbolių forma) duomenų analize.

Kokybinių tyrimų išorinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė tyrimo rezultatus pritaikyti generalinėje aibėje.

Kokybinių tyrimų vidinis validumas – tyrimo kokybiškumo požymis, tyrėjo siekiamybė, kad tyrimo rezultatai rodytų realią situaciją, būtų tikslūs ir jais būtų galima pasitikėti.

Kriterijus – požymis, kuriuo remiantis sprendžiama apie teiginio teisingumą ar klaidingumą, įvertio matas.

Metodas – pagrindinis duomenų rinkimo, apdorojimo arba analizės būdas.

Metodika – tyrimo būdų ir taisyklių visuma.

Nepriklausomi požymiai (kintamieji) – veiksniai, nuo kurių, remiantis teoriniu modeliu, gali priklausyti problemų sprendinys.

Pasikliautinumumas – kokybinio tyrimo kokybės požymis (kiekybinio tyrimo patikimumo analogas), tyrėjo siekiamybė, kad tyrimu būtų galima pasikliauti.

Priklausomi požymiai (kintamieji) – nusako tyrimo objekto ypatumus (savybes, žinias, nuostatas ir pan.).

Ranginė matavimų skalė – tai požymio reikšmių matavimo būdas, kuriuo skirtingai nei nominaliosios matavimų skalės, tiriamieji objektai ar individai gali būti sudėlioti matuojamo požymio didėjimo arba mažėjimo tvarka.

Reikšminis žodis – tyrėjo nuožiūra parinktas daiktavardis ir jo pažyminys (-iai) – daiktavardis, būdvardis, įvardis, dalyvis (1–4 žodžiai, interpretuojami kaip vienas reikšminis žodis).

Respondentas – asmuo, teikiantis informaciją tyrimą atliekančiam tyrėjui.

Tyrimo imtis – specialiai tyrimui atrinkta generalinės aibės dalis, t. y. tie generalinės aibės vienetai, iš kurių renkami tyrimo duomenys.

Tyrimo populiacija – tyrimo generalinės aibės analogas, kai generalinės aibės vienetai yra žmonės.

Tyrimo programa – tai pagrindinis strateginis dokumentas, kuriuo vadovaujantis tyrėjas organizuoja ir vykdo konkretų tyrimą.

Tyrimo rezultatai – veiklos produktai, kurie perduodami viešam naudojimui.

Uždaro tipo klausimai – klausimai, kuriems pateikiami visi galimi atsakymo variantai, o respondentas tik pažymi pasirinktus vieną ar kelis atsakymus.

2.2. Tyrimo atlikimo metodai

Rengiant tyrimą buvo atlikta jaunimo apklausa respondentams pateikiant anketą, sudarytą iš 85 klausimų. Apklausa apėmė šias jaunuoliams svarbiausias sritis:

- mokykla (1-8 klausimai);
- studijos (9-11 klausimai);
- darbas (12-26 klausimai);
- laisvalaikis (27-28 klausimai);
- draugai (29–34 klausimai);
- gyvenimo sąlygos (35–44);
- dalyvavimas (45–58 klausimai);
- įpročiai (59–67 klausimai);
- psichologinė ir fizinė savijauta (68–75 klausimai);
- demografiniai rodikliai (76–85 klausimai).

Atsižvelgiant į amžiaus grupes, jaunuoliams buvo parengti skirtingi klausimų blokai: mokyklinio amžiaus jaunimui (14–19 m.) – mokykla, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai; vyresniems, nebe mokyklinio amžiaus jaunuoliams (19–29 m.) – studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, gyvenamoji aplinka, aktyvumas / dalyvavimas, žalingi įpročiai, mityba, psichologinė savijauta, lytiniai santykiai, šeimos planavimas, požiūris į save.

Ataskaitoje pateikiami bendrieji paprastų ir agreguotų arba suminių rodiklių, apskaičiuotų iš turimų anketinių duomenų, atsakymų procentiniai arba faktiniai pasiskirstymai.

2.3. Tyrimo populiacijos apimtis

Tyrimo populiaciją sudaro jaunuoliai nuo 14 iki 29 metų, tyrimo metu gyvenantys, besimokantys ar dirbantys Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje. Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2024 metų pradžioje Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje gyveno 18 040 žmonių nuo 14 iki 29 metų, tai yra apie 16,82 procentų visų savivaldybės gyventojų (viso – 106 179 gyventojai – nuolatinių gyventojų skaičius 2024 metų pradžioje).

2.4. Tyrimo atranka

Kiekybiniam tyrimui (anketinei apklausai) tiriamojoje savivaldybėje atlikti buvo taikoma kvotinė atranka. Kvotinės atrankos požymių krepšeliui pasirinktos bazinės demografinės charakteristikos – lytis bei amžius. Pagal Statistikos departamento duomenis apskaičiuotos (bei tikslintos pagal kitus savivaldybių bei Švietimo ir mokslo ministerijos statistinės informacijos šaltinius) lyties ir amžiaus kvotos. Apklaustųjų charakteristikos pagal tikslinius požymius atitinka jų pasiskirstymą visumoje. Sudarant tyrimo imtį dalyviams buvo taikomi kriterijai, užtikrinantys tiriamųjų požymių įvairovę: 14–18 metų jaunuoliai buvo ne tik gimnazijų, pagrindinių ar vidurinių mokyklų moksleiviai, bet ir besimokantys profesinio rengimo centruose; gyvenantys tiek mieste, tiek rajone; 19–29 metų jaunuoliai tiek dirbantys, tiek nedirbantys; sukūrę šeimas ir neturintys jų; dalyvaujantys ar nedalyvaujantys jaunimo organizacijų veiklose bei priklausantys ar nepriklausantys neorganizuotai jaunimo grupei, gyvenantys tiek miesto, tiek kaimo tipo gyvenvietėse.

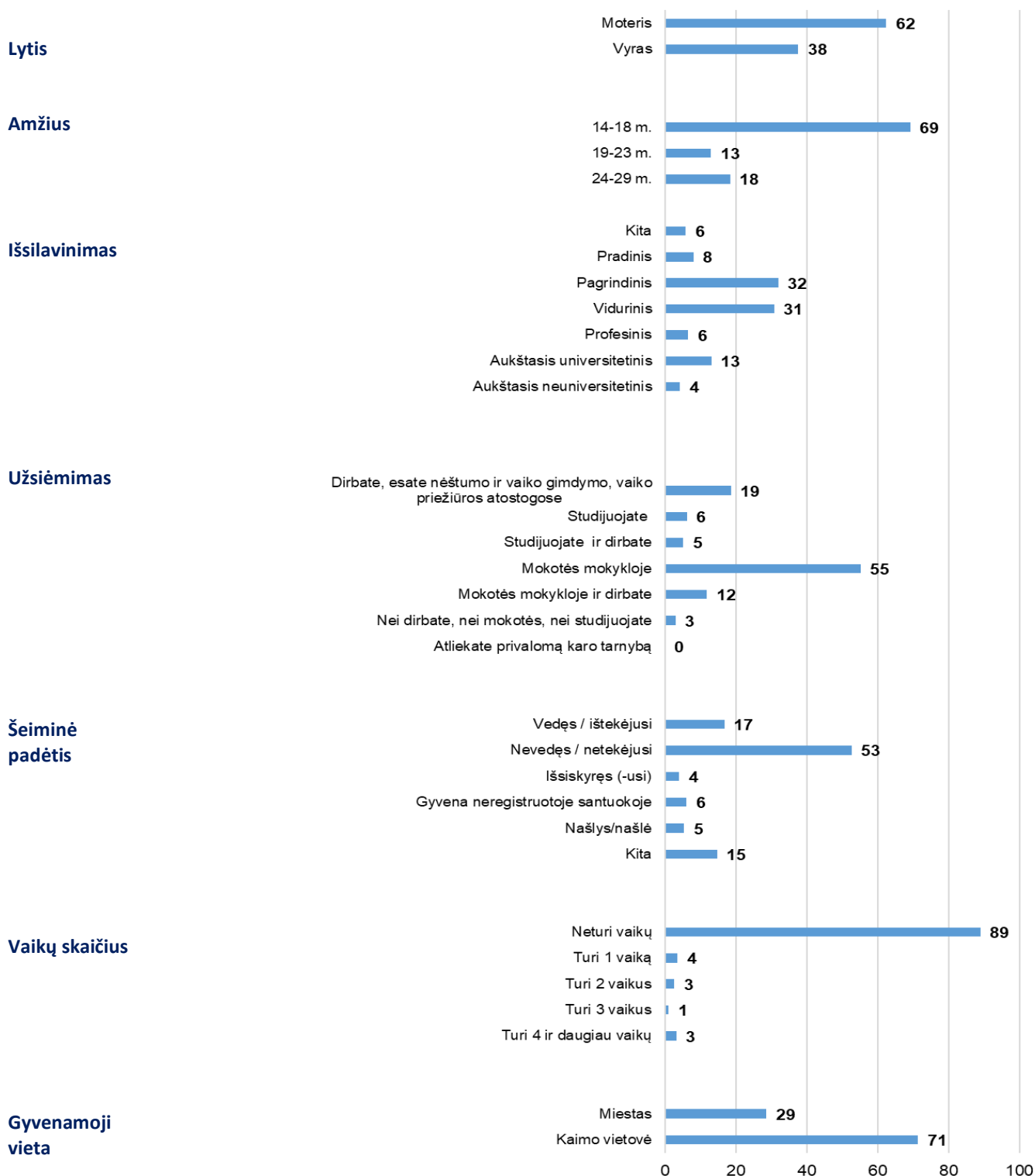
2.5. Tyrimo imtis ir tiriamieji

Šio kiekybinio tyrimo imties dydis – 500 tiriamieji jaunuoliai. Tokia imtis užtikrina 5 procentų paklaidą (su 95 procentų tikimybe).

Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis apie jaunimo, gyvenančio Vilniaus rajono savivaldybėje 2024 metų pradžioje, pasiskirstymą, ši kvota padalinta proporcingai trijų amžiaus grupių jaunimui, kaimo ir miesto gyventojams, per pusę vyrams bei moterims.

III. JAUNIMO PROBLEMATIKOS TYRIMO VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖJE DUOMENŲ ANALIZĖ

3.1. Demografinės tiriamųjų charakteristikos

1 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal socialines-demografines charakteristikas (proc., N=500)

3.2. Mokykla

Atliekant tyrimą buvo apklausti 335 jaunuoliai, besimokantys bendrojo lavinimo, taip pat profesinėse mokyklose. Šie respondentai pateikė atsakymus pagal rodiklių grupę „Mokykla“, kuri skirta pagrindinių, vidurinių, jaunimo, profesinių mokyklų ir gimnazijų mokiniams bei sudaryta iš rodiklių, apibūdinančių mokinių savijautą, jų santykius su mokytojais, patyčias mokykloje, pamokų lankomumą, pažangumą, profesijos pasirinkimą ir studijų planus, aktyvų dalyvavimą mokyklos gyvenime.

Jvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie pasitenkinimą mokykla, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius.

Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas mokykloje. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas mokykloje.

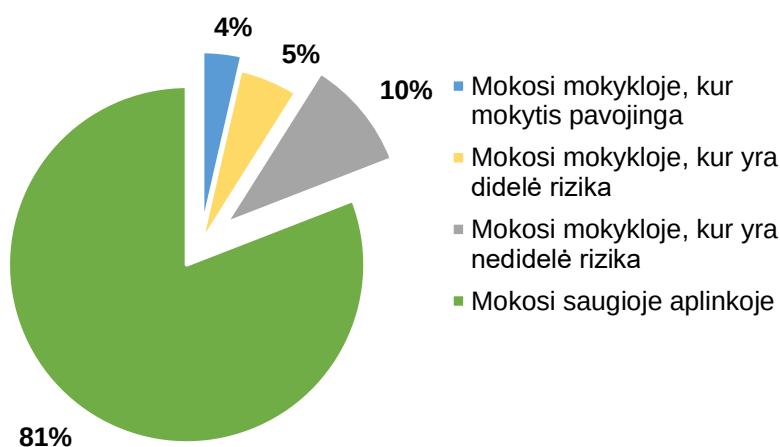
2 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=335)

Tyrimo rezultatai rodo, kad didelė dalis moksleivių – 48 procentai, su kylančiomis situacijomis ir problemomis susitvarko vidutiniškai sėkmingai. Taip pat didelė dalis – 45 procentai, respondentų gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir sprendžia mokykloje kylančias problemas, o ganėtinai nemažas procentas respondentų – 7 procentai, išreiškė silpną gebėjimą kontroliuoti įvykius bei spręsti problemas (žr. 2 pav.).

Bendra vidutinė visų respondentų įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 14,16 ir rodo vidutinišką moksleivių gebėjimą kontroliuoti mokykloje kylančias situacijas bei problemų sprendimą.

Mokyklos saugumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikrus įvykius mokykloje, kurie rodo, kad tiriamasis mokosi nesaugioje aplinkoje, kad joje patiria patyčias, pvz., kiti mokiniai užgauliojo, mušė, reketavo, seksualiai priekabiavo, mokytojai užgauliojo ar mušė (per paskutines 30 dienų). Mokyklos saugumo rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia saugumo mokykloje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą mokyklos saugumą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo saugesnė mokykla. Balus galima

suskirstyti į tokias grupes: mokosi saugioje aplinkoje (nuo 19 iki 21), mokykloje, kur yra nedidelė rizika (nuo 15 iki 18), didelė rizika (nuo 11 iki 14) ir mokytis pavojinga (nuo 7 iki 10).

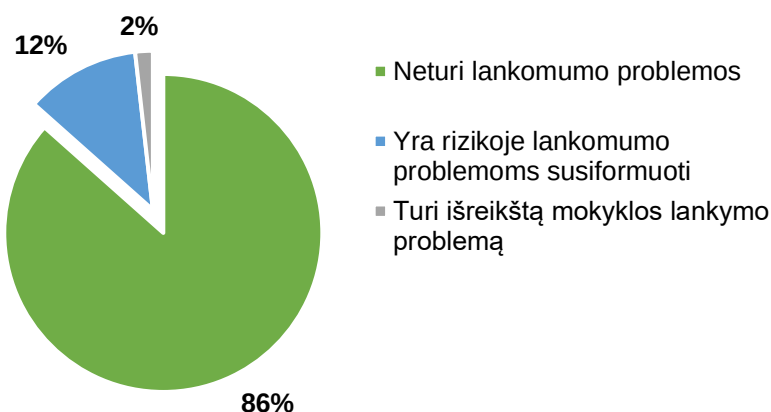

3 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal mokyklos saugumo rodiklį (proc., N=335)

Bendra respondentų mokyklos saugumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 19,37. Tai rodo, kad apskritai mokiniams mokyklose sukurama aplinka yra saugi.

Dauguma moksleivių (81 procentas) mano, kad mokosi saugioje aplinkoje. 10 procentų respondentų nurodė, kad mokosi mokykloje, kurioje yra nedidelė rizika, 5 procentai – rizika yra didelė. Tuo tarpu su itin nesaugia aplinka, kurioje mokytis yra pavojinga, susiduria 4 procentai respondentų (žr. 3 pav.).

Lankomumo problemų rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, kurie susiję su įvairiomis priežastimis dėl kurių respondentai per paskutines 30 dienų praleido pamokas. Šis rodiklis leidžia įvertinti, ar tiriamasis turi lankomumo problemų. Mokyklos lankomumo problemų rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia, kad lankomumo problemų nėra, o 24 reiškia stipriai išreikštą mokyklos lankymo problemą. Vadinas, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnė mokyklos lankymo problema. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: neturi lankomumo problemos (nuo 6 iki 12), yra rizika lankomumo problemai susiformuoti (nuo 13 iki 18) ir turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (nuo 19 iki 24).

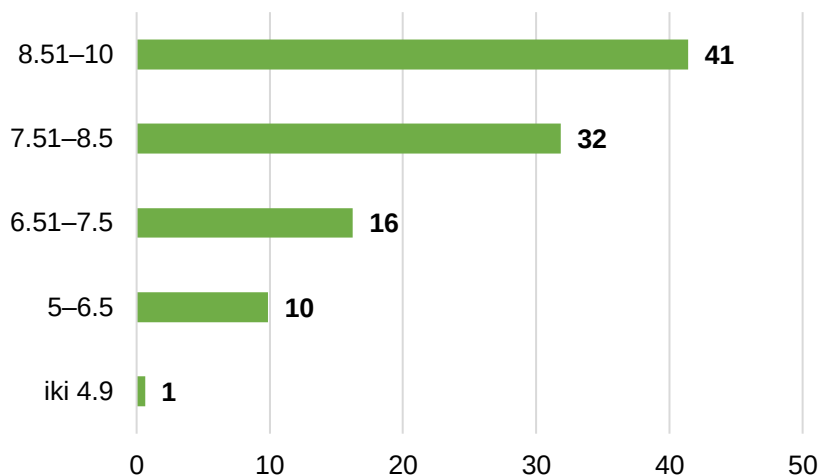

4 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal lankomumo problemų rodiklį (proc., N=335)

Bendra respondentų lankomumo problemų rodiklio vidutinė reikšmė – 9,6. Tai rodo, kad iš esmės Vilniaus rajono savivaldybės moksleiviai mokyklos lankomumo problemų neturi.

Didžiosios daugumos (86 procentų) apklaustųjų mokyklos lankomumas yra geras, jie neturi išreikštos lankomumo problemos. Tačiau 12 procentų moksleivių patenka į rizikos grupę lankomumo problemoms susiformuoti. O 2 procentai apklaustųjų turi išreikštą mokyklos lankymo problemą (žr. 4 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad turintys lankomumo problemų arba patenkantys į rizikos grupę joms atsirasti, dažniausiai pažymėjo, kad mokosi saugioje mokykloje.

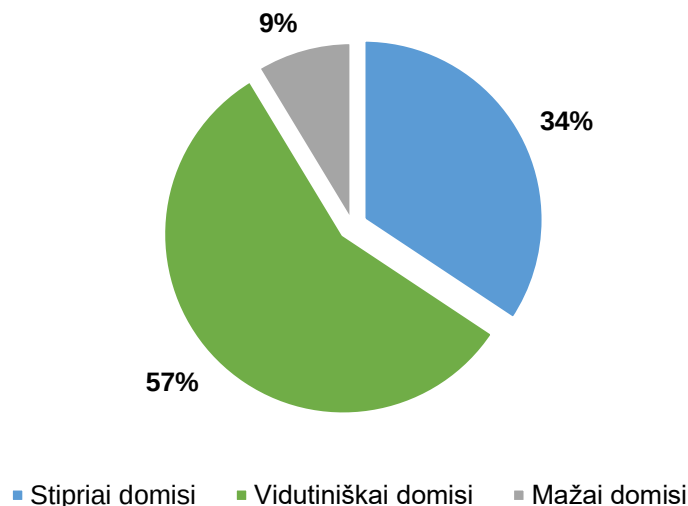
Pažangumo rodiklis – tai rodiklis, matuojamas paskutinio semestro pažymių vidurkiu. Jis kinta nuo 1 iki 10. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: iki 4,9, nuo 5 iki 6,5, nuo 6,51 iki 7,5, nuo 7,51 iki 8,5, nuo 8,51 iki 10.

5 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal pažangumą (proc., N=314)

Bendras tyrime dalyvavusių moksleivių vidurkis – 8,09. Aukščiausių pažymių vidurkį (nuo 8,51 iki 10) turi 41 procentas respondentų, šiek tiek žemesnį (nuo 7,51 iki 8,5) – 32 procentai mokinių, vidutinį (nuo 6,51 iki 7,5) – 16 procentų besimokančiųjų. 10 procentų moksleivių nurodė besimokantys silpnai (nuo 5 iki 6,5). O 4,9 arba mažesnį balų pažangumo rodiklį nurodė 1 procentas respondentų (žr. 5 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad moksleivių pažangumas neturi didesnės įtakos mokyklos lankomumui, kadangi tiek aukščiausius pažymius (8.51-10), tiek žemiausius pažymius (6.5 arba mažiau) turintys moksleiviai pasižymi geru mokyklos lankomumu.

Domėjimosi būsima profesija rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidžiančius ją pasirinkti bei geriau jai pasirengti. Rodiklis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimą profesiją. Domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 28: 28 reiškia nesidomėjimą būsima profesija, o 7 – aktyvų domėjimąsi ir sąmoningą rengimąsi būsimai profesijai. Kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domisi profesija ir sąmoningai ją renkasi (nuo 7 iki 14), vidutiniškai (nuo 15 iki 21) ir mažai (nuo 22 iki 28) domisi ir nesąmoningai renkasi profesiją.

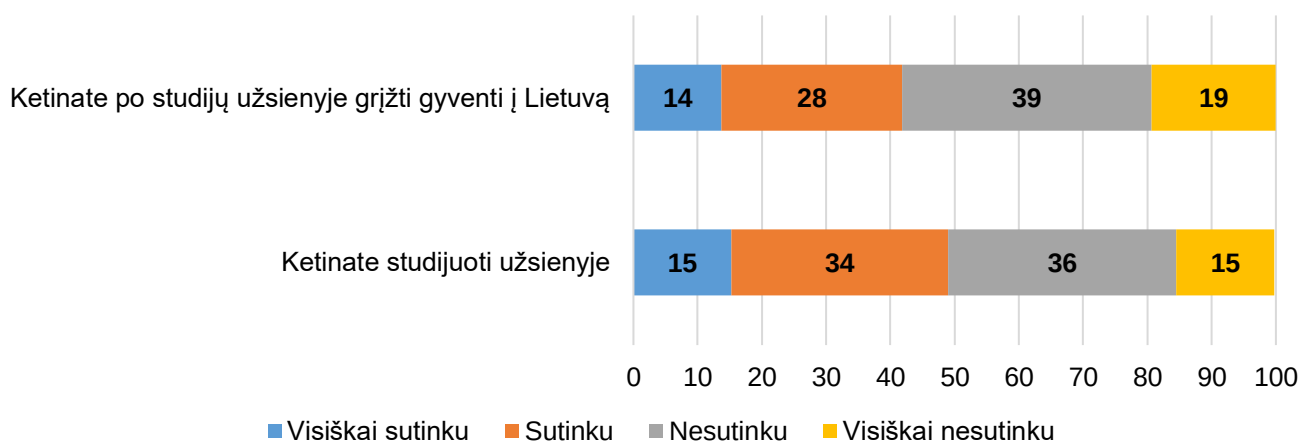

6 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal domėjimosi būsima profesija rodiklį (proc., N=335)

Tyrimo rezultatai rodo, kad bendras Vilniaus rajono savivaldybės moksleivių domėjimosi būsima profesija lygis yra vidutinis. Nustatyta bendra vidutinė domėjimosi būsima profesija rodiklio reikšmė yra 16,19.

Mažai besidominčių savo ateities profesija apklaustųjų tarpe buvo 9 procentai, vidutiniškai – 57 procentai, o ypač besidominčių savo ateitimi – 34 procentai respondentų (žr. 6 pav.).

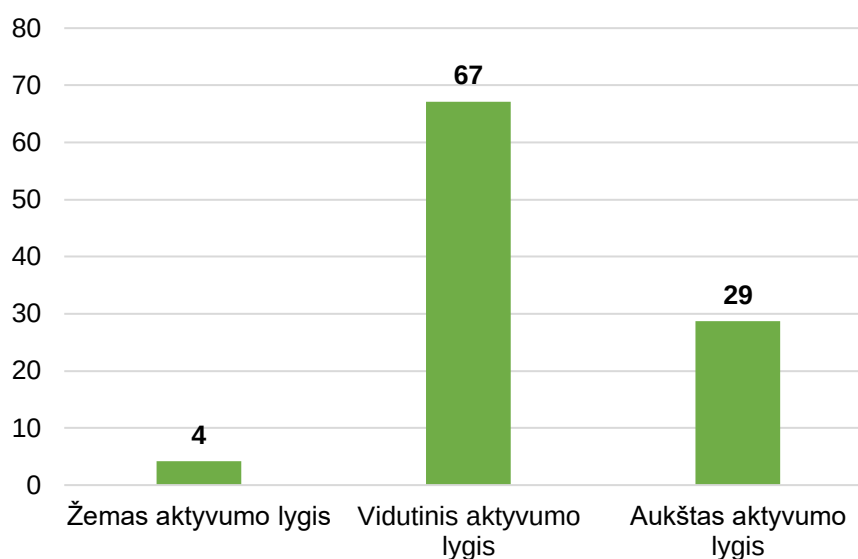
Ketinimai ateityje – du teiginiai vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami du aspektai: ketinimai po studijų užsienyje grįžti gyventi į Lietuvą ir ketinimai studijuoti užsienyje.

7 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal ketinimus ateityje (proc., N=335)

Tyrimo rezultatai rodo, kad 49 procentai respondentų baigę mokyklą ketina studijuoti užsienyje, o 42 procentai respondentų ketina po studijų grįžti gyventi į Lietuvą (žr. 7 pav.).

Aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, atspindinčiais mokinių aktyvumo mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 32 iki 8: 32 reiškia žemą, o 8 reiškia aukštą aktyvumo mokinių savivaldoje lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo mokinių savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 25 iki 32), vidutinis (nuo 16 iki 24) ir aukštas (nuo 8 iki 15) aktyvumo mokinių savivaldoje lygis.

8 pav. Moksleivių pasiskirstymas pagal aktyvumo mokinių savivaldoje rodiklį (proc., N=335)

Tyrimo rezultatai rodo vidutinį bendrą moksleivių įsitraukimą į mokinių savivaldą – vidutinė mokinių aktyvumo savivaldoje rodiklio reikšmė yra 17,54. Į šią grupę patenka didžioji dalis respondentų – 67 procentai. Aukštas dalyvavimo rodiklis būdingas 29 procentams respondentų, tuo tarpu 4 procentai moksleivių į savivaldos veiklas įsitraukia mažai arba visai neįsitraukia (žr. 8 pav.). Nustatyta, kad dažniau mokinių savivaldoje aktyviai dalyvauja moksleiviai turintys gerus lankomumo rodiklius ir aukštą pažymių vidurkį (8,51-10).

3.3. Studijos

Atliekant tyrimą buvo apklausti 57 jaunuoliai, studijuojantys aukštosiose mokyklose. Studentų buvo prašoma nurodyti veiksnius, turėjusius įtakos jų studijų pasirinkimui.

Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais apie domėjimąsi būsimomis studijomis / studijų programomis ir veiksmus, leidžiančius jas sąmoningai pasirinkti. Jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis būsimas studijas ir universitetą. Studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 32: 8 reiškia nesidomėjimą būsimomis studijomis, o 32 – aktyvų domėjimąsi studijų programomis ir universitetų galimybėmis, sąmoningą, argumentuotą rinkimąsi. Vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimų studijų pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi būsimąja profesija ir sąmoningai ją rinkosi (nuo 25 iki 32), vidutiniškai (nuo 16 iki 24) ir mažai (nuo 8 iki 15) domėjosi būsimąja profesija ir nesąmoningai ją rinkosi.

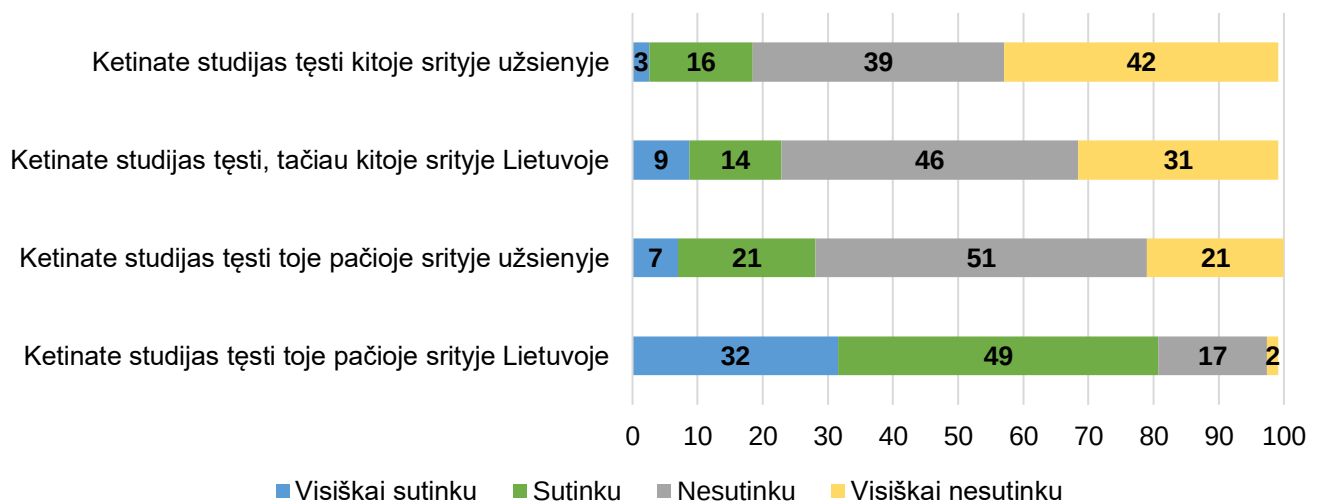

9 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklį (proc., N=56)

Bendra studijuojančiųjų respondentų studijų pasirinkimo sąmoningumo rodiklio vidutinė reikšmė yra 20,23 ir rodo vidutinišką domėjimąsi savo būsima profesija ir studijomis.

Didžioji dalis, net 75 procentai studentų, būsimomis studijomis domėjosi vidutiniškai, tuo tarpu ganėtinai daug respondentų – 13 procentų, nurodė mažai domėjęsi būsima profesija bei studijų programomis. O respondentų, kurie stipriai domėjosi būsima profesija ir sąmoningai ją rinkosi, buvo 12 procentų (žr. 9 pav.).

Ketinimų tęsti studijas rodiklis – tai keturi teiginiai, vertinami keturių rangų skalėmis pagal tiriamojo sutikimo su teiginiu laipsnį nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Teiginiuose derinami šie aspektai: ketinimai tęsti studijas toje pačioje ar kitoje srityje ir ketinimai tęsti studijas Lietuvoje ar užsienyje. Respondentų atsakymai pateikiami procentine išraiška kiekvienam teiginiui.

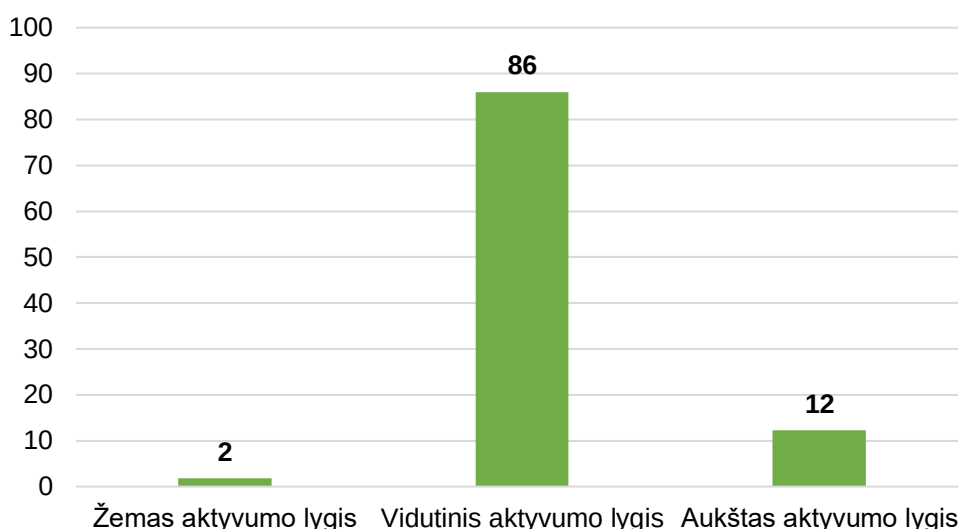

10 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal ketinimą tęsti studijas (proc., N=57)

Net 81 procentas studijuojančiųjų apklaustųjų, planuoja tęsti studijas toje pačioje srityje Lietuvoje, tuo tarpu tęsti studijas toje pačioje srityje užsienyje linkę tik 28 procentai respondentų. Kitoje srityje Lietuvoje studijas tęsti linkę 23 procentai tyrimo dalyvių, užsienyje – 19 procentų (žr. 10 pav.). Darytina išvada, kad respondentai labiau

yra linkę po studijų likti Lietuvoje nei vykti į užsienį. Be to, tyrime dalyvavę studentai labiau linkę tęsti studijas toje pačioje srityje nei kitoje srityje.

Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 10 indikatorių, atspindinčiais studentų aktyvumo aukštosios mokyklos savivaldoje apraiškas, pvz., dalyvavimas savivaldos rinkimuose, renginiuose, pareigų turėjimas ir pan. Aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio reikšmės kinta nuo 40 iki 10: 40 reiškia žemą, o 10 – aukštą aktyvumo studentų savivaldoje lygį. Vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aktyvumo studentų savivaldoje lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 31 iki 40), vidutinis (nuo 20 iki 30) ir aukštas (nuo 10 iki 19) aktyvumo studentų savivaldoje lygis.

11 pav. Studentų pasiskirstymas pagal aktyvumo studentų savivaldoje rodiklį (proc., N=57)

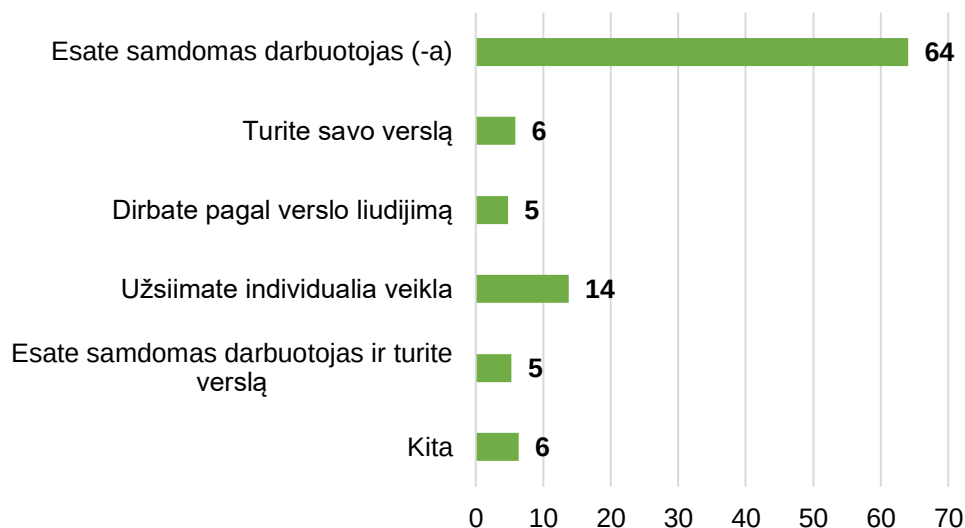
Didžioji dalis respondentų – 86 procentai, pasižymi vidutiniu dalyvavimu studentų savivaldoje, tuo tarpu ypač aukštu dalyvavimu savivaldoje pasižymi tik 12 procentų studijuojančių tyrimo dalyvių. Žemas dalyvavimo savivaldoje rodiklis priklauso 2 procentams respondentų (žr. 11 pav.).

Bendra respondentų aktyvumo studentų savivaldoje rodiklio vidutinė reikšmė yra 24,16 ir rodo vidutinį bendrą dalyvavimo aktyvumą.

3.4. Darbas

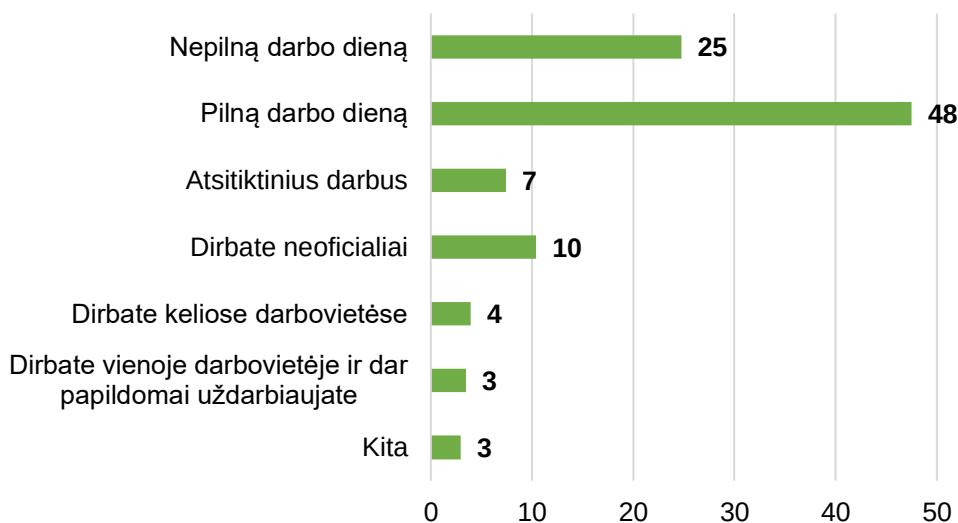
Tyrimo srities „Darbas“ rodiklius galima skirti į keletą grupių. Pirmoji grupė skirta visiems dirbantiems. Siekiama išsiaiškinti darbo stažą, darbo pobūdį, ar tiriamieji dirba pagal specialybę, jei nedirba, kodėl. Taip pat tiriama, kaip respondentai pasirinko profesiją bei jų pasirinkimui įtaką dariusius veiksnius, ketinimą keisti darbą. Antroji grupė skirta dirbantiems, tačiau ketinantiems keisti darbą. Siekiama išsiaiškinti, kodėl ketina keisti darbą, migracijos į kitus miestus ir šalis ketinimą, galimos emigracijos priežastis.

Dirbantieji sudaro apie 36 procentus tyrime dalyvavusių respondentų: iš jų apie 19 procentų tik dirba, apie 5 procentai studijuoja ir dirba, apie 12 procentų nurodė, kad mokosi mokykloje ir dirba. Dar apie 15 procentų nurodė niekur nedirbantys, nestudijuojantys ir nesimokantys.

12 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=189)

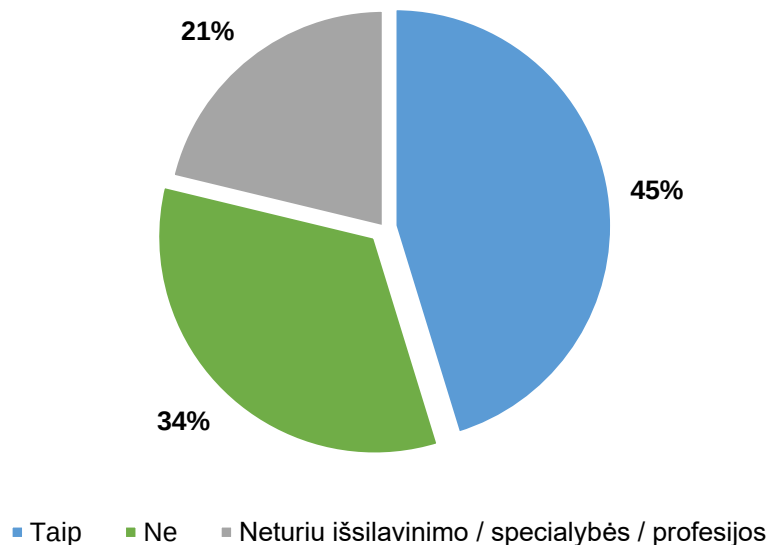
Net 64 procentai tyrime dalyvavusių dirbančių jaunuolių nurodė, kad yra samdomi darbuotojai. 25 procentai respondentų verčiasi savarankiškai (turi savo verslą, dirba pagal verslo liudijimą ar užsiima individualia veikla). Dar 5 procentai yra samdomi darbuotojai ir turi verslą (žr. 12 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (6 procentai) nurodė, jog yra vaiko priežiūros atostogose, kad yra vidaus tarnybos pareigūnas, keli nurodė, kad yra samdomi darbuotojai ir kartu užsiima individualia veikla arba nepatikslo.

13 pav. Tiriųjų pasiskirstymas pagal darbo pobūdį (proc., N=202)

Didelė dalis – 48 procentai, dirbančių tiriųjų nurodė dirbantys pilną darbo dieną, o nepilną darbo dieną – 25 procentai respondentų. 10 procentų nurodė dirbantys neoficialiai, 7 procentai – dirba atsitiktinius darbus, 4 procentai nurodė dirbantys keliose darbovietėse, o 3 procentai respondentų dirba vienoje darbovietėje ir dar papildomai uždarbiauja. Dar 3 procentai respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad dirba darbą paromis, renka socialines valandas, arba nepatikslo atsakymo (žr. 13 pav.).

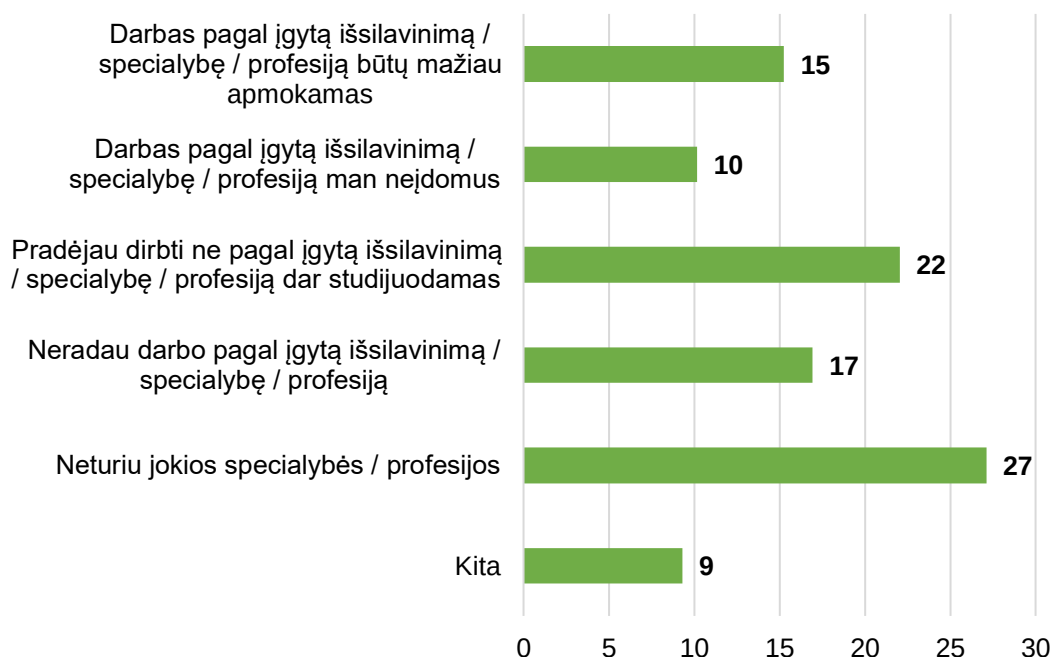
Darbas pagal specialybę – tai rodiklis, parodantis, kokia dalis dirbančiųjų dirba pagal studijuojamą arba baigtą studijų kryptį ar įgytą profesiją / specialybę. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

14 pav. Dirba pagal specialybę (proc., N=179)

Didelė dalis apklaustų dirbančiųjų (45 procentai) nurodė dirbantys pagal specialybę. 34 procentai nurodė dirbantys ne pagal specialybę. O net 21 procentas apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės (žr. 14 pav.).

Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys – prašoma nurodyti, kodėl nedirbama pagal įgytą profesiją, pasirinkti leidžiama iš penkių įvardytų priežasčių. Pateikiamas atsakymų procentinis pasiskirstymas.

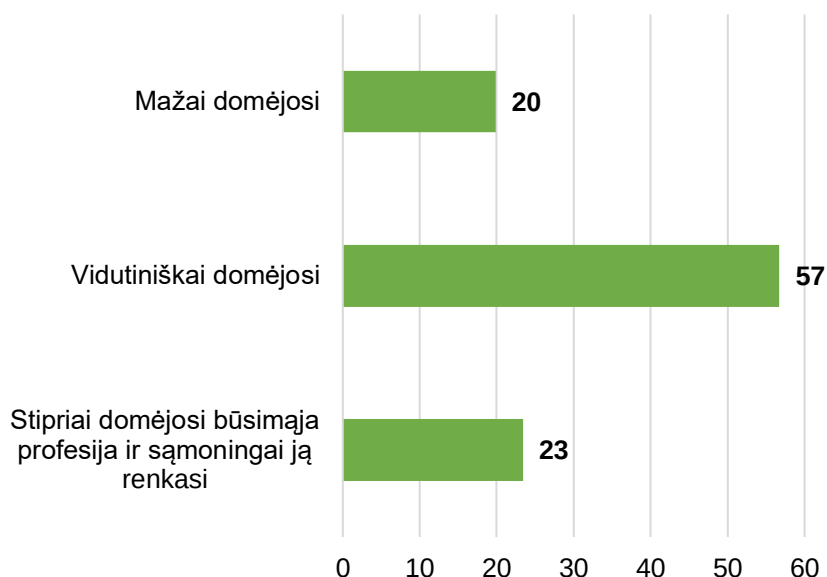

15 pav. Darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys (proc., N=59)

27 procentai apklaustųjų nurodė neturintys jokios specialybės / profesijos, 22 procentai nurodė, kad pradėjo dirbti ne pagal įgytą išsilavinimą / specialybę dar studijuojant. 17 procentų apklaustųjų teigė, kad nerado darbo pagal įgytą išsilavinimą / specialybę / profesiją, o 15 procentų nurodė, kad darbas pagal įgytą specialybę / išsilavinimą būtų mažiau apmokamas. Dar 10 procentų tiriamųjų nurodė, kad darbas pagal įgytą išsilavinimą / profesiją jiems yra neįdomus (žr. 15 pav.). 9 procentai respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad dirbant dabartinį darbą nereikia turėti išsilavinimo / profesijos / specialybės, nurodė, kad dar nėra

gavę jokios profesijos, bet ateityje ketina dirbti pagal įgytą profesiją / išsilavinimą arba nurodė nežinantys priežasties.

Sąmoningumo renkantis profesiją rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, apie domėjimąsi būsima profesija ir veiksmus, leidusius ją pasirinkti bei geriau jai pasirengti – jis atspindi sąmoningumą, nuoseklumą, pastangas renkantis profesiją. Sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 6 reiškia nesidomėjimą būsima profesija ir sąmoningumo trūkumą, o 24 reiškia aktyvų domėjimąsi būsima profesija ir sąmoningą rengimąsi jai, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo didesnis domėjimasis ir sąmoningesnis būsimos profesijos pasirinkimas. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: stipriai domėjosi ir sąmoningai rinkosi (nuo 18 iki 24), vidutiniškai (nuo 12 iki 17) ir mažai (nuo 6 iki 11) domėjosi ir nesąmoningai rinkosi profesiją.

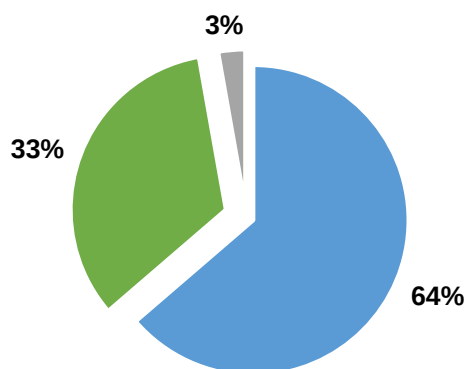

16 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal sąmoningumo, renkantis profesiją, rodiklį (proc., N=141)

Bendra vidutinė sąmoningumo renkantis profesiją rodiklio reikšmė yra 14,23, tai rodo bendrą vidutinį domėjimąsi ir vidutinį sąmoningumą renkantis profesiją.

Didžioji dalis – 57 procentai, dirbančių apklaustųjų vidutiniškai domėjosi būsima profesija. 23 procentai – būsima profesija domėjosi stipriai, o net 20 procentų apklaustųjų mažai domėjosi būsima profesija ir ją rinkosi nesąmoningai (žr. 16 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad tiek dirbantys pagal specialybę, tiek dirbantys ne pagal specialybę dažniausiai vidutiniškai domėjosi būsima profesija.

Įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie pasitenkinimą darbo vietoje, gebėjimą kontroliuoti įvykius ir įveikti kylančius sunkumus, kurie rodo, kad tiriamasis įveikia jam kylančius iššūkius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 24: 24 reiškia žemą, o 8 – stipriai išreikštą gebėjimą kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: gerai ir labai gerai geba spręsti problemas (nuo 8 iki 13), vidutiniškai (nuo 14 iki 19) ir sunkiai (nuo 20 iki 24) įveikia sunkumus ir sprendžia problemas darbe.

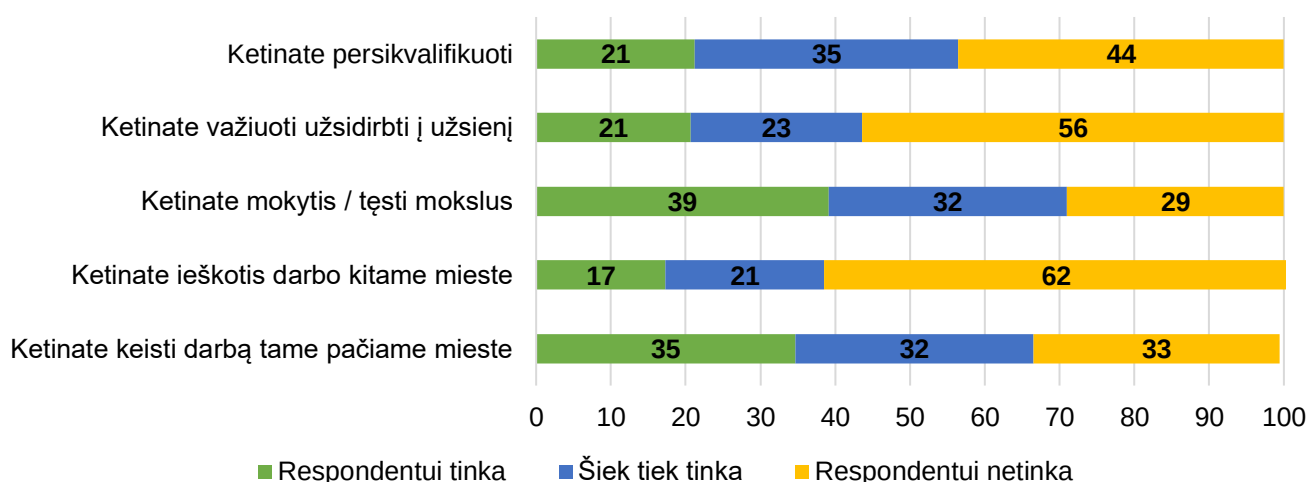
- Labai gerai kontroliuoja įvykius ir geba spręsti problemas
- Vidutiniškai geba spręsti problemas
- Sunkiai geba spręsti problemas

17 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklį (proc., N=179)

Bendra vidutinė įvykių kontrolės ir gebėjimo įveikti problemas rodiklio reikšmė yra 12,46 ir rodo gerą ir labai gerą gebėjimą valdyti kylančius sunkumus ir spręsti problemas.

64 procentai respondentų geba labai gerai įveikti kylančius sunkumus, 33 procentai pasižymi vidutiniu gebėjimu spręsti problemas. 3 procentams apklaustųjų būdingas mažai išreikštas gebėjimas kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas darbe (žr. 17 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad tiek respondentai, kurie dirba darbą susijusį su specialybe / profesija, tiek tie, kurie dirba su specialybe / profesija nesusijusį darbą, dažniau gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir geba spręsti kylančias problemas.

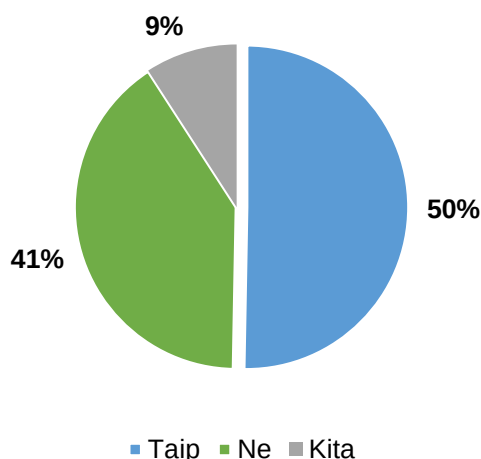
Ketinimai keisti darbą ir mokytis – keturi teiginiai apie ketinimus keisti darbą, migruoti į kitą miestą arba šalį, dirbti arba mokytis, kiekvienas vertinamas trijų rangų skale pagal teiginio tinkamumą tiriamajam. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

18 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbą ir mokytis (proc., N=179)

Net 71 procentas respondentų nurodė, kad ketina mokytis / tęsti mokslus. 67 procentai – ketina keisti darbą tame pačiame mieste. 56 procentai ketina persikvalifikuoti. 44 procentai respondentų nurodė ketinantys važiuoti užsidirbti į užsienį, o 38 procentai ketina ieškotis darbo kitame mieste (žr. 18 pav.).

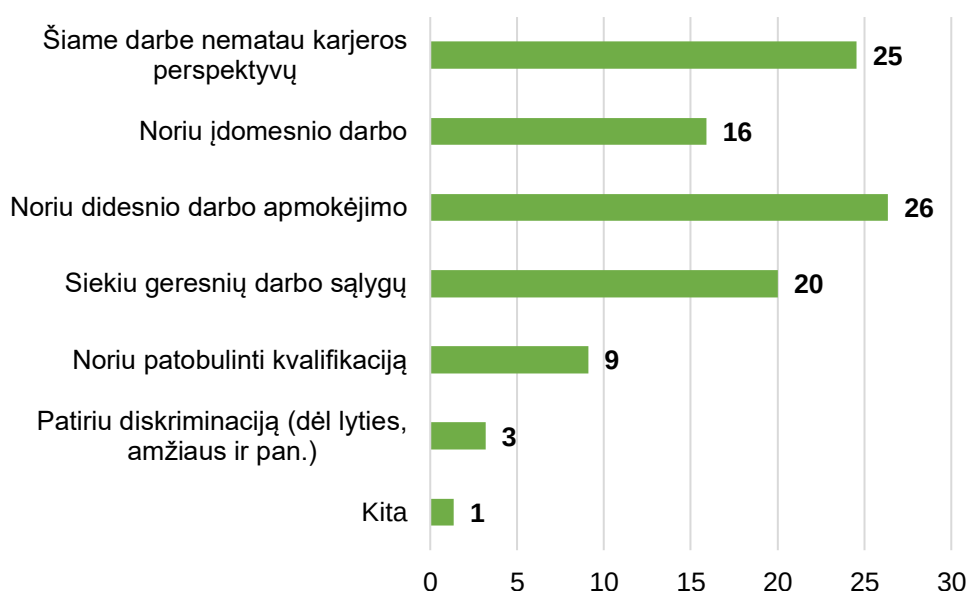
Ketinimo keisti darbo vietą rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu – planuoja ar neplanuoja keisti darbą. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

19 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal ketinimus keisti darbo vietą (proc., N=175)

Darbo vietą ketina keisti pusė respondentų – 50 procentų, tuo tarpu 41 procentas dirbančiųjų darbo vietos keisti neketina (žr. 19 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (9 procentai) nurodė, kad kol kas darbo keisti neketina, bet įgijus kitą specialybę ketina keisti, kiti tiksliai nežino, ar svarsto tokią galimybę, dar kiti galvoja keisti darbą ateityje, taip pat buvo nurodžiusių, kad keistų darbo vietą, jei būtų pasiūlyta geresnė alga ar darbo sąlygos – geresnis pasiūlymas, taip pat yra planuojančių keisti darbą, jei nebus kur sugrįžti po vaiko priežiūros atostogų. Tyrimo rezultatai rodo, kad darbą keisti labiau linkę tie respondentai, kurie dirba darbą ne pagal specialybę / profesiją.

Ketinimo keisti darbo vietą priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

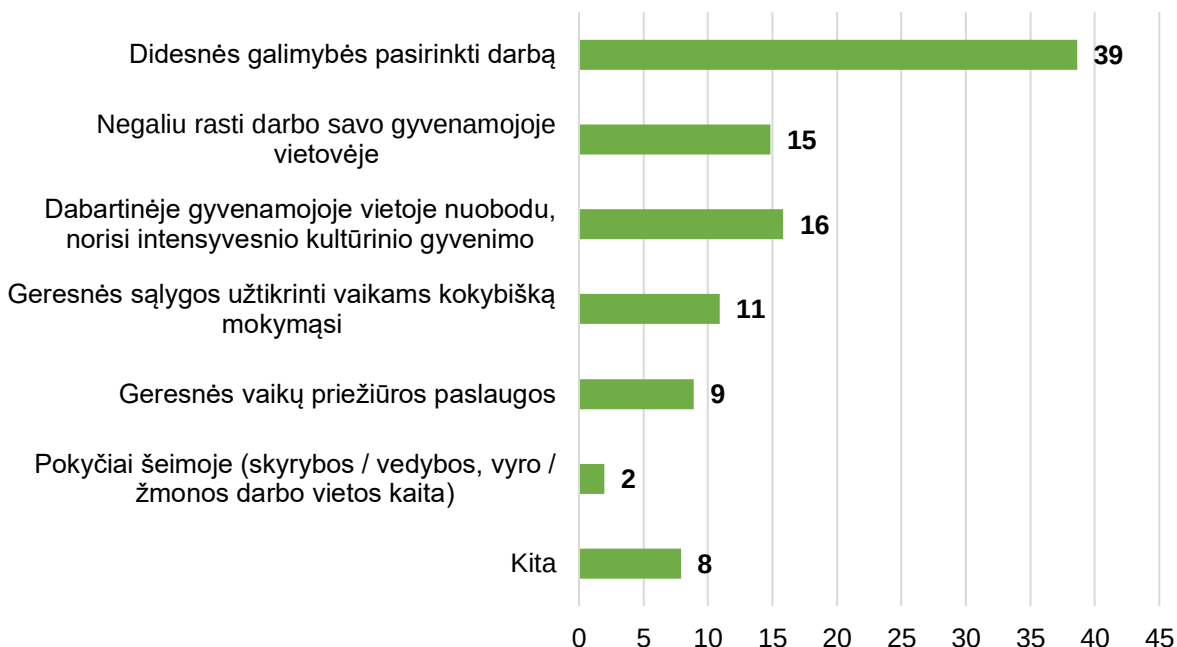

20 pav. Ketinimo keisti darbo vietą priežastys (proc., N=220)

Pagrindine priežastimi keisti darbą 26 procentai apklaustųjų įvardijo didesnio darbo apmokėjimo poreikį. Panašus procentas respondentų – 25 procentai, nurodė, jog dabartiniame darbe nemato karjeros perspektyvų, 20 procentų – nurodė siekiantys geresnių darbo sąlygų. 16 procentų apklaustųjų nori įdomesnio darbo, o 9 procentai

nori patobulinti kvalifikaciją. Dar 3 procentai respondentų nurodė, kad darbo aplinkoje patiria diskriminaciją (žr. 20 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (1 procentas) priežastimis nurodė, kad dabartinis darbas yra tik laikina stotelė studijuojant (darbas neatitinka studijų programos), arba nepatikslo.

Darbo paieškos kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys – pateiktos šešios priežastys. Galima pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

21 pav. Darbo paieškų kitame mieste (migracijos į kitą miestą) priežastys (proc., N=101)

39 procentai respondentų, norinčių darbo ieškoti kitame mieste, pagrindine to priežastimi nurodo didesnes galimybes pasirinkti darbą. 16 procentų respondentų nurodė, kad dabartinėje gyvenamojoje vietoje nuobodu, norisi intensyvesnio kultūrinio gyvenimo. 15 procentų apklaustųjų teigia negalintys rasti darbo savo gyvenamojoje vietovėje. 11 procentų respondentų yra aktualios geresnės sąlygos užtikrinti vaikams kokybišką mokymąsi, 9 procentams – aktualios geresnės vaikų priežiūros paslaugos, o 2 procentai rinkęsi darbą kitame mieste dėl pokyčių šeimoje (žr. 21 pav.). Dar 8 procentai respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad rinkęsi darbą kitame mieste dėl patogesnės gyvenamosios vietos, kiti nurodė, kad neketina ieškoti darbo kitame mieste, nurodė, kad gyvenamoji vieta neapsprendžia vietovės, kurioje galima dirbti (t. y., nėra prisirišę prie gyvenamosios vietos ieškodami darbo), arba nurodė, kad renkasi darbovietę ir darbo tipą, o ne miestą, tačiau vis tiek norėtų likti gyventi ten, kur gyvena.

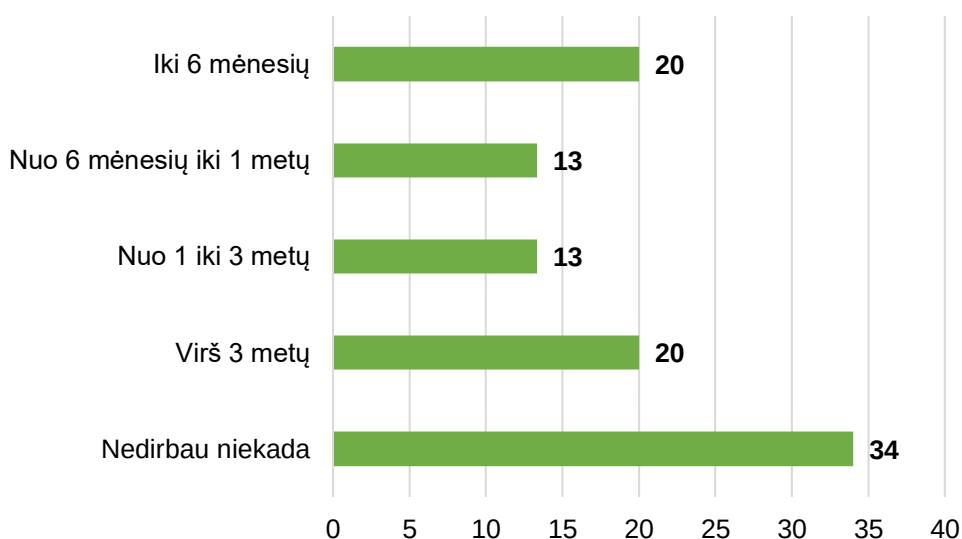
Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys – pateikta dešimt priežasčių. Prašoma pasirinkti ne daugiau kaip tris svarbiausias. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas dirbančiųjų grupėje.

22 pav. Darbo paieškos užsienyje (migracijos į užsienį) priežastys (proc., N=137)

23 procentai tyrimo dalyvių nurodė, kad užsienyje galima užsidirbti daugiau pinigų, 20 procentų apklaustųjų pagrindine priežastimi, dėl kurios darbo ieškotų užsienyje, nurodė tai, jog Lietuvoje nemato karjeros perspektyvų. 14 procentų mano, kad kitose šalyse yra geresnės darbo sąlygos, o 11 procentų norėtų pakeliauti po šalį. 9 procentai respondentų teigė, kad jiems yra sunku susirasti darbą Lietuvoje, o 7 procentai nurodė norintys patobulinti kalbą. Dar 4 procentai tyrimo dalyvių siekia įgyti vakarietiškos darbo kultūros, 3 procentai, nurodė, kad jų draugas / draugė / vyras / žmona yra emigravęs. Po 1 procentą tiriamųjų nurodė, kad nori geresnių socialinių garantijų bei planuoja susituokti su užsieniečiu. Dar 7 procentai respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad darbo ieškotis užsienyje neketina, arba nepatiksino (žr. 22 pav.).

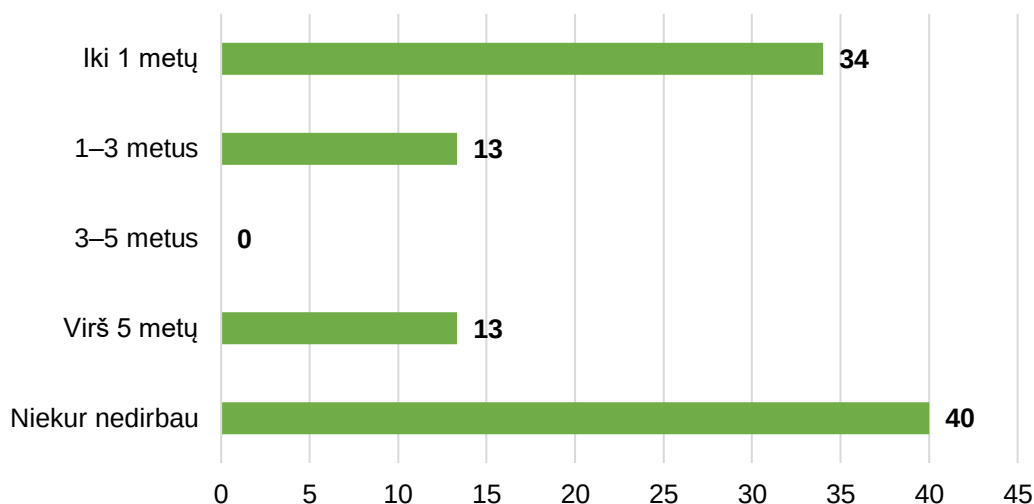
Paskutinio nedarbo trukmės rodiklis – šioje apklausos dalyje dalyvavo 15 respondentų, kurie nurodė esantys nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje. Šis rodiklis buvo matuojamas 5 rangų nedarbo trukmės skale, nuo „iki 6 mėnesių“ iki „niekada nedirbau“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

23 pav. Nedarbo trukmė (proc., N=15)

34 procentai apklaustųjų nurodė, kad nedirbo niekada, po 20 procentų – kad neturi darbo iki 6 mėn. bei virš 3 metų. O po 13 procentų respondentų pažymėjo, kad darbo neturi nuo 6 mėn. iki 1 metų bei nuo 1 m. iki 3 metų (žr. 23 pav.).

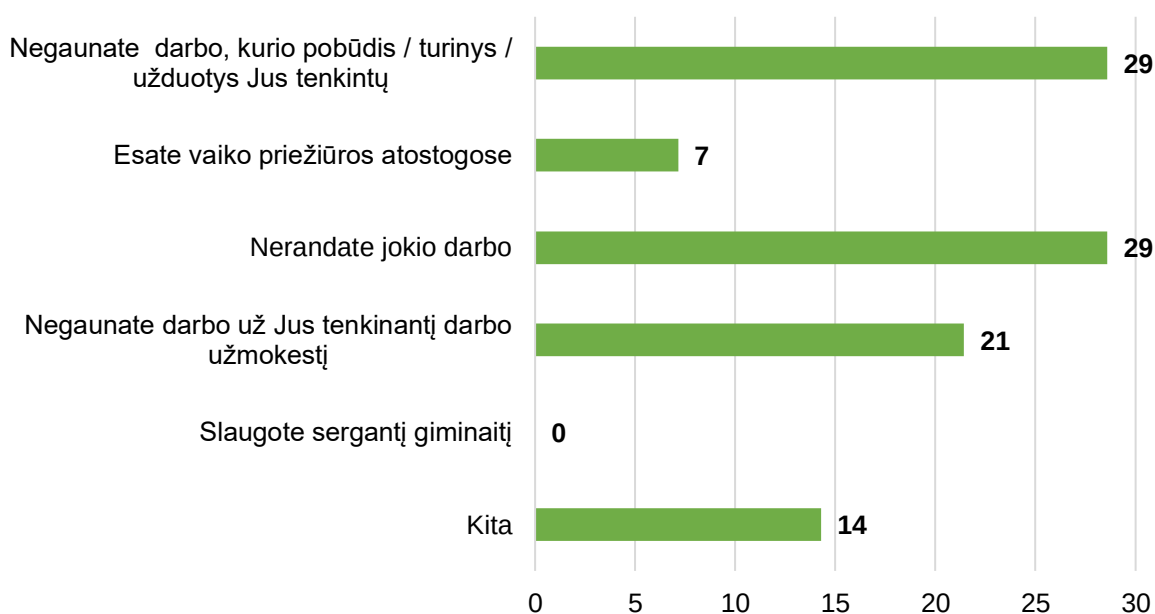
Darbo paskutinėje darbovietėje trukmės rodiklis – matuojamas 5 rangų darbo trukmės skale nuo „niekada nedirbau“ iki „virš 5 metų“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

24 pav. Darbo paskutinėje darbovietėje trukmė (proc., N=15)

40 procentų respondentų pažymėjo, kad niekur nedirbo, 34 procentai – paskutinėje darbovietėje nurodė dirbę iki 1 metų. O po 13 procentų apklaustųjų nurodė, kad dirbo 1-3 metus bei virš 5 metų (žr. 24 pav.).

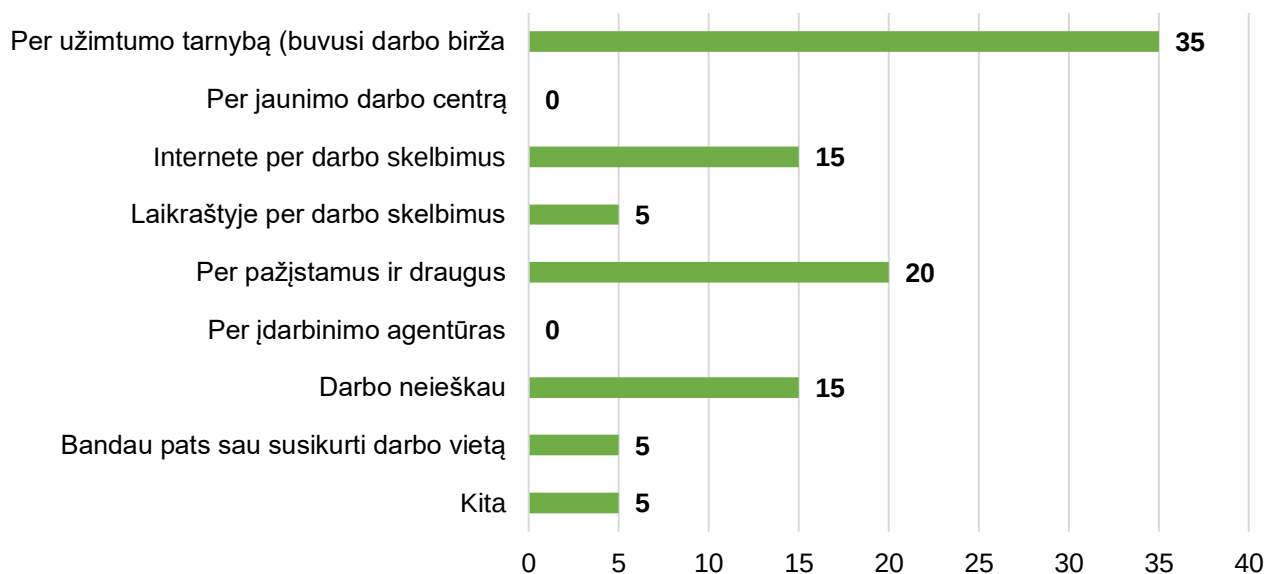
Nedarbo priežastys – pateiktos penkios priežastys, leidžiama pasirinkti vieną pagrindinę priežastį: „slaugote sergantį giminaitį“, „negaunate darbo už Jus tenkinantį darbo užmokestį“, „nerandate jokio darbo“, „esate vaiko priežiūros atostogose“ arba „negaunate darbo, kurio pobūdis / turinys / užduotys Jus tenkintų“. Į šį klausimą atsakymus pateikė 14 respondentų. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

25 pav. Nedarbo priežastys (proc., N=14)

Po 29 procentus respondentų nurodė, kad neranda jokio darbo bei neranda tokio darbo, kurio turinys / užduotys / pobūdis juos tenkintų. 21 procentas respondentų pažymėjo, jog neranda darbo, kurio užmokestis juos tenkintų, 7 procentai – nurodė esantys vaiko priežiūros atostogose. Dar 14 procentų respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad tingi dirbti arba nepatikslo (žr. 25 pav.).

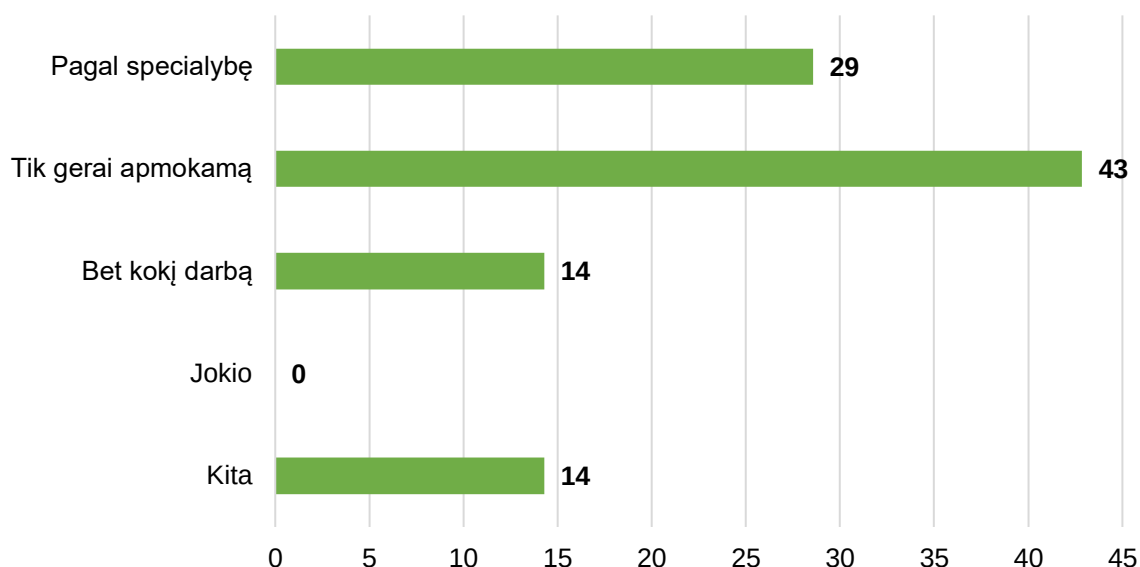
Darbo paieškos būdai – pateikti septyni darbo paieškos būdai, leidžiama pasirinkti visus tinkančius atsakymus: „per užimtumo tarnybą (buvusi darbo birža)“, „per jaunimo darbo centrą“, „internete per darbo skelbimus“, „laikraštyje per darbo skelbimus“, „per pažįstamus ir draugus“, „per įdarbinimo agentūras“, „darbo neieškau“ arba „bandau pats sau susikurti darbo vietą“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

26 pav. Darbo paieškos būdai (proc., N=15)

35 procentai tyrimo dalyvių nurodė, kad darbo ieško per Užimtumo tarnybą, 20 procentų – per pažįstamus ir draugus. Po 15 procentų respondentų darbo ieško per internete esančius skelbimus bei nurodė darbo neieškantys. O po 5 procentus respondentų pažymėjo, kad ieško darbo per laikraščiuose esančius darbo skelbimus, bando patys sau susikurti darbo vietą, bei pasirinko atsakymo variantą „Kita“, bet nepatikslo (žr. 26 pav.).

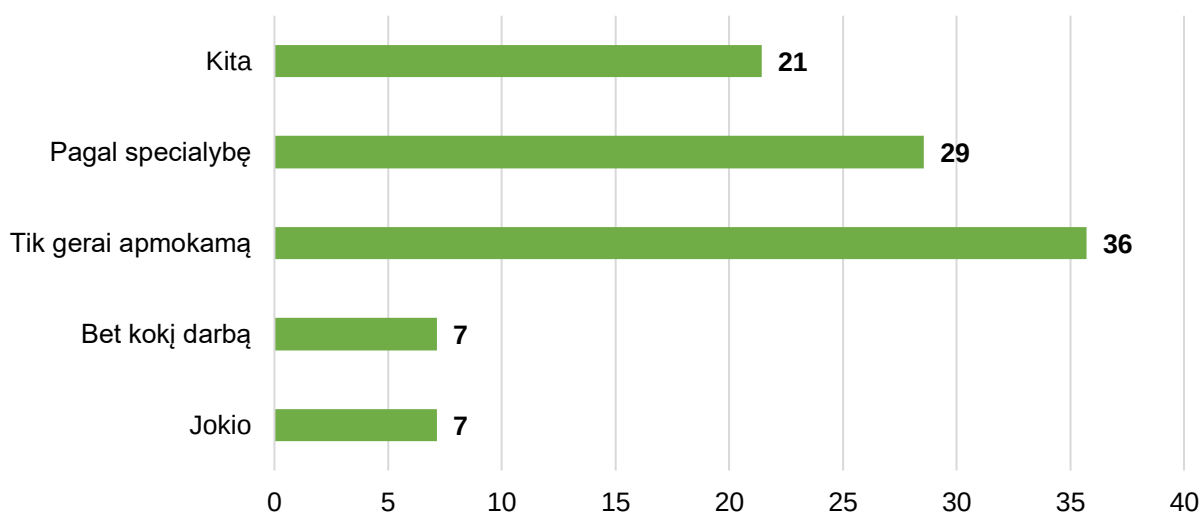
Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Galimi pasirinkimai: „pagal specialybę“, „tik gerai apmokamą darbą“, „bet kokią darbą“ arba „jokio darbo“. Į šį klausimą atsakymus pateikė 14 respondentų. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

27 pav. Darbo Lietuvoje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=14)

43 procentai apklaustųjų nurodė, kad sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, 29 procentai – darbą pagal specialybę, po 14 procentų tiriamųjų nurodė, kad sutiktų dirbti bet kokį darbą arba pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad sutiktų dirbti darbą „valdžioje“ arba nurodė, kad jokio, nes Lietuvoje nemato gerų galimybių (žr. 27 pav.).

Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti šiuo metu nedirbantys ir nesimokantys, požymiai – pateikti keturi galimi pageidaujamo darbo požymiai, leidžiama pasirinkti vieną. Į šį klausimą atsakymus pateikė 14 respondentų. Galimi pasirinkimai: „pagal specialybę“, „tik gerai apmokamą darbą“, „bet kokį darbą“ arba „jokio darbo“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas nedirbančiųjų ir nesimokančiųjų grupėje.

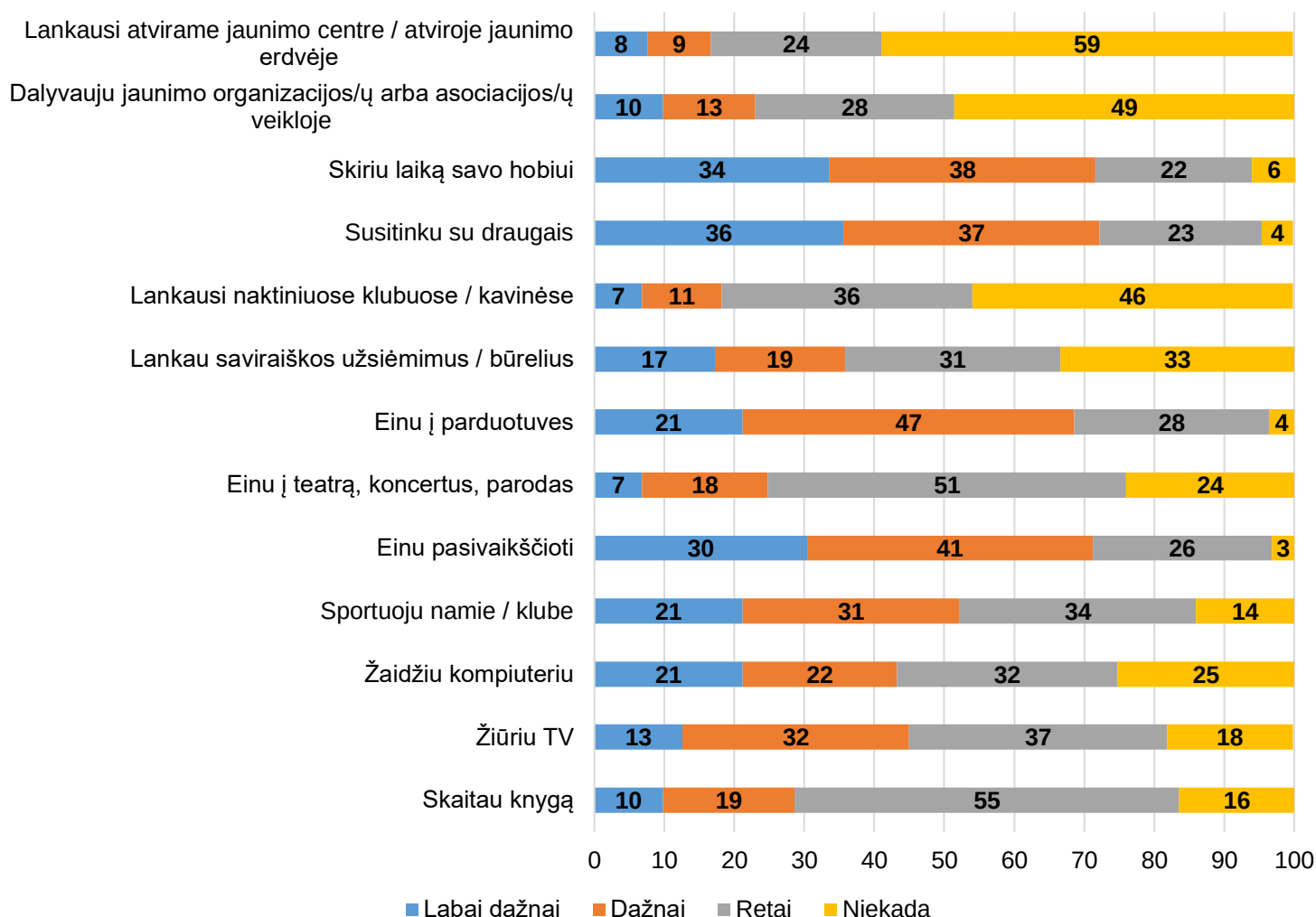
28 pav. Darbo užsienyje, kurį sutiktų dirbti nedirbantys ir nesimokantys, požymiai (proc., N=14)

36 procentai apklaustųjų nurodė, kad užsienyje sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą, 29 procentai – darbą pagal specialybę, po 7 procentus respondentų nurodė, kad sutiktų dirbti bet kokį darbą arba jokio darbo. Dar 21 procentas apklaustųjų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad sutiktų dirbti advokato darbą, nurodė nežinantys arba nepatikslino (žr. 28 pav.).

3.5. Laisvalaikis

Laisvalaikis – tai laisvas laikas, liekantis nuo darbo, mokslo (mokymosi mokykloje) ir studijų. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip Vilniaus rajono savivaldybėje gyvenantys ir besimokantys jauni žmonės leidžia laisvalaikį ir nustatyti jaunuolių pasitenkinimą laisvalaikio praleidimo būdų ir formų pasirinkimo galimybėmis.

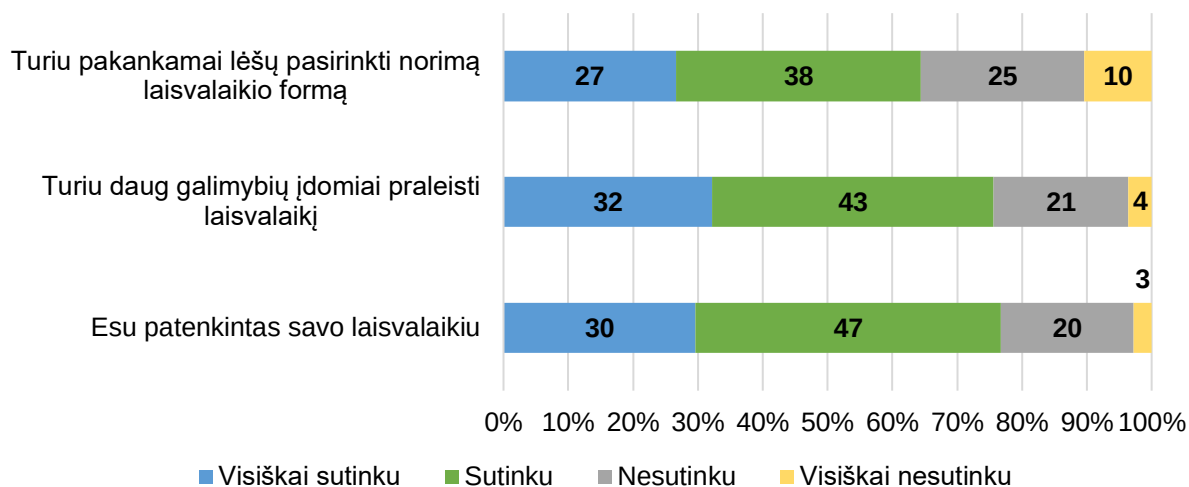
Laisvalaikio leidimo būdai – pateikiama 13 laisvalaikio leidimo būdų, vertinamų 4 rangų skalėje nuo „labai dažnai“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

29 pav. Laisvalaikio leidimo būdai (proc., N=500)

Net 73 procentai apklaustųjų labai dažnai arba dažnai laisvalaikį leidžia susitikdami su draugais, 72 procentai – skirdami laiko savo hobiui, o 71 procentas – eidami pasivaikščioti. 68 procentai respondentų dažniausiai laisvalaikį renka leisti eidami į parduotuves. 52 procentai tyrime dalyvavusių jaunų žmonių laisvalaikiu dažniausiai sportuoja namie arba sporto klube, 45 procentai – žiūri televizorių. 43 procentai tyrimo dalyvių nurodė, kad laisvu laiku žaidžia kompiuteriu, 36 procentai – renka lankyti saviraiškos užsiėmimus / būrelius, 29 procentai – skaito knygas, o 25 procentai nurodė einantys į teatrą, koncertus, parodas. Mažesnis procentas apklaustųjų nurodė, kad labai dažnai arba dažnai laisvalaikį leidžia dalyvaudami jaunimo organizacijų arba asociacijų veikloje – 23 procentai, lankosi naktiniuose klubuose ar kavinėse – 18 procentų bei lankosi atvirame jaunimo centre ar jaunimo erdvėje – 17 procentų (žr. 29 pav.).

Pasitenkinimo laisvalaikio, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo ir turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodikliai – tai subjektyvūs rodikliai, matuojami 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiami procentiniai atsakymų pasiskirstymai.

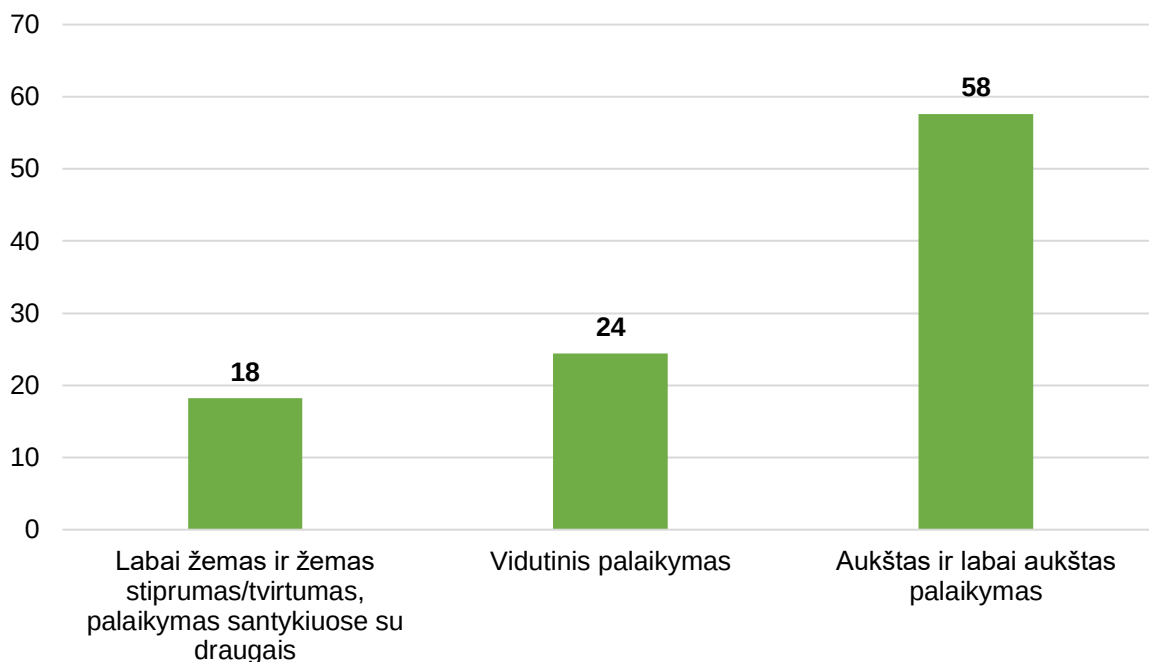
30 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasitenkinimo laisvalaikio, galimybių įdomiai leisti laisvalaikį vertinimo, turimų lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą vertinimo rodiklius (proc., N=500)

Savo laisvalaikio patenkinti 77 procentai apklaustųjų. Daug galimybių įdomiai praleisti laisvalaikį turi 75 procentai respondentų, o pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio formą – 65 procentai tyrimo dalyvių (žr. 30 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikio labiau patenkinti yra tie respondentai, kurie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei turintys pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą.

3.6. Draugai

Šia klausimų grupe siekiama išsiaiškinti, kokia yra jaunimo santykių su draugais kokybė, koks artimų draugų skaičius, ar lengva susirasti naujų draugų ir ar apklaustieji jaučia socialinį palaikymą.

Santykių su draugais kokybės rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 indikatoriais, apie santykių su draugais patirtis arba santykių su draugais kokybės suvokimą. Santykių su draugais kokybė išreiškiama tokiais draugystės požymiais, kaip pasitenkinimas, pasitikėjimas, pagalbos suteikimas, atvirumas. Kiekvienam tiriamajam indikatorių rangų reikšmės sumuojamos ir gaunamas suminis santykių su draugais kokybės rodiklis, kurio reikšmės kinta nuo 5 iki 20: 5 reiškia stiprius, palaikančius, o 20 reiškia silpnus, nepalaikančius santykius su draugais. Vadinasi, kuo žemesnė rodiklio reikšmė, tuo kokybiškesni santykiai su draugais, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš draugų. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia aukšto ar labai aukšto (nuo 5 iki 10), vidutinio (nuo 11 iki 15) ir labai žemo ir žemo (nuo 16 iki 20) stiprumo / tvirtumo, palaikymo santykiuose su draugais.

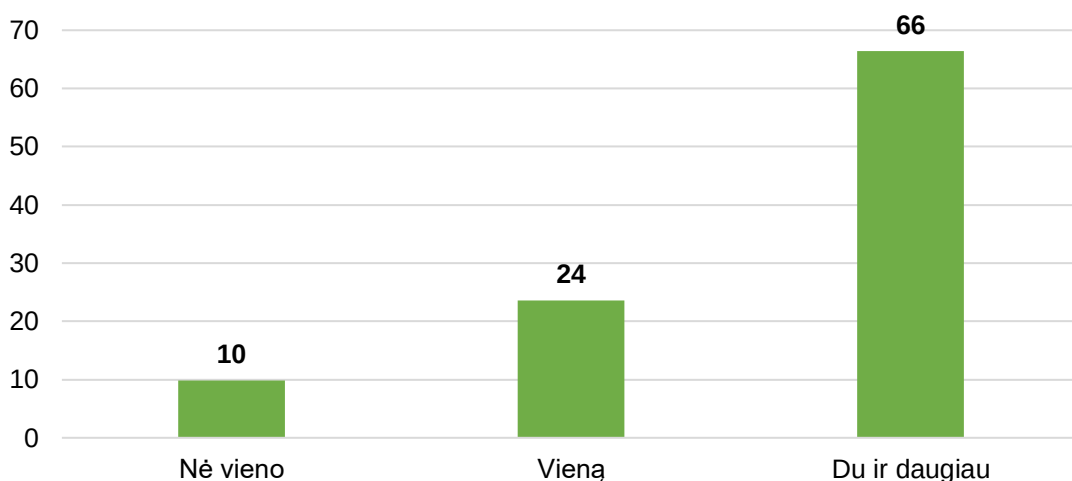

31 pav. Santykių su draugais kokybės rodiklis (proc., N=500)

Santykių su draugais kokybės rodiklio vidutinė reikšmė – 10,9. Tai rodo vidutinį / aukštą santykių su draugais kokybės lygį.

Net 58 procentai tyrimo dalyvių turi aukšto ar labai aukšto palaikymo santykius su draugais. 24 procentai respondentų turi vidutinio, o 18 procentų apklaustųjų turi žemo ir labai žemo lygio palaikymo santykius su draugais (žr. 31 pav.).

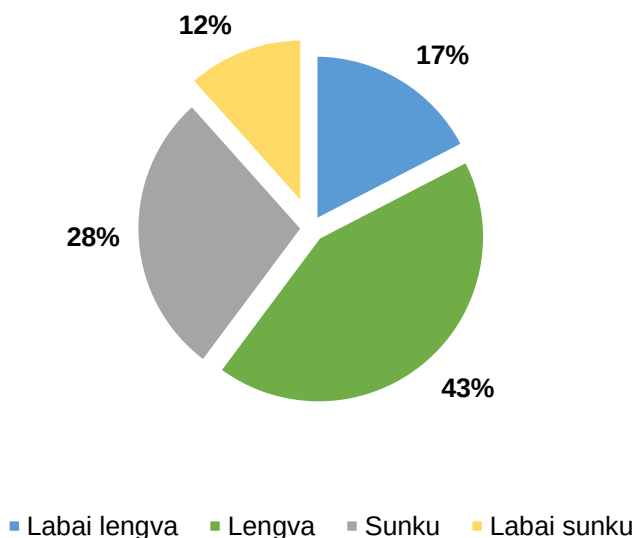
Artimų draugų skaičius – tai rodiklis, atspindintis socialinių santykių platumą. Jo nepakanka nusakyti visai santykių visumai, tačiau draugus mes renkamės, jie nėra duoti gimstant, kaip, pavyzdžiui, šeimos nariai, giminaičiai, todėl santykiai su draugais gali būti artimesni, glaudesni, intensyvesni ir netgi svarbesni. Taip pat šis rodiklis tam tikra prasme atspindi gebėjimą užmegzti ir palaikyti draugiškus artimus santykius bent su vienu ar keliais žmonėmis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

32 pav. Artimų draugų skaičius (proc., N=500)

Dauguma (66 procentai) apklaustųjų turi du ir daugiau artimų draugų. Vieną artimą draugą turi 24 procentai, o nė vieno – net 10 procentų respondentų (žr. 32 pav.).

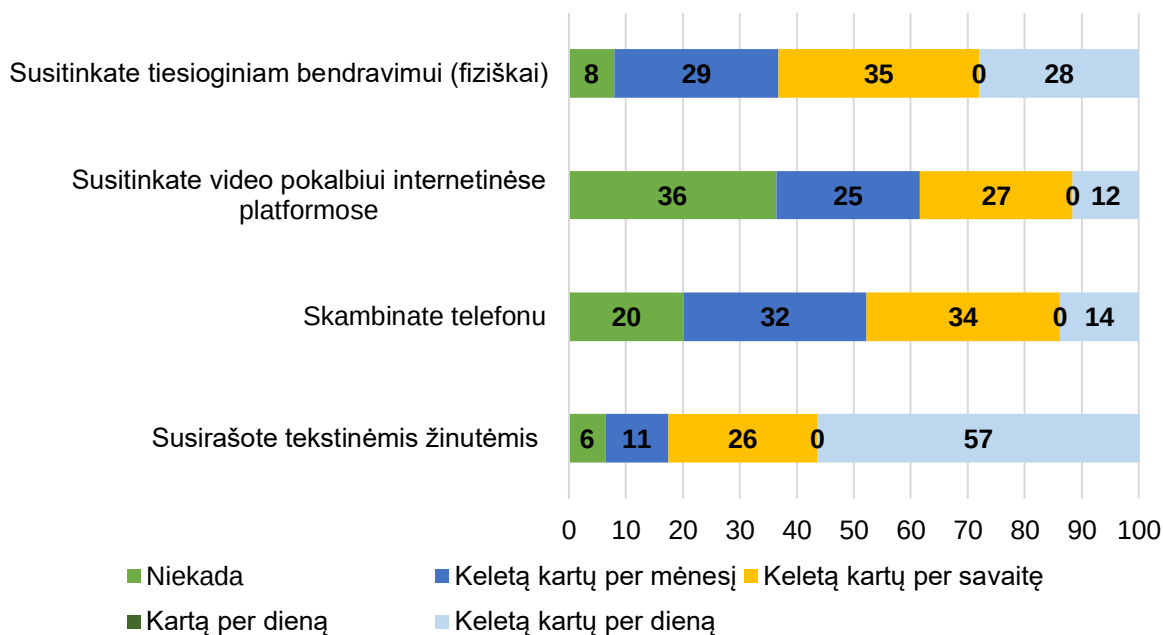
Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas – rodiklis, parodantis tiriamojo suvokimą, kaip jam sekasi užmegzti naujas draugystes, naujus draugiškus santykius. Matuojamas keturių rangų skale, nuo „labai lengva“ iki „labai sunku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

33 pav. Naujų draugysčių užmezgimo lengvumas (proc., N=500)

43 procentams respondentų naujas draugystes užmegzti yra lengva, 17 procentų – labai lengva. Visgi, net 28 procentai respondentų pripažino, jog pažintis užmegzti jiems yra sunku, o dar 12 procentų – labai sunku (žr. 33 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad 2 ir daugiau artimų draugų turintiems asmenims dažniau yra lengva ar labai lengva užmegzti naujas draugystes.

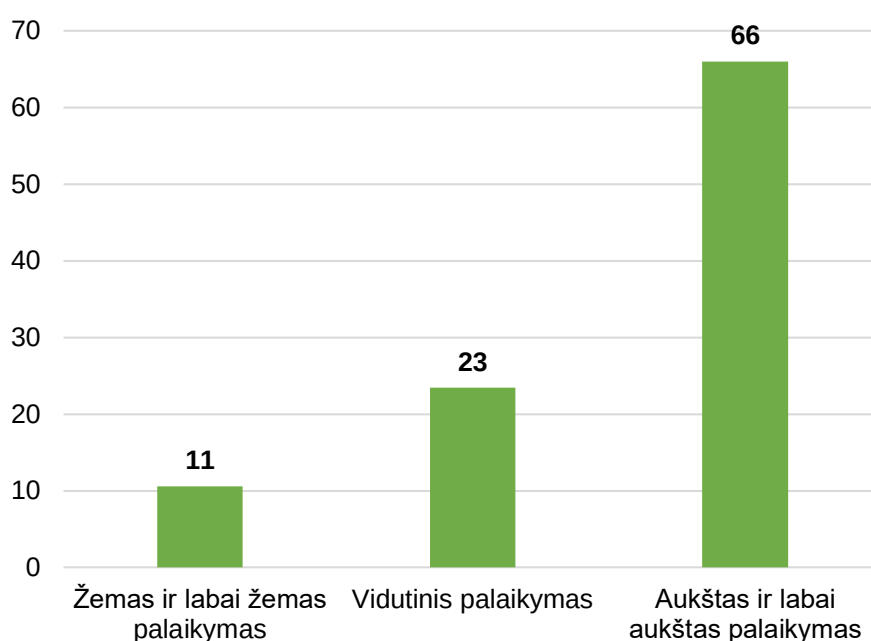
Jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklis – 4 jaunimo bendravimo būdai, vertinami 5 rangų dažnumo per pastaruosius 6 mėnesius skalėmis nuo „keletą kartų per dieną“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

34 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal jaunimo bendravimo su draugais būdų rodiklį (proc., N=500)

Populiariausias jaunimo bendravimo su draugais būdas – susirašymas tekstinėmis žinutėmis. Taip kelis kartus per dieną bendrauja net 57 procentai respondentų. 28 procentai susitinka tiesioginiam bendravimui net keletą kartų per dieną. Mažiausiai populiarius bendravimo būdas – susitikimas video pokalbiui internetinėse platformose. 36 procentai apklaustųjų to nedaro niekada, o 25 procentai tik keletą kartų per mėnesį. Skambinimas telefonu taip pat nėra labai populiarius. 20 procentų respondentų to nedaro niekada, o 32 procentai – tik keletą kartų per mėnesį (žr. 34 pav.).

Socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojantis, ar tiriamieji apskritai sulaukia socialinės paramos ir palaikymo – nesvarbu, iš kokių žmonių, svarbu, kad sulaukia. Rodiklis matuojamas 6 dichotominiais indikatoriais, įvardijančiais įvairius socialinio palaikymo būdus. Kiekvienam tiriamajam skaičiuojami indikatoriai, kuriems pasirinktas atsakymo variantas „taip“. Gaunamas rodiklis, kuris kinta nuo 6 iki 12: 12 reiškia socialinio palaikymo ir paramos nebuvimą, o 6 – stiprų socialinį palaikymą ir paramą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: sulaukia labai žemo ir žemo (nuo 10 iki 12), vidutinio (nuo 8 iki 9) ir aukšto ar labai aukšto (nuo 6 iki 7) socialinio palaikymo.

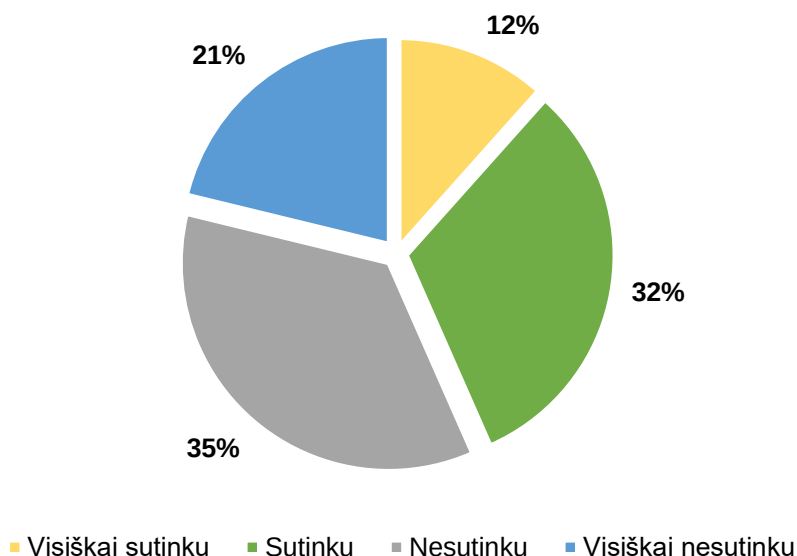

35 pav. Socialinio palaikymo rodiklis (proc., N=500)

Nustatyta, kad vidutinė socialinio palaikymo reikšmė yra 6,9. Tai rodo, kad susilaukiama aukšto ir labai aukšto palaikymo.

Dauguma apklaustųjų (66 procentai), sulaukia aukšto ir labai aukšto socialinio palaikymo, 23 procentai – vidutinio, o 11 procentų – žemo ir labai žemo socialinio palaikymo (žr. 35 pav.). Žemo ir labai žemo palaikymo santykiais dažniau pasižymi jauniausios amžiaus grupės – 14-18 m. apklaustieji. Kaip to priežastis respondentai dažniausiai nurodė tai, kad neturi žmonių, kurie padeda duodami ar paskolindami pinigų, kurie išklauso neteisdamis ir neduodami patarimų, kurie verčia susimąstyti apie respondentų jausmus ar vertybes. Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentams, kurie turi du ir daugiau draugų, dažniau būdingas aukštas ir labai aukštas socialinis palaikymas ir parama.

Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklis – matuojamas keturių rangų skale, nuo „visiškai nesutinku“ iki „visiškai sutinku“. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

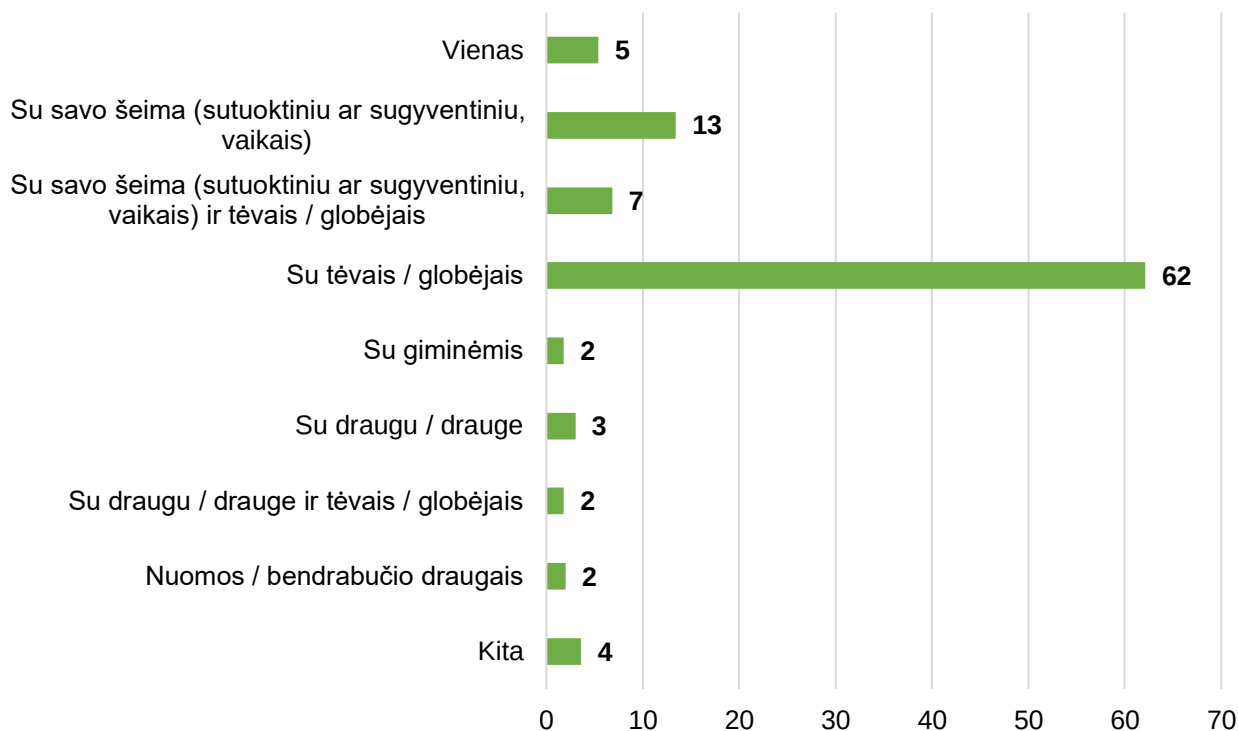
36 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal Jaunimo užimtumo kaimynystėje rodiklį (proc., N=500)

Nemaža dalis respondentų – 44 procentai, sutinka ar visiškai sutinka, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, yra daugybė dalykų, kuriais gali užsiimti jaunimas. Visgi, didesnė dalis respondentų (56 procentai) mano, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, trūksta jaunimui skirtų veiklų (žr. 36 pav.).

3.7. Gyvenimo sąlygos

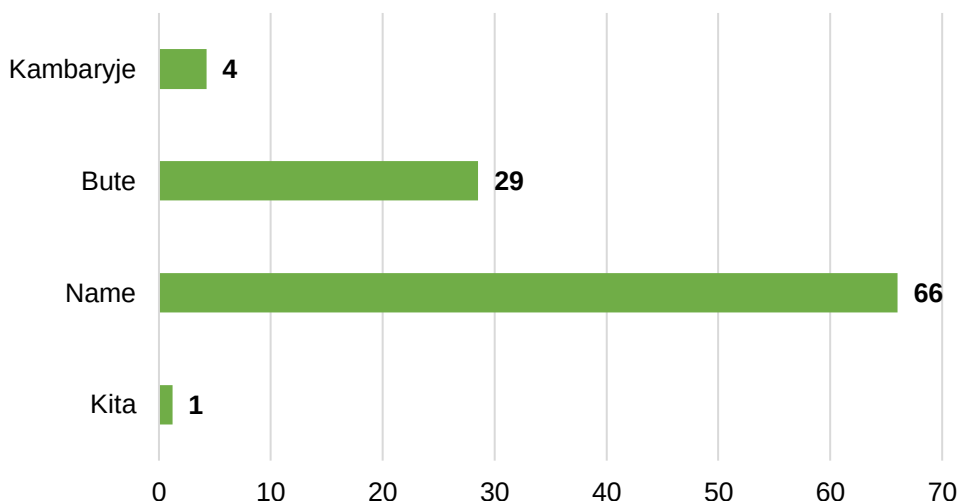
Jaunimo gyvenimo sąlygoms apibūdinti buvo pasirinktos kelios rodiklių grupės. Jas sudaro rodikliai apie būsto sąlygas, materialinę padėtį bei sąlygas jauniems žmonėms užsiimti verslu.

Būsto sąlygos apibūdinamos trimis rodikliais. Pirmas – su kuo vienuose namuose gyvena, pvz., vieni, su tėvais, su savo šeima, ar su savo šeima ir tėvais. Antras – kokiomis sąlygomis gyvena, t. y., kambaryje, bute ar name. Trečias – kam priklauso būstas, kuriame gyvena, pvz., jiems, tėvams, nuomojamas ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

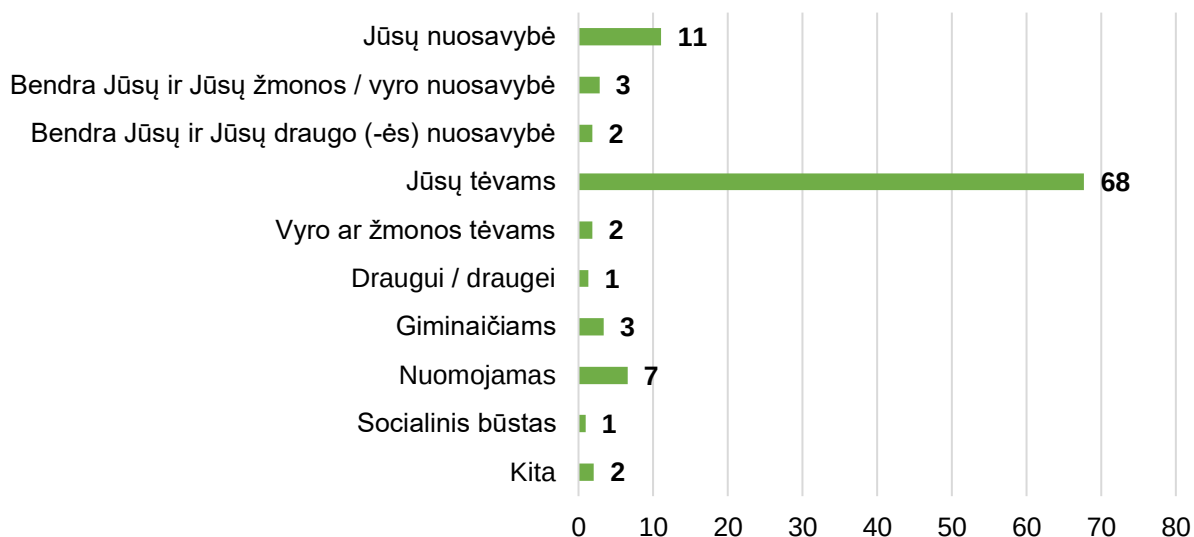
37 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tai, su kuo kartu gyvena (proc., N=499)

62 procentai Vilniaus rajono savivaldybės jaunuolių gyvena su tėvais / globėjais. 13 procentų respondentų – su savo šeima. 7 procentai respondentų gyvena su savo šeima ir tėvais / globėjais, o 5 procentai – vieni. 3 procentai apklaustųjų gyvena su draugu / drauge. Po 2 procentus tyrimo dalyvių gyvena su nuomos / bendrabučio draugais, su giminėmis bei su draugu / drauge ir tėvais / globėjais (žr. 37 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (4 procentai) nurodė, jog gyvena su tėvais, broliais, seserimis ir seneliais, su vienu iš tėvų, su giminėmis ir tėvais, su vaiku, ar nurodė, kad gyvena globos namuose.

38 pav. Būstas, kuriame gyvena (proc., N=494)

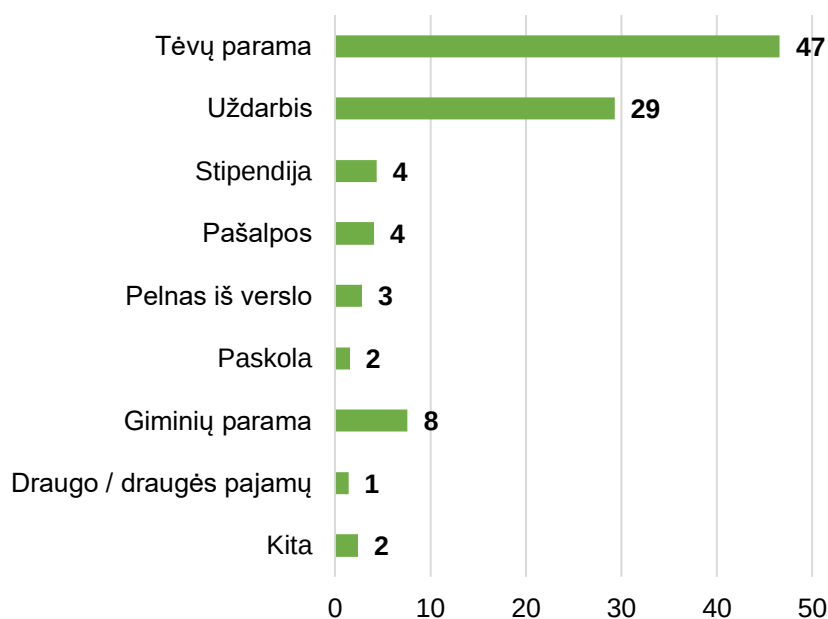
Didžioji dalis apklaustųjų – 66 procentai, nurodė, kad gyvena name, 29 procentai – bute, dar 4 procentai – kambaryje. Atsakymą „Kita“ nurodę asmenys (1 procentas) atsakymų nepatikslino (žr. 38 pav.).

39 pav. Būsto nuosavybė (proc., N=500)

68 procentai jaunuolių gyvena jų tėvams priklausančiame būste, 11 procentų gyvena savo nuosavybėje, 7 procentai – nuomojamame būste. Po 3 procentus tyrimo dalyvių gyvena būste, priklausančiame bendrai su sutuoktiniu bei būste priklausančiame giminaičiams. Po 2 procentus apklaustųjų nurodė, kad gyvena kartu su drauge (draugu) įsigytoje nuosavybėje ir vyro ar žmonos tėvams priklausančiame būste. Po 1 procentą respondentų nurodė, kad gyvena draugui / draugei priklausančioje nuosavybėje ar gyvena socialiniame būste (žr. 39 pav.). Dar 2 procentai tiriamųjų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad būstas priklauso seneliams, nenorėjo atsakyti arba nepatiksino.

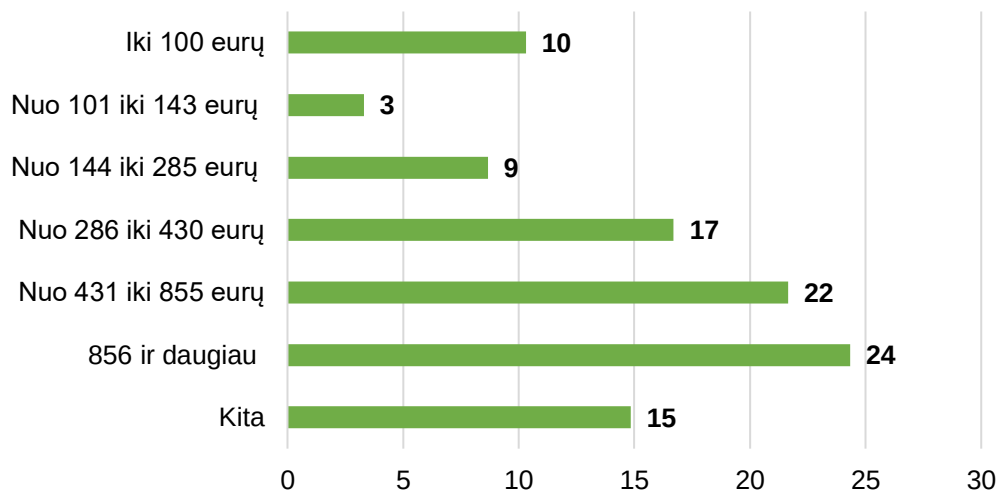
Materialinė padėtis apibūdinama trimis rodikliais. Pirmas – pajamų šaltiniai (respondentai galėjo pasirinkti visus Jiems tinkančius atsakymų variantus), antras – kiek vidutiniškai pajamų tenka vienam šeimos nariui, atskaičiavus mokesčius, trečias – paskolos turėjimas ar neturėjimas (respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus). Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

40 pav. Pajamų šaltiniai (proc., N=500)

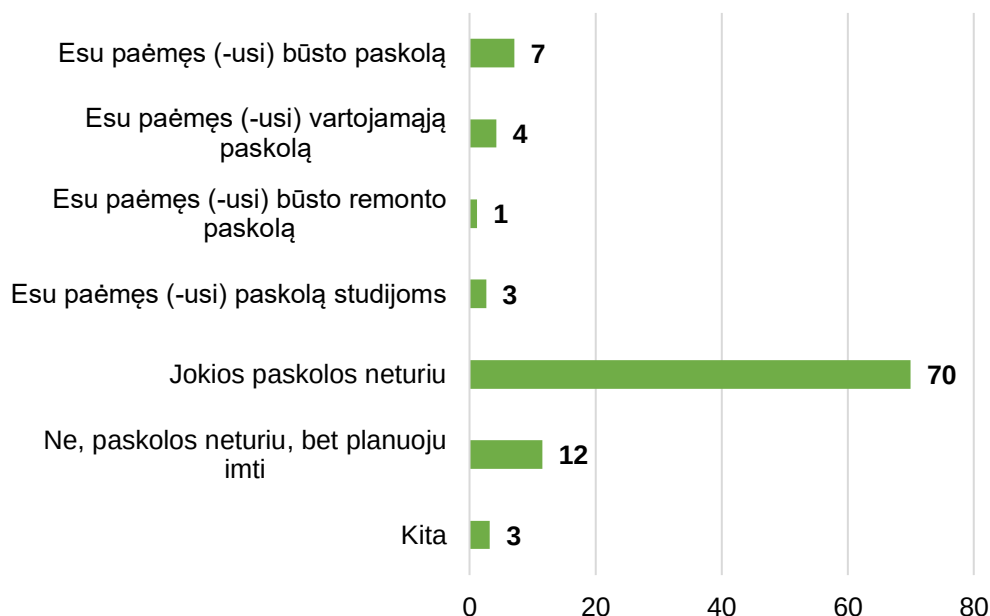
Tėvų paramą, kaip pajamų šaltinį, nurodė 47 procentai jaunuolių, uždarbį – 29 procentai. 8 procentai respondentų gyvena iš giminių paramos, o po 4 procentus apklaustųjų nurodė, kad gauna pašalpas arba stipendiją.

3 procentai apklaustųjų gyvena iš pelno gaunamo iš verslo, dar 2 procentai nurodė, kad paskola yra jų pajamų šaltinis, o 1 procentas nurodė draugo / draugės pajamas kaip pajamų šaltinį (žr. 40 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (2 procentai) nurodė tokius pajamų šaltinius kaip papildomus darbus, našlaičio pinigus (socialiniai pinigai), krypto valiutą, investicijas, nuomą iš turimo nekilnojamojo turto, taip pat nurodė gaunantys pinigų iš Vilniaus rajono savivaldybės už gerą mokymąsi (tačiau retai), arba nenorėjo patikslinti.

41 pav. Pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui (proc., N=485)

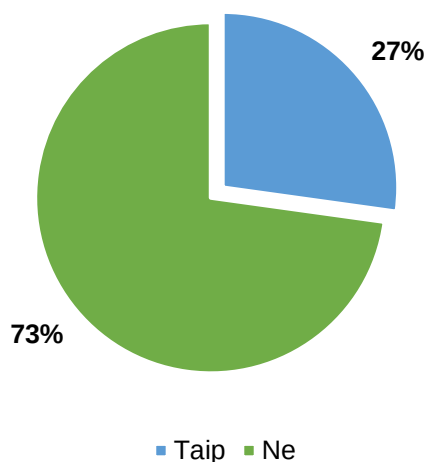
24 procentai respondentų nurodė, kad pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui yra 856 eurų ir daugiau, 22 procentai – svyruoja nuo 431 iki 855 eurų. 17 procentų apklaustųjų nurodė, kad vienam šeimos nariui tenkančios pajamos per mėnesį yra nuo 286 iki 430 eurų, 10 procentų – nesiekia 100 eurų, o 9 procentai – nuo 144 iki 285 eurų. Taip pat dar 3 procentai respondentų nurodė, kad vienam šeimos nariui tenkančios pajamos svyruoja nuo 101 iki 143 eurų (žr. 41 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (15 procentų) nurodė nežinantys, pajamos svyruojančios ar nenorintys atsakyti.

42 pav. Turimos paskolos (proc., N=493)

70 procentų jaunuolių neturi jokios paskolos ir neketina jos imti. 12 procentų apklaustųjų nurodė paskolos neturintys, bet planuojantys ją imti, taip pat 7 procentai apklaustųjų nurodė paėmę būsto paskolą. 4 procentai respondentų nurodė paėmę vartojamąją paskolą, 3 procentai – paskolą studijoms, o 1 procentas – būsto remonto paskolą (žr. 42 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (3 procentai) nurodė negalintys imti paskolos, nes yra per jauni, nenorintys atsakyti ar yra paėmę paskolą verslui.

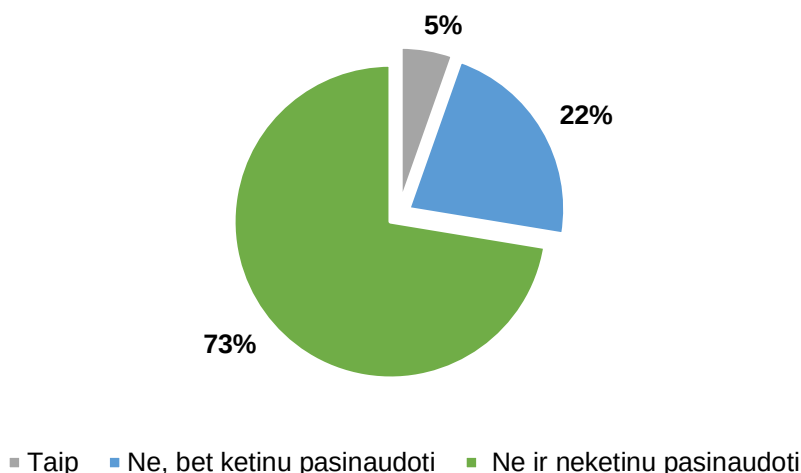
Susipažinimo su LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu – susipažinęs arba nesusipažinęs. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

43 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal susipažinimo LR Vyriausybės pirmo būsto programos, skirtos jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=500)

73 procentai tyrimo dalyvių nurodė, kad nėra susipažinę su LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms, tuo tarpu apie ją žinantys teigė 27 procentai (žr. 43 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad žinių apie pirmo būsto programą jaunoms šeimoms daugiausia turi vyriausios grupės (24-29 m.) atstovai ir jauniausios amžiaus grupės (14-18 m.) respondentai. Taip pat daugiau žinių turi moterys nei vyrai.

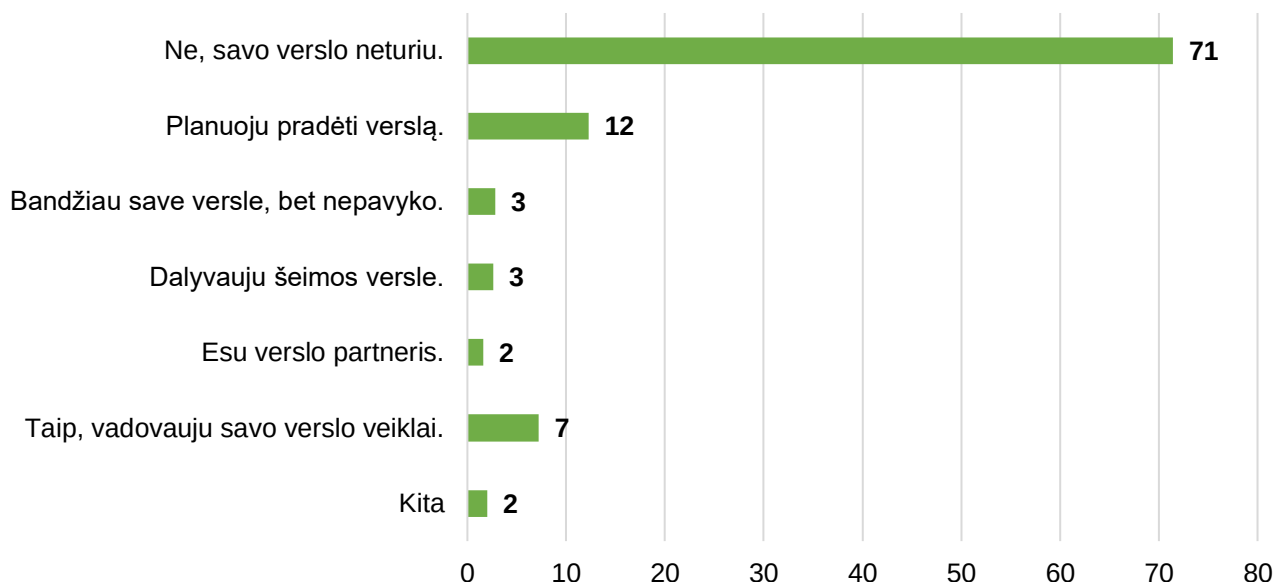
Pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklis – matuojamas trijų rangų skale – taip, ne, bet ketinu pasinaudoti, ne ir neketinu pasinaudoti. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

44 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasinaudojimo LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms rodiklį (proc., N=500)

Dauguma apklaustųjų – 73 procentai, nėra pasinaudoję LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms ir neketina ja pasinaudoti. 22 procentai respondentų ketina programa pasinaudoti ateityje, o tik 5 procentai jau ja pasinaudojo (žr. 44 pav.).

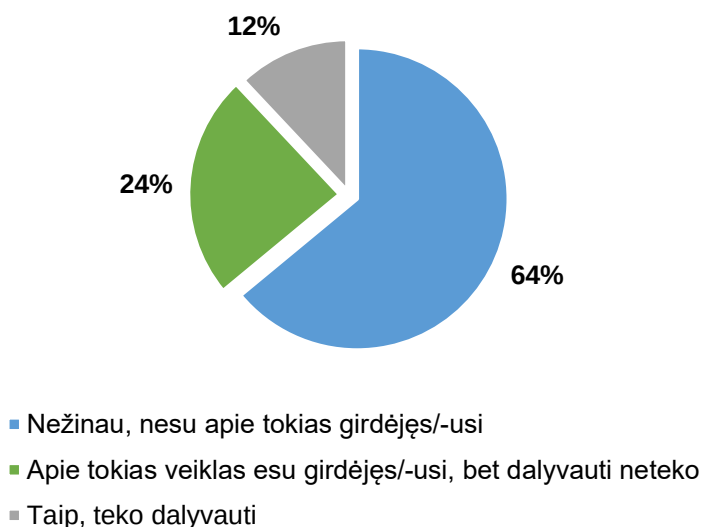
Verslumo rodiklis – matuojamas klausimu apie nuosavo verslo turėjimą, dalyvavimą šeimos versle ir pan. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

45 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal verslumo rodiklį (proc., N=497)

Dauguma apklaustųjų (71 procentas) nurodė savo verslo neturintys. Savo verslą planuoja pradėti 12 procentų respondentų. 7 procentai tyrimo dalyvių vadovauja savo verslui, o po 3 procentus respondentų dalyvauja šeimos versle arba bandė save versle, tačiau nepavyko. 2 procentai nurodė esantys verslo partneriai (žr. 45 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinkę respondentai (2 procentai) nurodė, jog yra nepilnamečiai ar nenorėjo atsakyti, nepatiksline.

Dalyvavimo jaunimo verslumą skatinančiose veiklose rodiklis – matuojamas dichotominiu klausimu. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

46 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimą jaunimo verslumą skatinančiose veiklose (proc., N=500)

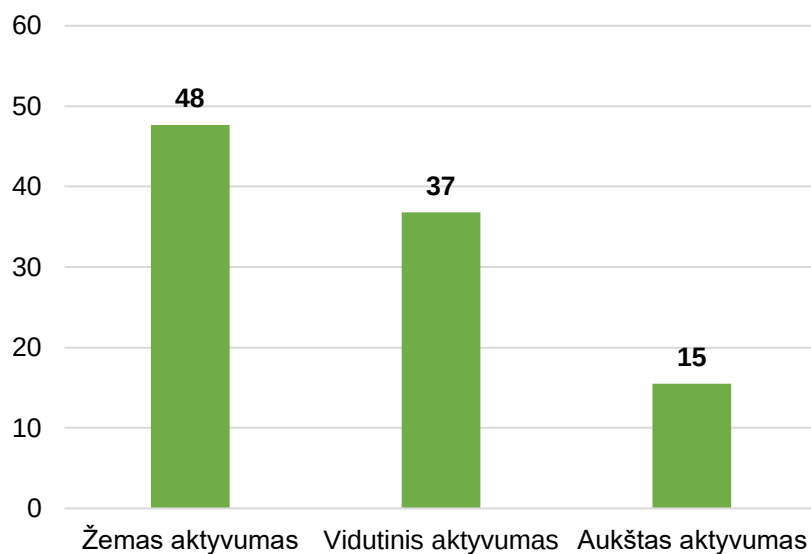
64 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas. 24 procentai, atsakė, kad apie tokias veiklas yra girdėję, tačiau dalyvauti dar neteko. Ir tik 12 procentų respondentų yra dalyvavę šiose veiklose (žr. 46 pav.).

3.8. Dalyvavimas

Jaunimo dalyvavimas tyrimo rėmuose suprantamas ir vertinamas plačiąja prasme. Tai – politinis-pilietinis aktyvumas, kuris nusakomas ne tik dalyvavimu rinkimuose, bet ir domėjimusi politika, partijų ir politikų politine veikla, dalyvavimu pilietinėse, labdaros akcijose, dalyvavimu savanoriškoje ir nevyriausybinių organizacijų veikloje. Tyrime naudojami rodikliai, skirti pačių tiriamųjų politiniam-pilietiniam, pilietiniam-labdariniam ir visuomeniniam (savivaldoje) aktyvumui nustatyti, taip pat rodikliai, skirti išsiaiškinti jaunuolių aplinkos politinį, pilietinį, visuomeninį aktyvumą.

3.8.1. Politinis-pilietinis dalyvavimas

Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 8 indikatoriais, apie dalyvavimą rinkimuose, domėjimąsi politinių partijų programomis, politikų veikla, dalyvavimą politinių partijų veikloje ir pan. Politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 8 iki 16: 16 reiškia visišką pasyvumą, o 8 reiškia didelį aktyvumą. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 14 iki 16), vidutinio (nuo 11 iki 13) ir aukšto (nuo 8 iki 10) politinio-pilietinio aktyvumo.

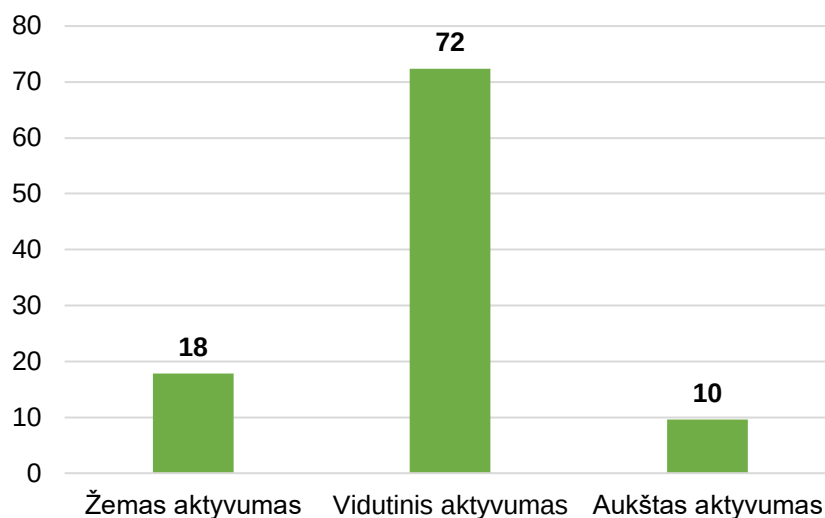
47 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=323)

Vidutinė politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmė – 13,18. Tai yra vidutinis, tačiau arti žemo politinis-pilietinis aktyvumas.

48 procentus Vilniaus rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. 37 procentų apklaustųjų politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – vidutinis, ir tik 15 procentų pasižymi aukštu politiniu-pilietiniu aktyvumu (žr. 47 pav.).

Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais apie politinio-pilietinio aktyvumo apraiškas jaunuolių supančių žmonių (tėvų, mokytojų, draugų) elgesyje, pokalbių temose. Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 6 iki 24: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą aplinkos politinį-pilietinį aktyvumą, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis aplinkos

politinis-pilietinis aktyvumas, aukštesnis domėjimasis politika ir politiniais įvykiais. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemo (nuo 19 iki 24), vidutinio (nuo 12 iki 18) ir aukšto (nuo 6 iki 11) lygio.

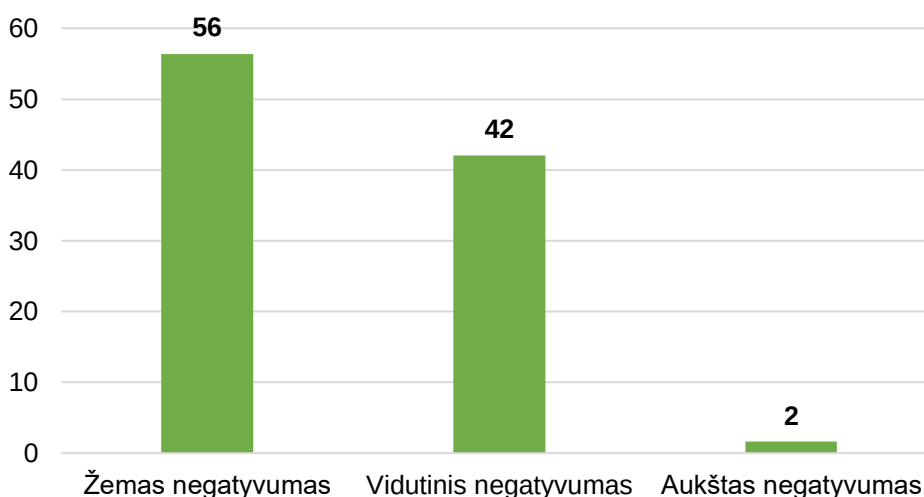

48 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklį (proc., N=500)

Aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 16. Ji nurodo vidutinį aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo lygį Vilniaus rajono savivaldybės teritorijoje.

Daugumos (72 procentų) respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra vidutiniško, o 18 procentų – žemo lygio. Aukštu aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo lygiu pasižymi tik 10 procentų apklaustųjų (žr. 48 pav.).

Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, tiriančiais nuostatas į politiką, politikus, partijas ir jų veiksmus, atspindi požiūrio į politiką negatyvumą. Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą požiūrio į politiką negatyvumo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis požiūrio į politiką negatyvumo lygis ir atvirkščiai. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) negatyvumo lygis.

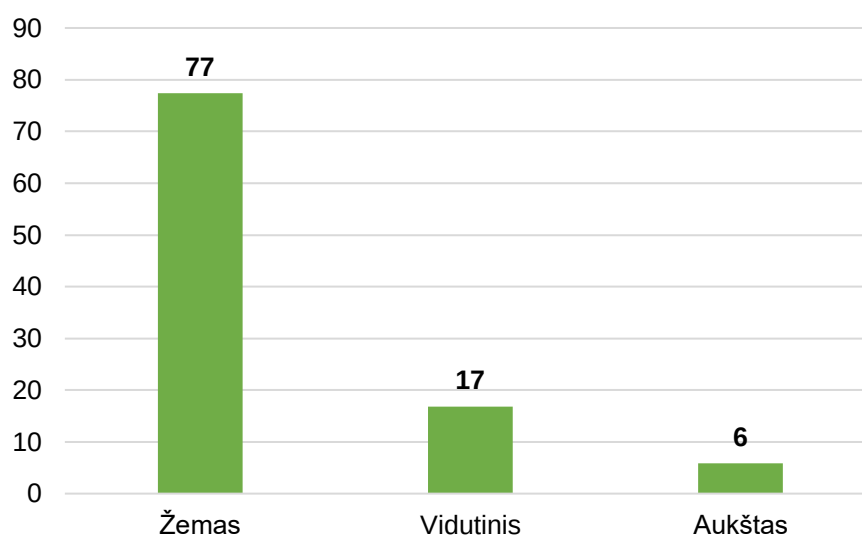

49 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal požiūrio į politiką negatyvumo rodiklį (proc., N=500)

Požiūrio į politiką negatyvumo rodiklio vidutinė reikšmė – 18,01. Šis rodiklis rodo žemą Vilniaus savivaldybės jaunimo negatyvių nuostatų į politiką/politikus lygį.

Daugumos jaunuolių požiūrio į politiką negatyvumas yra žemas – 56 procentai (juos galima priskirti prie turinčių teigiamas nuostatas į politiką), 42 procentai pasižymi vidutinišku negatyvumu, o 2 procentai apklaustųjų – į politiką žiūri itin negatyviai (aukštas negatyvumas) (žr. 49 pav.).

Pilietiškumo-labdaringo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 6 indikatoriais, atspindinčiais pilietinio aktyvumo ir labdaringo apraiškas, pvz., dalyvavimą ir aukojimą labdaros paramos renginiuose, dalyvavimą kaimynystės gyventojų susirinkimuose ir pan. Pilietiškumo-labdaringo rodiklio reikšmės kinta nuo 24 iki 6: 24 reiškia žemą, o 6 reiškia aukštą pilietiškumo-labdaringo lygį, vadinasi, kuo mažesnė rodiklio reikšmė, tuo aukštesnis pilietiškumo-labdaringo lygis. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas (nuo 18 iki 24), vidutinis (nuo 12 iki 17) ir aukštas (nuo 6 iki 11) pilietiškumo-labdaringo lygis.

50 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pilietiškumo-labdaringo rodiklį (proc., N=500)

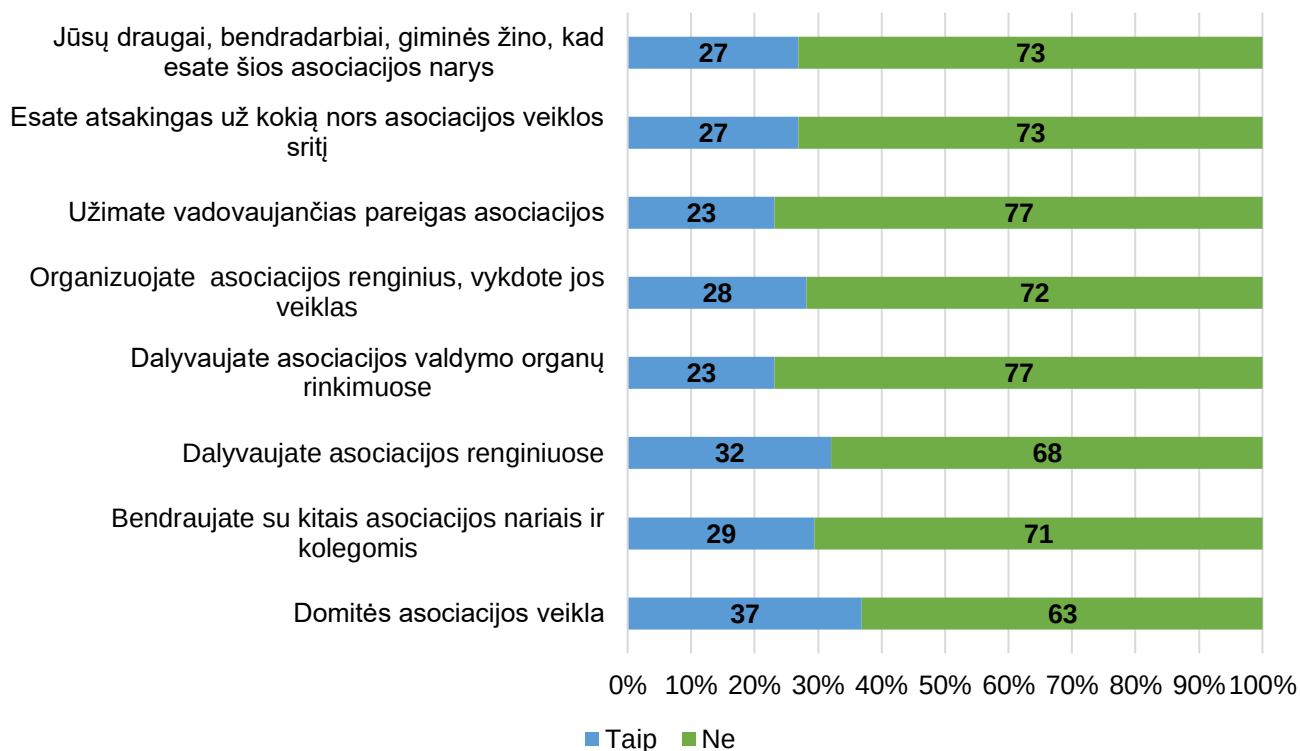
Pilietiškumo-labdaringo rodiklio vidutinė reikšmė – 19,72. Ši reikšmė žymi žemą pilietiškumo-labdaringo lygį.

77 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringo lygis, 17 procentų – vidutinis. Tik 6 procentai respondentų priskiriami aukšto pilietiškumo-labdaringo kategorijai (žr. 50 pav.).

Narystės nevyriausybiniuose organizacijose rodiklis – matuojamas klausimu apie narystę nevyriausybiniuose organizacijose, prašoma nurodyti organizacijos, kurioje dalyvauja, pavadinimą. Pateikiamas kiekybinis atsakymų variantų pasiskirstymas.

Į klausimą atsakė 8 respondentai. 2 respondentai nurodė priklausantys „AY Institutui“, po 1 respondentą nurodė, kad yra „TS-LKD“, „Lietuvos gamtos mokslų olimpiadų asociacijos“, „Vilniaus liberalaus jaunimo organizacijos (VLJO)“, „ELTA“, „Lavoriškių gyventojų bendruomenės“ ir „Skinhead“ nariais.

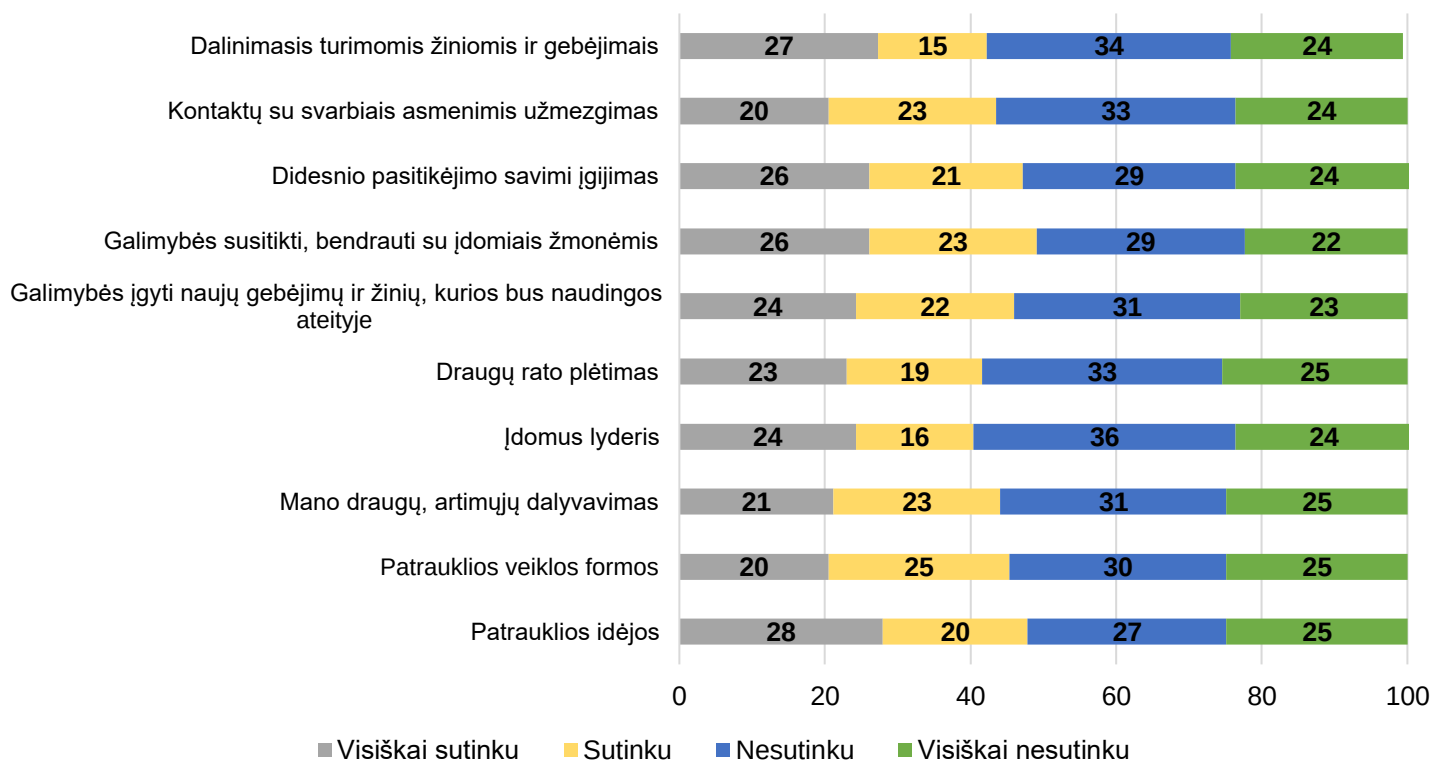
Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys – 8 teiginiai apie įvairius įsitraukimo į NVO veiklą būdus, atspindintys dalyvavimo / įsitraukimo / įsipareigojimo organizacijai lygmenis. Pateikiami procentiniai atsakymų variantų pasiskirstymai.

51 pav. Dalyvavimo NVO (įsitraukimo) veikloje lygmenys (proc., N=160)

37 procentai respondentų, atsakiusių į šį klausimą, nurodė, kad domisi asociacijos veikla, 32 procentai – dalyvauja asociacijos renginiuose, 29 procentai – teigia, kad bendrauja su kitais organizacijos nariais bei kolegomis. 28 procentai respondentų nurodė, kad organizuoja asociacijos renginius, vykdo jos veiklas, po 27 procentus nurodė, kad jų draugai, bendradarbiai, giminės žino apie jų narystę organizacijoje bei nurodė, esantys atsakingi už kokią nors asociacijos veiklos sritį. Po 23 procentus respondentų nurodė, kad dalyvauja asociacijos valdymo organų rinkimuose ir nurodė, jog užima vadovaujančias pareigas asociacijoje (žr. 51 pav.).

Dalyvavimo NVO motyvai – 10 motyvus apibūdinančių teiginių. Kiekvienas teiginys matuojamas 4 rangų skale nuo „visiškai sutinku“ iki „visiškai nesutinku“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

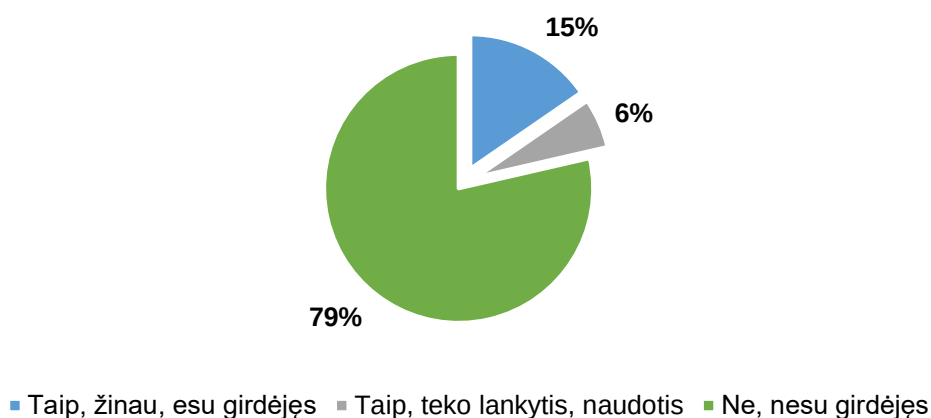

52 pav. Dalyvavimo NVO motyvai (proc., N=161)

Maždaug pusė apklaustųjų visiškai sutinka / sutinka su dauguma pateiktų teiginių. 49 procentai respondentų pažymi, kad dalyvauti asociacijų, renginių ir kitose veiklose juos skatina galimybė susitikti, bendrauti su įdomiais žmonėmis, 48 procentai – teigė, kad dalyvauja NVO veikloje dėl patrauklių idėjų. 47 procentai nurodė, kad dalyvauti veiklose juos skatina didesnio pasitikėjimo savimi įgijimas, o 46 procentai - galimybės įgyti naujų gebėjimų ir žinių, kurios bus naudingos ateityje.

Dalyvauti NVO veiklose mažiausiai įtakos daro įdomus lyderis (40 procentų apklaustųjų sutinka), dalinimasis turimomis žiniomis ir idėjomis (42 procentai) bei draugų rato plėtimas (42 procentai). Šie teiginiai rodo vidutinį motyvacijos lygį dalyvauti NVO veikloje (žr. 52 pav.).

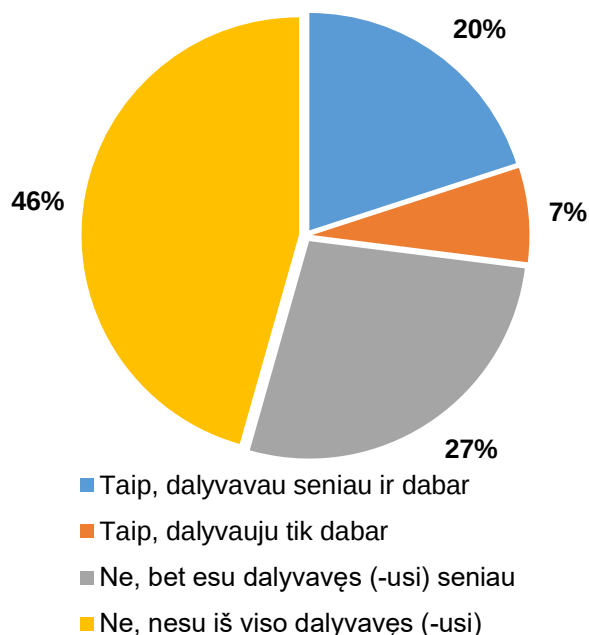
Portalo zinauviska.lt žinomumo rodiklis – matuojamas trijų rangų skale, taip, žinau, esu girdėjęs; taip, teko lankytis, naudotis; ne, nesu girdėjęs. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

53 pav. Naudojimasis jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt (proc., N=500)

Daugiau nei pusė (79 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. 15 procentų yra girdėję, o tik 6 procentai nurodė, kad yra lankęsi ir naudojęsi šiuo portalu (žr. 53 pav.). Tyrimo duomenys rodo, kad respondentai, kurie yra girdėję ar naudojęsi portalu zinauviska.lt, dažniau priklauso 14-18 m. amžiaus grupei nei kitoms amžiaus grupėms.

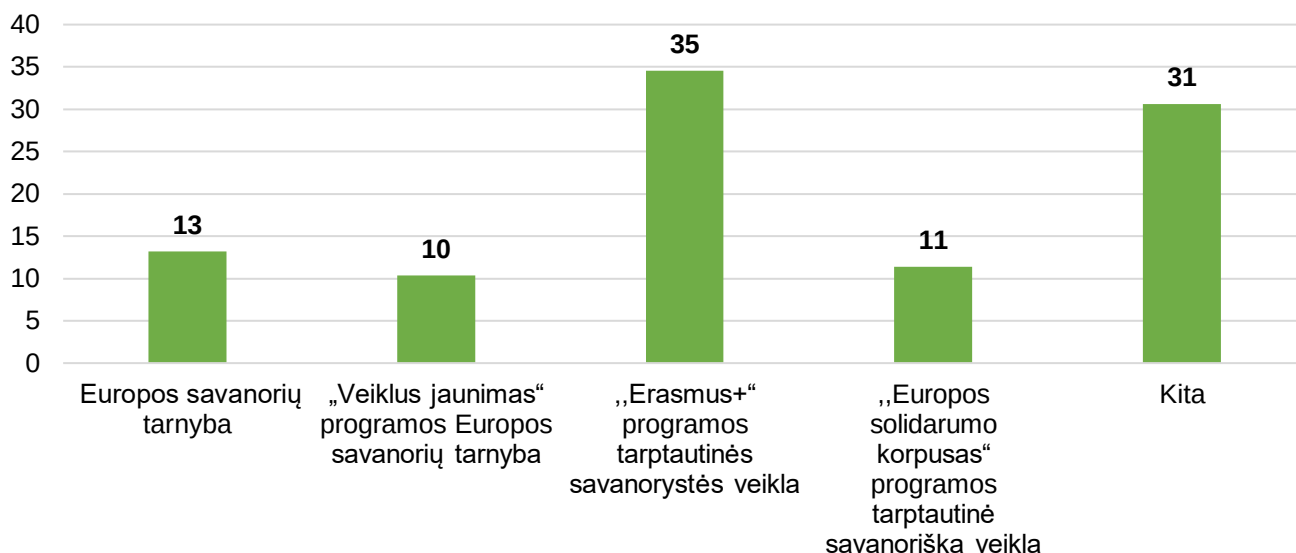
Dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklis – dalyvavimas savanoriškoje veikloje (be jokio piniginio atlygio, savo valia / noru pasirinktas ir vykdomas darbas, kuris nėra dirbamas šeimos nariams ar giminėms) per pastaruosius 6 mėnesius, matuojamas keturių rangų skale: dalyvavo seniau ir dabar; dalyvauja dabar; nedalyvauja, bet dalyvavo anksčiau; nedalyvauja ir nedalyvavo. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

54 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal dalyvavimo savanoriškoje veikloje rodiklį (proc., N=500)

46 procentai apklaustųjų savanoriškoje veikloje nėra dalyvavę. 27 procentai nedalyvauja šiuo metu, tačiau yra dalyvavę seniau, tuo tarpu 20 procentų respondentų savanoriškoje veikloje dalyvavo ir seniau, ir dabar. 7 procentai savanoriškoje veikloje dalyvauja tik dabar (žr. 54 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad savanoriškoje veikloje dažniau dalyvauja vidutiniškai politiškai-pilietišškai aktyvūs apklaustieji, gyvenantys dažniau politiškai-pilietišškai vidutiniškai aktyvioje aplinkoje bei dažniau priskiriami žemam politiškumo-labdaringumo lygiui. Be to, dažniau savanoriškoje veikloje dalyvavo 14-18 m. amžiaus grupės respondentai bei dažniau moterys nei vyrai.

Tarptautinės savanorystės galimybių žinomumo rodiklis – pateiktos keturios tarptautinės savanorystės galimybės, leidžiama pasirinkti visas žinomas. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

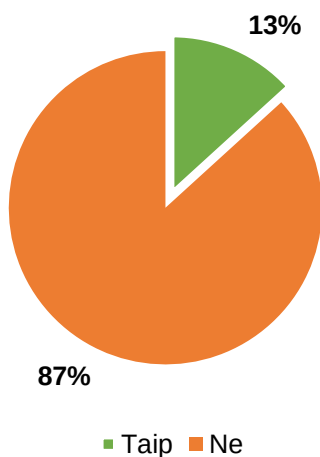
55 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal tarptautinės savanorystės žinomumo rodiklį (proc., N=500)

35 procentai teigė girdėję apie Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės veiklas. 13 procentų tyrimo dalyvių yra susipažinę su Europos savanorių tarnyba, 11 procentų su „Europos solidarumo korpusas“ programos tarptautine savanoriška veikla, tuo tarpu 10 procentų yra girdėję apie „Veiklus jaunimas“ programą (žr. 55 pav.). Atsakymą „Kita“ pasirinko nemaža dalis respondentų (31 procentas), nurodydami, kad nežino nei vienos iš minėtų programų.

Savanorystės trukmė – matuojama atsakant į klausimą kiek dienų ar mėnesių truko ilgiausia respondentų savanorystė.

Buvo surinkti 130 apklaustųjų duomenys (26 procentai visų respondentų). Tyrimo rezultatai rodo, kad vidutiniškai apklaustųjų savanorystė truko net ~173,5 dienos (t.y. ~5,7 mėnesiai). Trumpiausia savanorystė truko vos 1 valandą, ilgiausia – 8 metus. Daugiausiai, ~16,28 procentų respondentų, nurodė 1 dienos savanorystės laikotarpį, taip pat nemaža dalis – ~6,2 procentai, nurodė 2 mėn. laikotarpį.

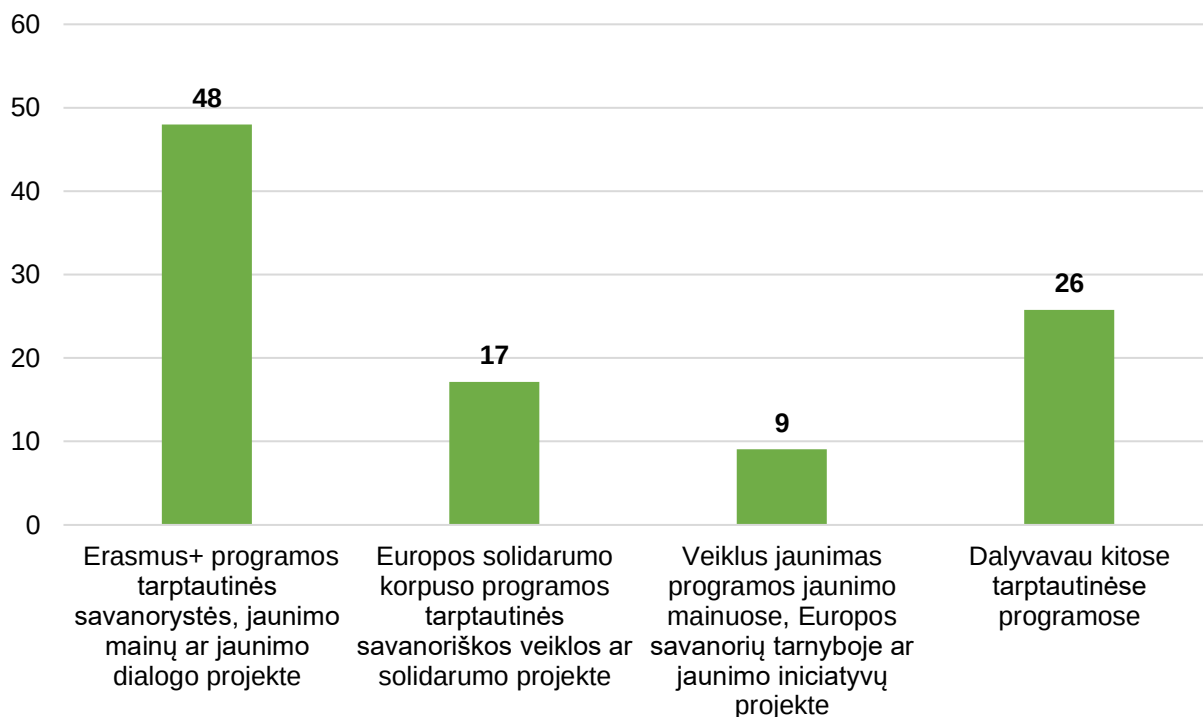
Priklausymo neformaliai grupei ar stiliui (pvz., reperiai, gotai, baikeriai, pankai, hipiai, skinhedai, etc.) rodiklis – matuojamas dichotomine skale – dalyvauja arba nedalyvauja. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

56 pav. Priklausymas neformaliai grupei ar stiliui (proc., N=423)

Tik 13 procentų apklaustųjų priskyrė save prie neformalių grupių, stiliaus atstovų. 87 procentai savęs nepriskyrė prie neformalios grupės ar stiliaus (žr. 56 pav.). Neformaliai grupei ar stiliui dažniau priklauso jauniausi (14–18 m.) apklaustieji, o pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų yra labai panašus.

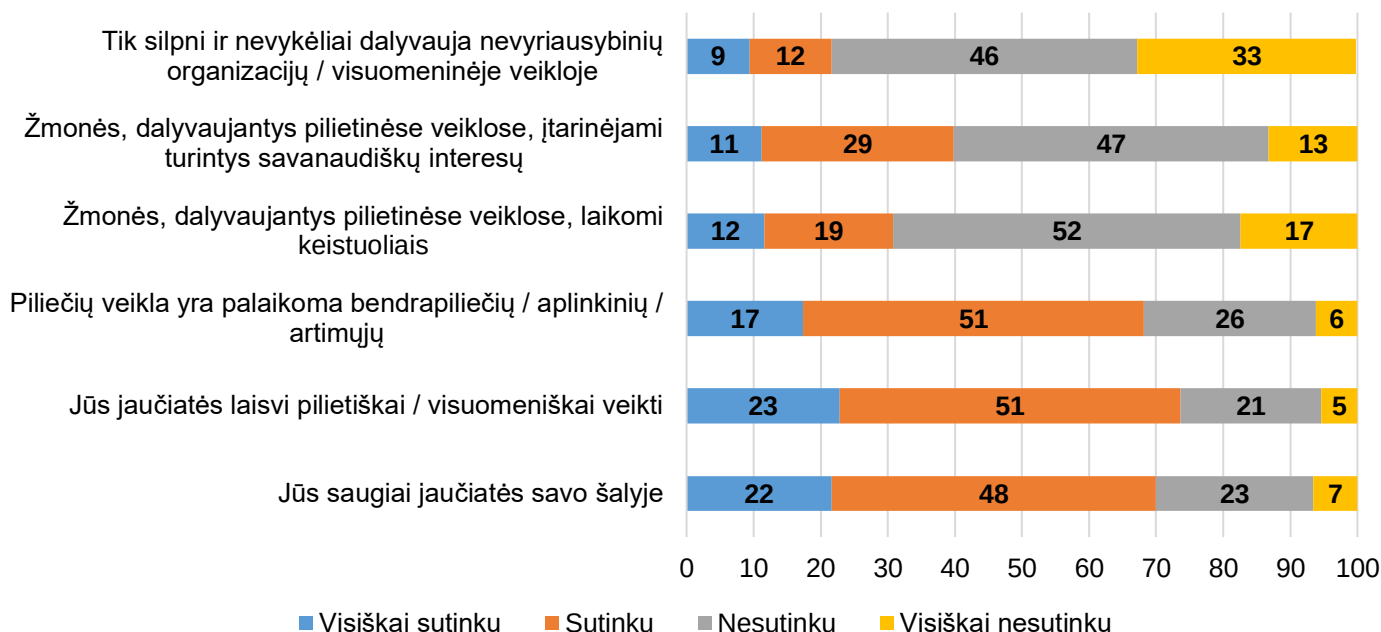
Dalyvavimo tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose rodiklis – pateiktos keturios neformaliojo ugdymo veiklos, leidžiama pasirinkti visas kuriose kada nors teko dalyvauti. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

57 pav. Dalyvavimas tarptautinėse neformaliojo ugdymo veiklose, skirtose jaunimui (proc., N=198)

48 procentai respondentų yra dalyvavę Erasmus+ programos tarptautinės savanorystės, jaunimo mainų ar jaunimo dialogo projekte. 26 procentai teigė, jog yra dalyvavę kitose tarptautinėse programose. 17 procentų atsakė, kad yra dalyvavę Europos solidarumo korpuso programos tarptautinės savanoriškos veiklos ar solidarumo projekte, o 9 procentai – Veiklus jaunimas programos jaunimo mainuose, Europos savanorių tarnyboje ar jaunimo iniciatyvų projekte (žr. 57 pav.).

Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu – 6 teiginiai apie nuostatas, matuojami 4 rangų skale. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

58 pav. Nuostatos pilietinės visuomenės atžvilgiu (proc., N=500)

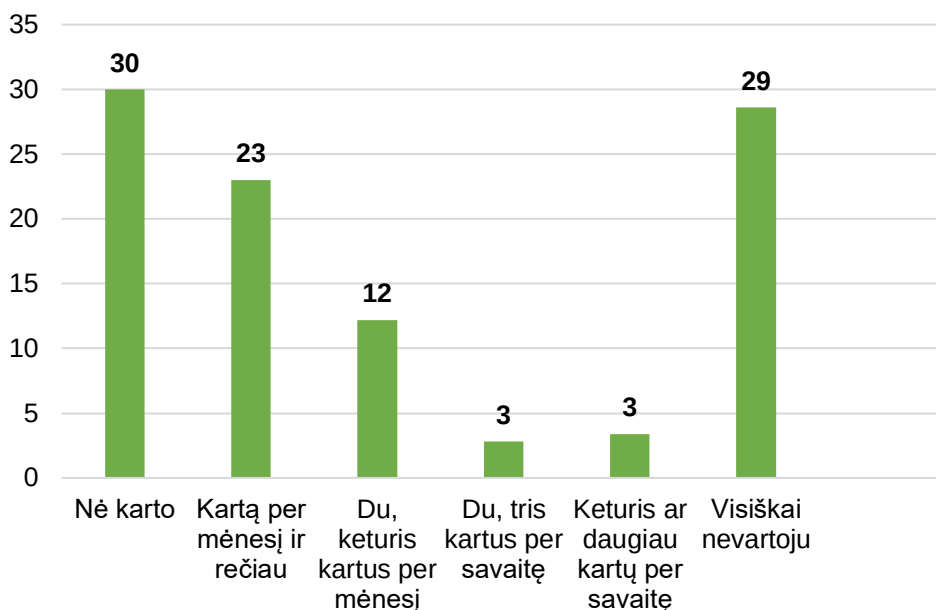
Didžioji dalis respondentų – 74 procentai, jaučiasi laisvi pilietišškai ir visuomeniškai veikti, taip pat dauguma apklaustųjų jaučiasi saugiai savo šalyje (70 procentų). 68 procentai tyrimo dalyvių mano, kad piliečių veikla yra palaikoma bendrapiliečių, aplinkinių, artimųjų.

Mažesnė dalis apklaustųjų (40 procentų) mano, jog žmonės, dalyvaujantys pilietinėse veiklose, įtarinėjami turintys savanaudiškų interesų, 31 procentų manymu, tokie žmonės laikomi keistuoliais, o 21 procentas tiriamųjų mano, kad tik silpni ir nevykėliai dalyvauja nevyriausybinių organizacijų / visuomeninėje veikloje (žr. 58 pav.).

3.9. Įpročiai

Šioje tyrimo dalyje vertinamas jaunimo alkoholio vartojimo dažnumas, priklausomybė nuo alkoholio, santykis su narkotikų vartojimu, rūkymo, interneto vartojimo įpročiai, migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo dažnumas, fizinio aktyvumo įpročiai.

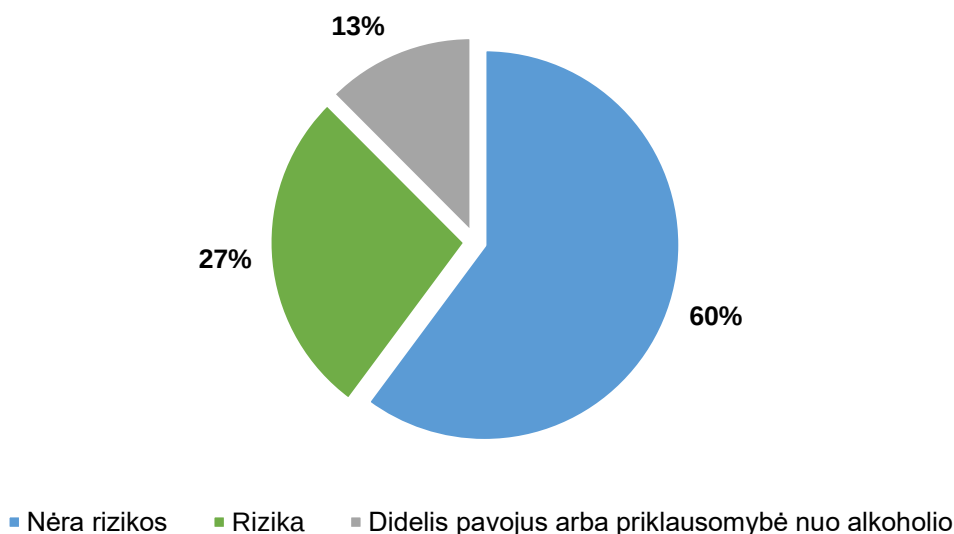
Alkoholio vartojimo rodiklis – matuojamas alkoholio vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

59 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal alkoholio vartojimo rodiklį (proc., N=500)

Per paskutinius šešis mėnesius 30 procentų jaunuolių nė karto nevartojo alkoholio, taip pat nemaža dalis respondentų – 29 procentai, nurodė visiškai nevartojantys alkoholio. 23 procentai respondentų per paskutinius šešis mėnesius alkoholį vartojo kartą per mėnesį ar rečiau, 12 procentų – du, keturis kartus per mėnesį. Tik nedidelė dalis respondentų alkoholį vartojo dažniau: du, tris kartus per savaitę – 3 procentai, keturi ar daugiau kartų per savaitę – taip pat 3 procentai (žr. 59 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai vartojantys alkoholį dažniau yra moterys nei vyrai, taip pat dažniau 14-18 m. amžiaus respondentai nei kitų amžiaus grupių respondentai.

Priklausomybės nuo alkoholio rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 5 dichotominiais teiginiais, apie alkoholio vartojimo įpročius. Rodiklio reikšmės kinta nuo 5 iki 10. 5 rodo priklausomybę nuo alkoholio. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: nėra rizikos (10 balų), rizika (nuo 8 iki 9) ir didelis pavojus arba priklausomybė nuo alkoholio (nuo 5 iki 7).

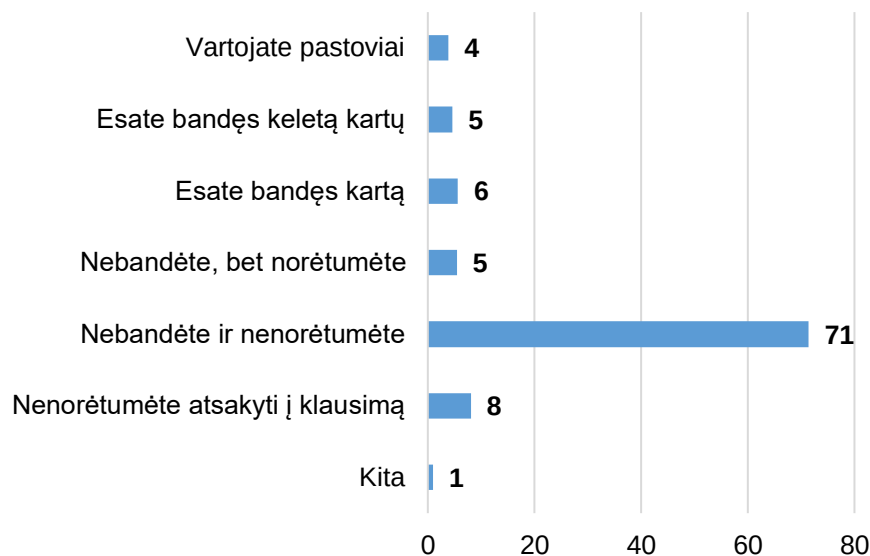

60 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal priklausomybės nuo alkoholio rodiklį (proc., N=497)

Priklausomybės nuo alkoholio rodiklio vidutinė reikšmė – 9,13. Tai rodo, jog yra rizika priklausomybei nuo alkoholio, bet balas gana artimas rizikos nebuvimui.

60 procentų apklaustųjų šiuo metu neturi jokios priklausomybės nuo alkoholio. 27 procentai patenka į rizikos grupę priklausomybei atsirasti, o netgi 13 procentų jau turi priklausomybę nuo alkoholio arba didelį pavojų jai atsirasti (žr. 60 pav.).

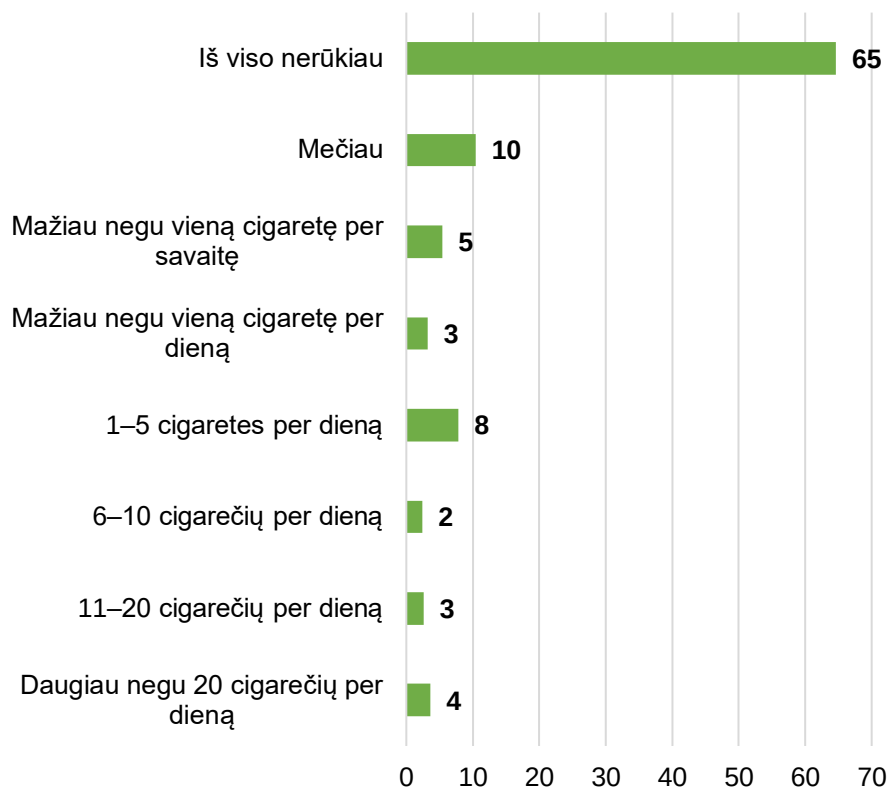
Santykis su narkotikų vartojimu – siekiama išsiaiškinti, ar vartoja narkotikus, kaip dažnai vartoja, ar vartoja nuolat. Matuojama šešių rangų skale, kintančia nuo „vartoju nuolat“ iki „nenoriu atsakyti“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

61 pav. Santykis su narkotikų vartojimu (proc., N=496)

71 procentas tiriamųjų nėra vartoję ir nenorėtų pabandyti narkotikų. 11 procentų respondentų yra bandę kartą arba keletą kartų. 5 procentai apklaustųjų nėra bandę, bet norėtų pabandyti, o 4 procentai apklaustųjų vartoja narkotikus pastoviai. Dar 8 procentai nurodė nenorintys atsakyti į klausimą, o 1 procentas pasirinko atsakymą „Kita“, tačiau nepatiksino atsakymo (žr. 61 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai, kurie yra bandę narkotikų kartą ar keletą kartų bei vartoję juos pastoviai per paskutinius 6 mėn., dažniau pažymėjo, kad yra vyrai nei moterys. Tarp amžiaus grupių didelių skirtumų nepastebėta.

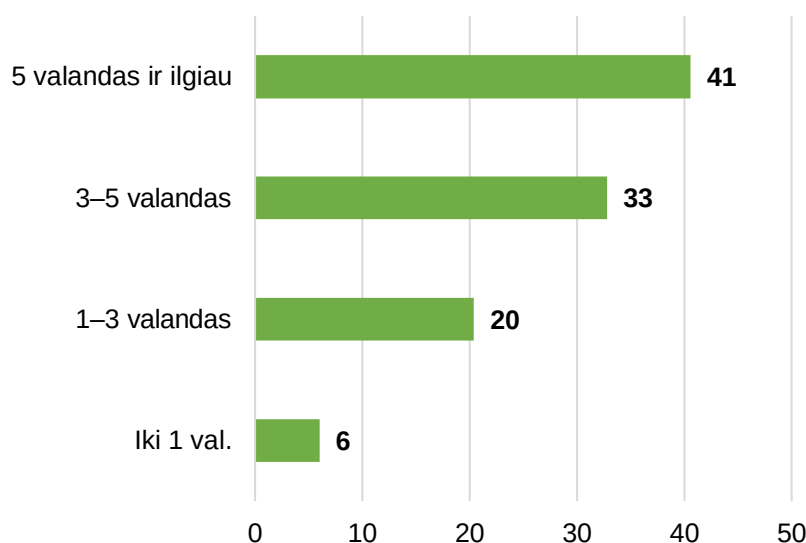
Rūkymo įpročių rodiklis – matuojamas rūkymo per paskutines 30 dienų dažnumo 8 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada nerūkiau“ iki surūkau „daugiau negu 20 cigarečių per dieną“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

62 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal rūkymo įpročių rodiklį (proc., N=500)

65 procentai Vilniaus rajono savivaldybės jaunuolių neturi žalingų rūkymo įpročių. 10 procentų teigia, kad yra metę rūkyti. 8 procentai respondentų nurodė surūkantys 1-5 cigaretes per dieną, o mažiau nei vieną cigaretę per savaitę surūko 5 procentai respondentų, 4 procentai apklaustųjų pripažino, kad surūko daugiau nei 20 cigarečių per dieną. Po 3 procentus apklaustųjų surūko mažiau nei vieną cigaretę per dieną bei 11-20 cigarečių per dieną, o likę 2 procentai – 6-10 cigarečių per dieną (žr. 62 pav.). Tyrimo duomenys rodo, kad net apie 25 procentus apklaustų jaunuolių turi rūkymo įpročių. Be to, dažniau rūkymo įpročių turi 14-18 m. amžiaus grupės respondentai, nei kitų amžiaus grupių respondentai.

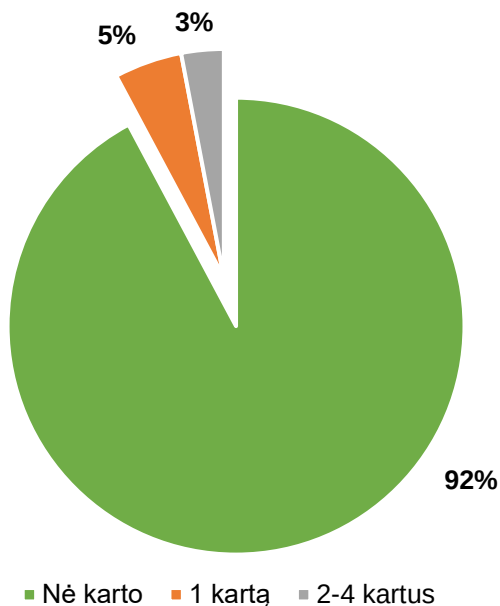
Interneto naudojimo įpročiai – kiek vidutiniškai laiko per dieną praleidžiama internete rodiklis matuojamas 4 rangų skale nuo „iki 1 val.“ iki „5 valandas ir ilgiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal atsakymų variantus.

63 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal interneto naudojimo trukmę val. per dieną (proc., N=500)

Dažniausiai internetu naudojamosi 5 valandas ir ilgiau (41 procentas respondentų). 3-5 valandas internetu naudojasi 33 procentai apklaustųjų, 1-3 valandas – 20 procentų respondentų. Iki 1 valandos internetu naudojasi tik 6 procentai jaunuolių (žr. 63 pav.).

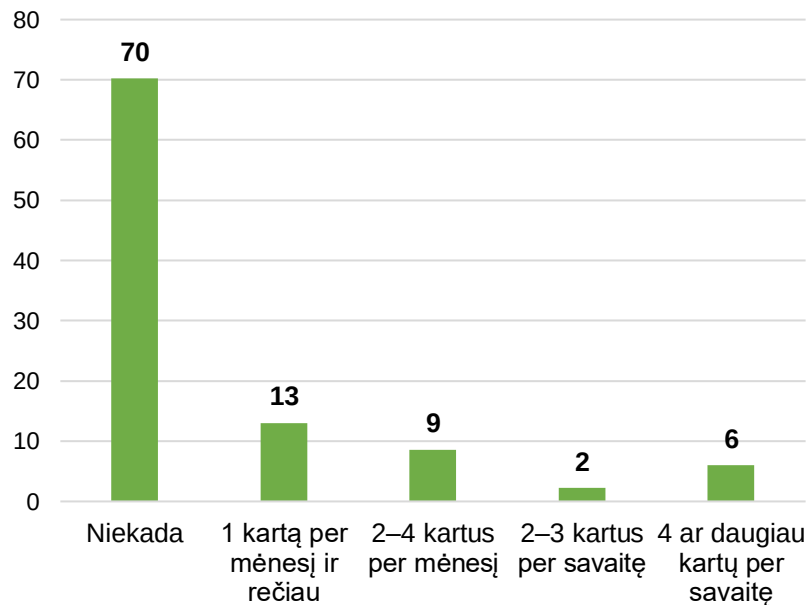
Pasinaudojimo greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis rodiklis – kaip dažnai per paskutinius 6 mėnesius naudojotės greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis, matuojamas 3 rangų skale, kuri kinta nuo „nė karto“ iki „2-4 kartus“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

64 pav. Greitųjų kreditų bendrovių paslaugų vartojimo rodiklis (proc., N=500)

Didžioji dalis – 92 procentai, respondentų teigė, jog nė karto nėra naudojęsi greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis. 5 procentai apklaustųjų atsakė, jog šiomis paslaugomis naudojosi 1 kartą, dar 3 procentai – 2-4 kartus per pastaruosius 6 mėnesius (žr. 64 pav.). Tyrimo rezultatai atskleidė, jog jauni žmonės nėra linkę naudotis greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis. Tyrimo rezultatai rodo, kad greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis labiau linkę naudotis vyrai nei moterys.

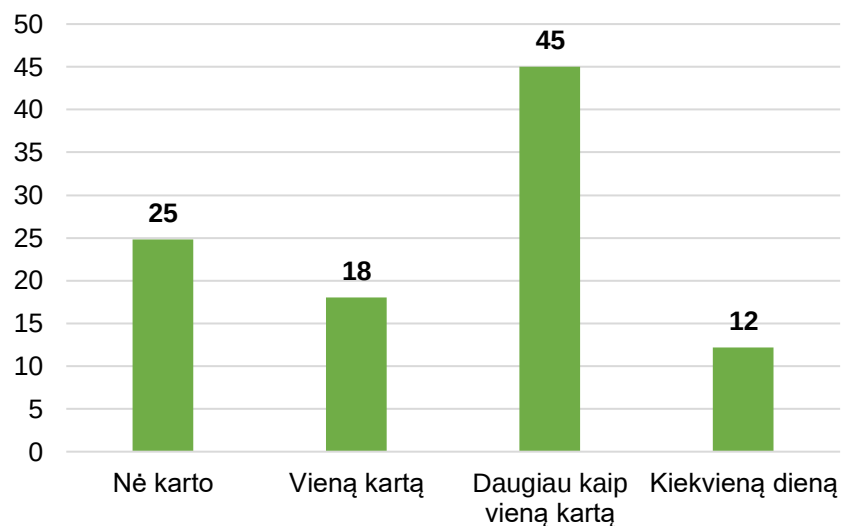
Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis – matuojamas migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo per paskutinius šešis mėnesius dažnumas 5 rangų skale, kuri kinta nuo „niekada“ iki „keturis ir daugiau kartų per savaitę“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

65 pav. Migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo rodiklis (proc., N=500)

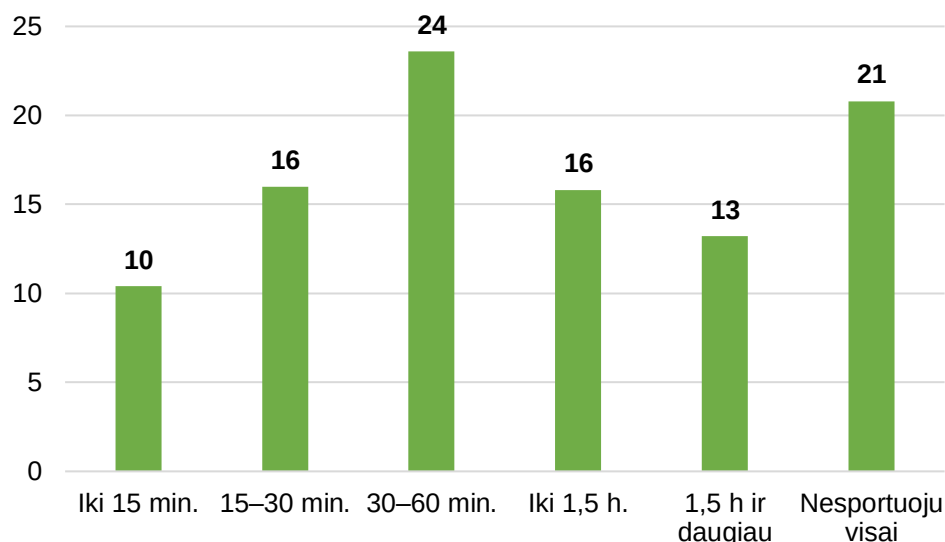
Didžioji dauguma respondentų per paskutinius šešis mėnesius nevartojo jokių migdomųjų / raminamųjų vaistų (70 procentų). 13 procentų respondentų vartojo 1 kartą per mėnesį ar rečiau. 9 procentai per pastaruosius šešis mėnesius migdomuosius arba raminamuosius vaistus vartojo 2–4 kartus per mėnesį. 6 procentai respondentų migdomuosius / raminamuosius vaistus vartojo 4 ir daugiau kartų per savaitę, o 2 procentai – 2-3 kartus per savaitę (žr. 65 pav.). Tyrimo rezultatai rodo, kad kartą per mėn. arba dažniau migdomuosius / raminamuosius vaistus per paskutinius šešis mėnesius dažniau vartojo 14-18 m. amžiaus grupės respondentai, dažniau tai darė moterys nei vyrai.

Fizinis aktyvumas matuojamas dviem rodikliais. Pirmas – kiek kartų per savaitę sportuoja, matuojamas keturių rangų skale nuo „niekada“ iki „kiekvieną dieną“. Antras – kiek vidutiniškai laiko vienu kartu sportuoja, šešių rangų skale nuo „nesportuoju“ iki „1,5 val. ir daugiau“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

66 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą kartais per savaitę (proc., N=500)

45 procentai respondentų sportuoja daugiau kaip vieną kartą per savaitę. Tačiau nemaža dalis – 25 procentai – visai nesportuoja. 18 procentų apklaustųjų sportuoja kartą per savaitę, o 12 procentų tyrimo dalyvių sportuoja kiekvieną dieną (žr. 66 pav.). Kasdien dažniausiai sportuoja 14 – 18 m. amžiaus jaunimo grupės nariai. Pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų panašus. Visai nesportuoja dažniau moterys nei vyrai, o pasiskirstymas tarp amžiaus grupių panašus.

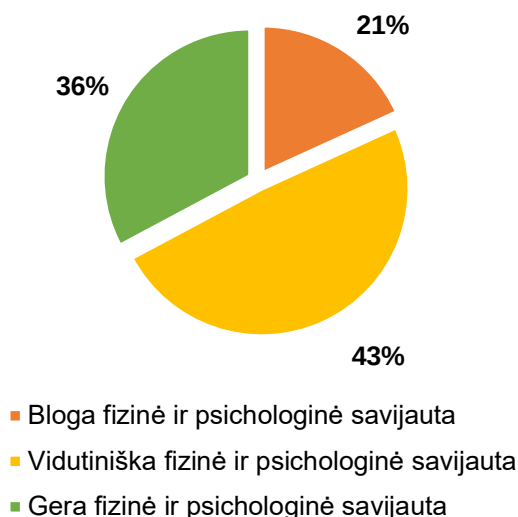
67 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal fizinį aktyvumą laiko trukme per dieną (proc., N=500)

Sportavimui per dieną skiriama trukmė yra įvairi: daugiausia – 24 procentai, apklaustųjų sportui skiria 30–60 min. per dieną, 21 procentas – nesportuoja visai. Po 16 procentų respondentų sportui skiria 15–30 min. per dieną bei iki 1,5 val., 13 procentų – 1,5 val. ir daugiau per dieną. O 10 procentų respondentų sportuoja tik iki 15 min. per dieną (žr. 67 pav.).

3.10. Psichologinė ir fizinė savijauta

Šios grupės rodiklius sudaro psichologinės ir fizinės savijautos rodikliai: psichologinė ir fizinė savijauta, sveikatos būklė, socialinis palaikymas, nemokamos pagalbos teikėjų žinojimas.

Psichologinės ir fizinės savijautos rodiklis – tai suminis rodiklis, kurį sudaro 12 indikatorių apie emocinius, psichologinius nusiskundimus, patiriamus skausmus ar fizinius nusiskundimus. Kiekvienas indikatorius matuojamas 4 rangų skale, tiriamųjų prašoma nurodyti, kaip dažnai per pastarąjį mėnesį juos kankino nerimas, nemiga, liūdesys ir pan., jiems skaudėjo arba teko vartoti vaistus. Suminio psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmės kinta nuo 12 iki 48: 12 reiškia blogą / silpną, o 48 – gerą fizinę savijautą, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo geresnė fizinė savijauta. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: bloga (nuo 12 iki 23), vidutiniška (nuo 24 iki 36) ir gera (nuo 37 iki 48) psichologinė ir fizinė savijauta.

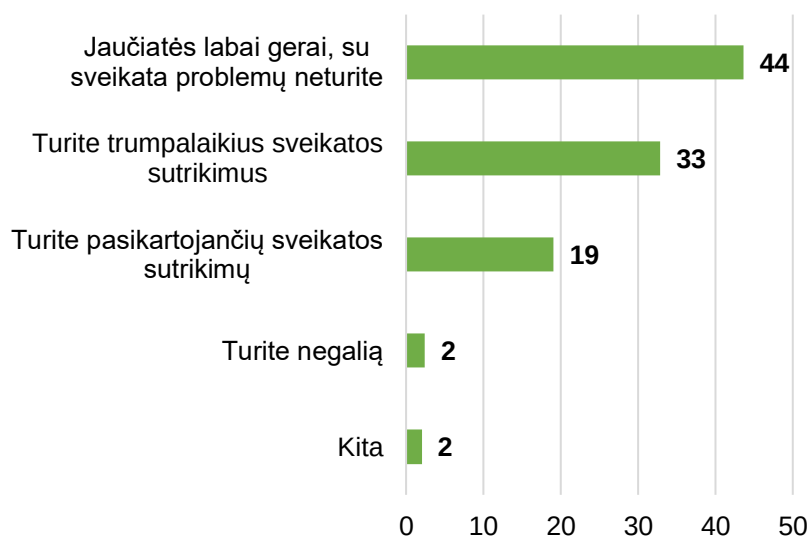

68 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal psichologinės ir fizinės savijautos rodiklį (proc., N=500)

Vidutinė psichologinės ir fizinės savijautos rodiklio reikšmė – 31,72. Šis rodiklis rodo vidutinišką psichologinės ir fizinės savijautos lygį.

43 procentai tiriamųjų pasižymi vidutiniška fizine ir psichologine savijauta. 36 procentai respondentų pasižymi gera savijauta. Tačiau net 21 procentui apklaustųjų būdinga bloga savijauta (žr. 68 pav.). Prastesne psichologine ir fizine savijauta pasižymintys jaunuoliai nurodo, kad dažnai patyrė nerimą, jautėsi sudirgę ar nervingi, buvo nepatenkinti tuo, ką daro ir jautėsi blogos nuotaikos.

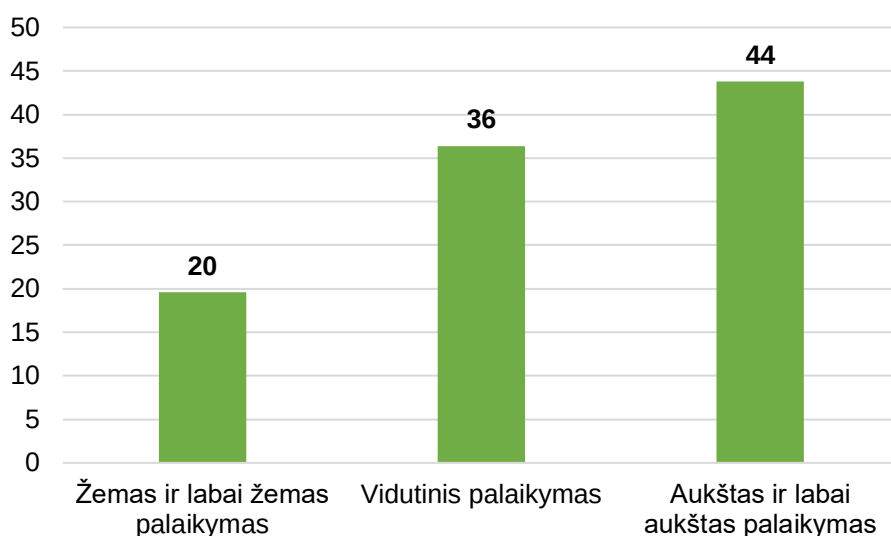
Sveikatos būklės subjektyvus rodiklis matuojamas 4 rangų skale, kuri kinta nuo „jaučiatės labai gerai, su sveikata problemų neturite“ iki „turite negalią“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

69 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal sveikatos būklės subjektyvų rodiklį (proc., N=493)

44 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi labai gerai ir su sveikata problemų neturi. 33 procentams būdingi trumpalaikiai sveikatos sutrikimai, 19 procentų – pasikartojantys sveikatos sutrikimai, 2 procentai apklaustųjų turi negalią. Dar 2 procentai apklaustųjų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė tikslesnį susirgimą – cukrinį diabetą, skoliozę, nurodė, kad turi genetinę mutaciją, tačiau yra sveiki arba nepatiksino (žr. 69 pav.).

Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklis – tai suminis rodiklis, matuojamas 7 indikatoriais, apie tam tikras palaikymą išreiškančias patirtis iš šeimos narių, kurie rodo, kad tiriamasis gyvena jį palaikančioje, pripažįstančioje, mylinčioje ir vertinančioje namų aplinkoje. Kiekvienas indikatorius vertinamas trijų rangų skale, tiriamieji prašomi nurodyti, kaip dažnai per paskutines 30 dienų jų šeimos nariai (globos namų darbuotojai) išvardytais būdais išreiškė palaikymą. Suminio socialinio palaikymo šeimoje rodiklio reikšmės kinta nuo 7 iki 21: 7 reiškia socialinio palaikymo šeimoje trūkumą, o 21 reiškia stipriai išreikštą socialinį palaikymą šeimoje, vadinasi, kuo didesnė rodiklio reikšmė, tuo daugiau socialinio palaikymo tiriamieji sulaukia iš šeimos narių. Balus galima suskirstyti į tokias grupes: žemas ir labai žemas (nuo 7 iki 12), vidutinis (nuo 13 iki 17) ir aukštas ar labai aukštas (nuo 18 iki 21) socialinis palaikymas šeimoje.

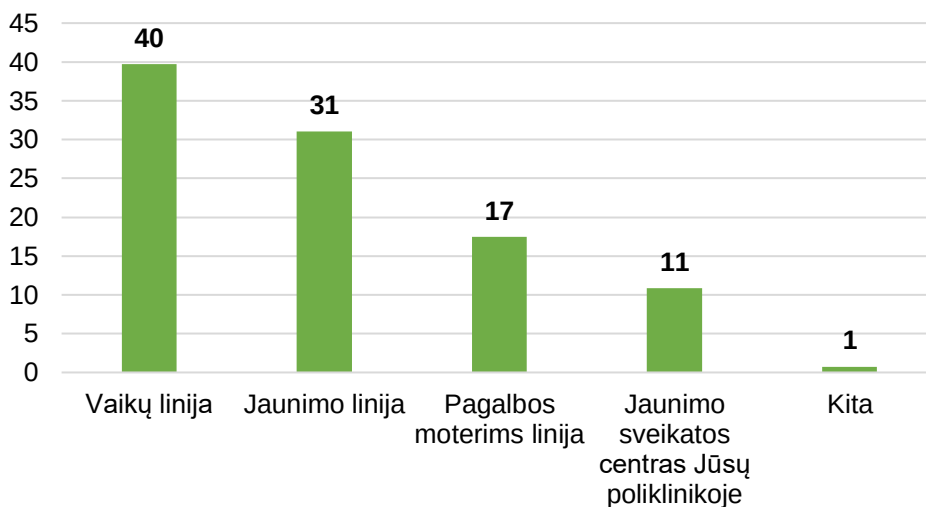

70 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal šeimos narių socialinio palaikymo rodiklį (proc., N=500)

Šeimos narių socialinio palaikymo rodiklio vidutinė reikšmė – 15,98, t. y., vidutinis šeimos narių / globėjų palaikymo rodiklis.

Grupei, pasižyminčiai aukštu / labai aukštu šeimos narių socialinio palaikymo lygiu, priskirtini 44 procentai apklaustųjų, vidutinio palaikymo lygio grupei – 36 procentai, o žemo ir labai žemo palaikymo – 20 procentų respondentų (žr. 70 pav.).

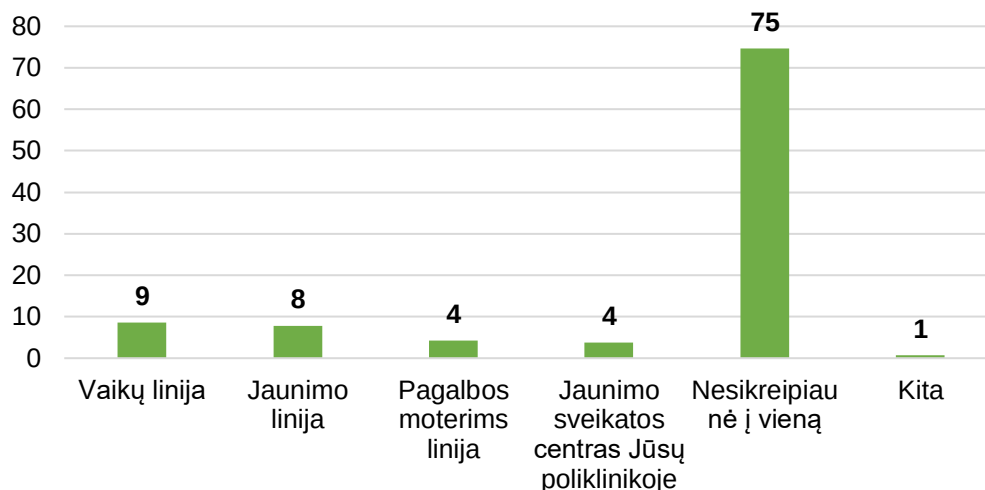
Nemokamus pagalbos teikėjų žinojimo rodiklis – pateikti keturi nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus žinomus. Pateikiamas atsakymų pasiskirstymas pagal pasirinktus variantus.

71 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal nemokamų pagalbos teikėjų žinojimo rodiklį (N=500)

Labiausiai žinomas nemokamos pagalbos teikėjas – Vaikų linija, ją žino 40 procentų respondentų. 31 procentas apklaustųjų teigė žinantys Jaunimo liniją, 17 procentų – pagalbos moterims liniją, dar 11 procentų – jaunimo sveikatos centrą savo poliklinikoje. Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (1 procentas) nurodė nežinantys jokių pagalbos teikėjų (žr. 71 pav.).

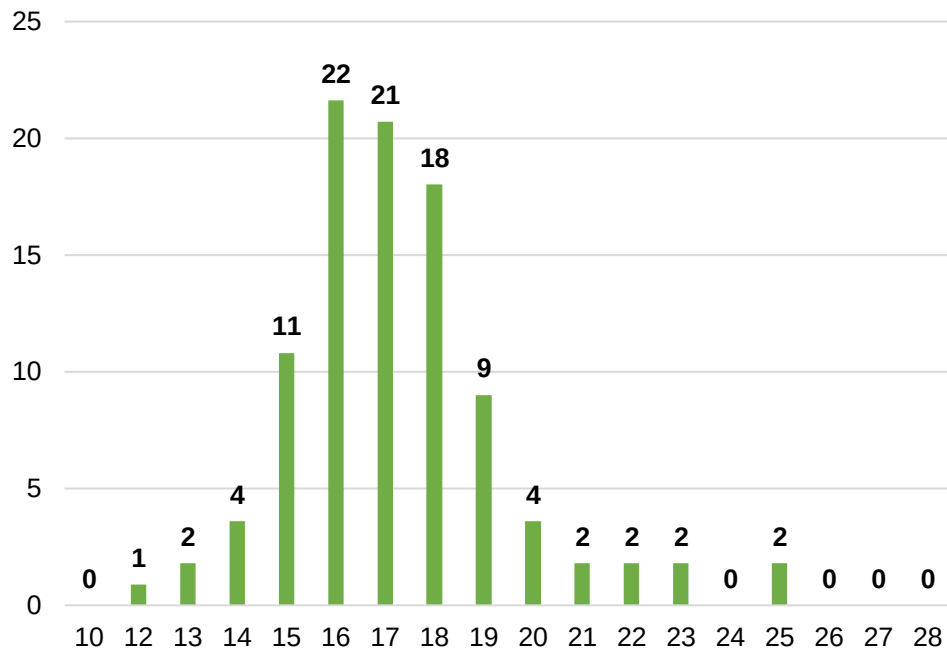
Naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklis – pateikti penki nemokamos pagalbos teikėjai, leidžiama pažymėti visus, į kuriuos teko bent kartą kreiptis. Pateikiamas procentinis atsakymų pasiskirstymas.

72 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal naudojimosi nemokamų pagalbos teikėjų paslaugomis rodiklį (N=500)

Dauguma (75 procentai) respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš išvardintų nemokamos pagalbos teikėjų. 9 procentai yra kreipęsi į Vaikų liniją, 8 procentai – į Jaunimo liniją, po 4 procentus respondentų yra kreipęsi į jaunimo sveikatos centrą savo poliklinikoje bei į pagalbos moterims liniją. Dar 1 procentas respondentų pasirinko atsakymo variantą „Kita“, kur nurodė, kad niekada neprireikė kreiptis, nurodė policiją, ligoninę, arba nurodė nežinantys (žr. 72 pav.).

Pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklis – metai, kada turėjo pirmus lytinius santykius, atsakoma, jei tokius turėjo. Pateikiamas pirmų lytinių santykių amžiaus vidurkis bei pasiskirstymas pagal metus, kada turėjo pirmuosius lytinius santykius.

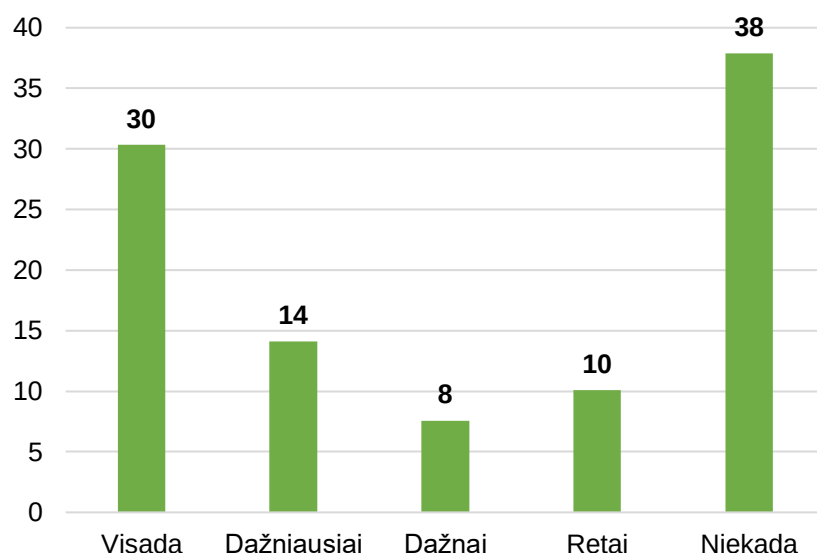

73 pav. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal pirmų lytinių santykių amžiaus rodiklį (proc., N=111)

Lytinių santykių turėję nurodė apie 22,2 procentus visų respondentų. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 16,84 metų.

Dauguma respondentų lytinį gyvenimą pradėjo 15–19 metų (81 procentas). 7 procentai respondentų lytinius santykius pradėjo 14 metų ir jaunesni, 12 procentų – būdami 20 - ties ir vyresni (žr. 73 pav.).

Naudojimasis kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu matuojamas 5 rangų skale pagal dažnumą, nuo „visada“ iki „niekada“. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

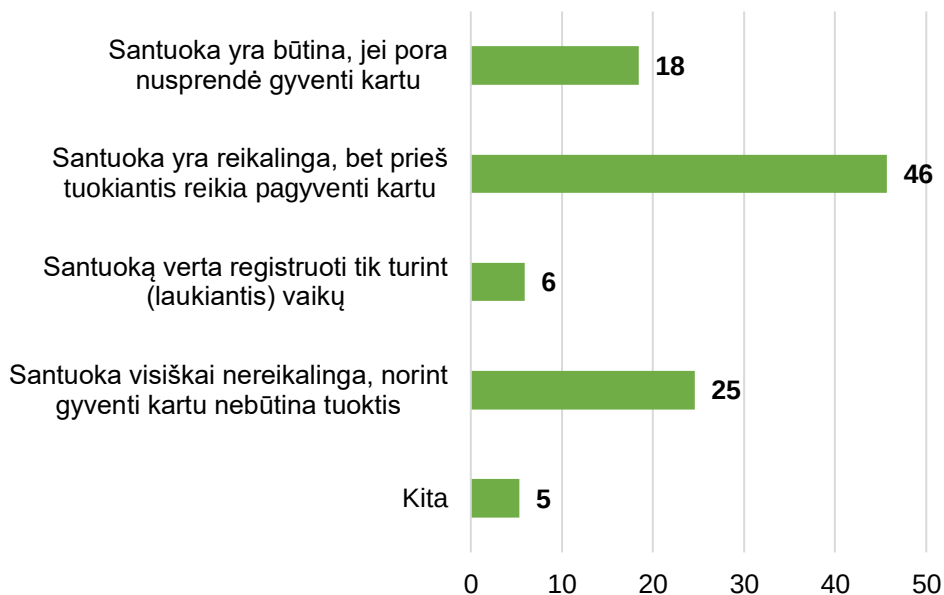

74 pav. Naudojimasis kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu (proc., N=277)

38 procentai apklausos dalyvių nurodė nesinaudojantys kontraceptinėmis priemonėmis. 30 procentų respondentų kontraceptinėmis priemonėmis lytinių santykių metu naudojami visada, 14 procentų – dažniausiai, 10 procentų apklaustųjų – retai. 8 procentai respondentų nurodė kontraceptines priemones naudojantys dažnai (žr. 74 pav.). Tyrimo duomenys atskleidžia, kad kontraceptinių priemonių lytinių santykių metu niekada nenaudoja

dažniausiai 14–18 metų amžiaus jaunuoliai. Tarp lyčių pasiskirstymas yra gana panašus. Tuo tarpu kontraceptines priemones visada naudoja dažniau moterys nei vyrai, o pagal amžiaus grupes reikšmingų skirtumų nenustatyta.

Nuostatos santuokos atžvilgiu pateikiami keturi teiginiai apie tai, kada ir kodėl reiktų susituokti. Pateikiamas procentinis tiriamųjų pasiskirstymas pagal pasirinktus atsakymus.

75 pav. Nuostatos santuokos atžvilgiu (proc., N=488)

46 procentai Vilniaus rajono savivaldybės jaunuolių linkę manyti, kad santuoka yra reikalinga, bet prieš tuokiantis reikia pagyventi kartu, 25 procentai respondentų mano, kad norint gyventi kartu, santuoka visiškai nereikalinga. 18 procentų apklaustųjų mano, kad norint gyventi kartu santuoka yra būtina. 6 procentai tyrimo dalyvių laikosi nuomonės, kad santuoka reikalinga tik turint (laukiantis) vaikų (žr. 75 pav.). Atsakymo variantą „Kita“ pasirinkę respondentai (5 procentai) nurodė, jog santuoka, tai šventas sakramentas ir jį gali priimti tik tikintys žmonės, arba, kad santuoka reikalinga tada, kai abu žmonės to nori ir yra tam pasiruošę, kiti teigė, kad santuoka yra kiekvieno žmogaus pasirinkimas, kiti, kad santuoka yra gerai, kai žmonės vienas kitą myli ir gyvena kartu jau kelerius metus, dar kiti minėjo, kad dar apie tai negalvoja, nes yra per jauni, taip pat buvo teigiančių, kad ji nebūtina.

IV. IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Šioje dalyje pateikiamos tyrimo rezultatus apibendrinančios išvados pagal atskiras tyrimo sritis: mokykla, studijos, darbas, laisvalaikis, draugai, kaimynystė, gyvenimo sąlygos, dalyvavimas, įpročiai, psichologinė ir fizinė savijauta, lytinė elgsena ir šeimos planavimas.

48 procentai moksleivių pasižymi vidutinišku gebėjimu kontroliuoti įvykius bei spręsti mokykloje kylančias problemas, panaši dalis moksleivių – 45 procentai, geba labai gerai kontroliuoti įvykius ir spręsti problemas. Didžioji dalis respondentų – 81 procentas – mano, kad mokosi saugioje aplinkoje. Pažymėtina, kad dauguma moksleivių neturi lankomumo problemos (86 procentai), tačiau 12 procentų patenka į rizikos grupę šioms problemoms susiformuoti. Net 41 procentas apklaustų moksleivių turi aukščiausią pažymių vidurkį (8,51 -10), o žemiausią pažangumo rodiklį ($\leq 4,9$) turi tik 1 procentas apklaustų moksleivių. Tyrimo rezultatai rodo, kad moksleivių pažangumas neturi didesnės įtakos mokyklos lankomumui, kadangi tiek aukščiausius pažymius (8,51-10), tiek žemiausius pažymius (6.5 arba mažiau) turintys moksleiviai pasižymi geru mokyklos lankomumu.

Net 49 procentai mokinių ketina po mokyklos išvykti į užsienį, tačiau 42 procentai apklaustųjų nori po studijų užsienyje grįžti į Lietuvą. 34 procentai apklaustų moksleivių domisi būsima profesija, visgi didelė dalis – 57 procentai, respondentų būsima profesija domisi vidutiniškai. Tyrimo rezultatai rodo, kad didžiosios daugumos respondentų (net 96 procentų) įsitraukimo į mokinių savivaldą aktyvumo lygis yra vidutinis arba aukštas (atitinkamai 67 ir 29 procentai). Nustatyta, kad dažniau mokinių savivaldoje aktyviai dalyvauja moksleiviai turintys gerus lankomumo rodiklius ir aukštą pažymių vidurkį (8,51-10).

Rekomenduojama parengti savivaldybės jaunimo politikos strategiją įtraukiant įvairias interaktyvias priemones bei įrankius (pavyzdžiui kūrybinės dirbtuvės, eksperimentų erdvės, hakatonai ir pan.), kurių pagalba būtų skatinamas moksleivių kūrybiškumas, inovatyvumas, moksleiviai skatinami domėtis studijų galimybėmis bei būsima profesija.

Didžioji dalis respondentų – 75 procentai – vidutiniškai domėjosi būsima profesija, 13 procentų domėjosi mažai ir tik 12 procentų stipriai domėjosi būsima profesija ir ją rinkosi sąmoningai. Studijų pasirinkimo rodiklio reikšmė yra vidutinė ir vaizduoja vidutinišką domėjimąsi studijų pasirinkimu. Tyrimo rezultatai rodo, kad studijas toje pačioje srityje Lietuvoje rinkęsi tęsti net 81 procentas jaunuolių. 23 procentai jaunuolių rinkęsi studijas kitoje srityje Lietuvoje. Tuo tarpu kiti galimi pasirinkimai – tęsti studijas toje pačioje srityje užsienyje ar kitoje srityje užsienyje yra mažiau populiarūs. Tai rodo, kad respondentai labiau yra linkę po studijų likti Lietuvoje nei vykti į užsienį. Be to, tyrime dalyvavę studentai labiau linkę tęsti studijas toje pačioje srityje nei kitoje srityje. Bendras aktyvumas studentų savivaldoje yra vidutinis, ir tik 12 procentų apklaustųjų pasižymi aukštu aktyvumu.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo politikos strategiją įtraukti priemones, skatinančias studijuojančius jaunuolius aktyviau dalyvauti NVO veiklose, taip pat priemones, stiprinančias NVO, buriančias studijuojančius, t. y. vyresnės amžiaus grupės jaunuolius, kuriose jie galėtų keistis patirtimi tarpusavyje bei dalintis patirtimi su mokyklinio amžiaus savivaldybės jaunimu (pvz. kuriant mokinių savivaldos alumni grupes socialiniuose tinkluose, bendradarbiaujant su Vilniaus miesto universitetų/kolegijų studentų savivaldomis, skiriant papildomai balų savivaldybės jaunimo/su jaunimu dirbančių NVO/ NVO finansavimo konkursuose), spręsti jiems aktualias problemas, užsiimti jiems aktualia veikla.

Dirbantieji sudarė apie 36 procentus visų respondentų. Net 64 procentai dirbančių jaunuolių yra samdomi darbuotojai. Besiverčiančių savarankiškai (vykdantys individualią veiklą, dirbantys pagal verslo liudijimą bei vystantys savo verslą) bendras rodiklis siekia 25 procentus. Pagal specialybę dirba šiek tiek mažiau kaip pusė atsakiusių (45 procentai) jaunuolių, o netgi 21 procentas respondentų nurodė neturintys jokios specialybės. Pagrindinės darbo ne pagal įgytą profesiją priežastys – jaunuoliai neturi jokios specialybės / profesijos, pradėjo dirbti ne pagal išsilavinimą / specialybę / profesiją dar studijuodami ar nerado darbo pagal įgytą išsilavinimą / specialybę / profesiją. Tyrimo rezultatai rodo, kad profesija gana dažnai yra pasirenkama nepakankamai apgalvotai – net 57 procentai respondentų vidutiniškai domėjosi būsima profesija, 20 procentų – mažai, ir tik 23 procentai stipriai domėjosi būsima profesija ir sąmoningai ją rinkosi. Tyrimo rezultatai rodo, kad tiek dirbantys pagal specialybę, tiek dirbantys ne pagal specialybę dažniausiai vidutiniškai domėjosi būsima profesija. 64 procentai

dirbančių jaunuolių dalyvavusių tyrime labai gerai kontroliuoja įvykius ir geba spręsti problemas, tik 3 procentai sunkiai geba spręsti problemas. Pastebima, kad tiek respondentai, kurie dirba darbą susijusį su specialybe / profesija, tiek tie, kurie dirba su specialybe / profesija nesusijusį darbą, dažniau gerai ir labai gerai kontroliuoja įvykius ir geba spręsti kylančias problemas.

Net pusė dirbančių respondentų – 50 procentų – ketina keisti darbo vietą. Tyrimo rezultatai rodo, kad darbą keisti labiau linkę tie respondentai, kurie dirba darbą ne pagal specialybę / profesiją. Pagrindinės darbo keitimo priežastys – noras didesnio darbo apmokėjimo, dabartinėje darbovietėje nematomos karjeros perspektyvos bei siekis geresnių darbo sąlygų. 67 procentai apklaustųjų darbo ieškoti planuoja tame pačiame mieste, 38 procentai dirbti planuoja išvykti į kitą miestą. Dar 44 procentai apklaustųjų svarsto galimybę išvykti dirbti į užsienį. Dažniausias, su noru keisti darbo vietą susijęs ketinančių išvykti į kitą miestą, lūkestis yra didesnės darbo pasirinkimo galimybės (39 procentai). Pagrindinės darbo paieškų užsienyje priežastys – didesnė tikimybė užsidirbti daugiau pinigų užsienyje (23 procentai), Lietuvoje nematomos karjeros perspektyvos (20 procentų) bei geresnės darbo sąlygos kitose šalyse (14 procentų). Svarbu paminėti, jog daugiau nei pusė (net 71 procentas) apklaustųjų taip pat nurodė, jog ketina mokytis / tęsti mokslus, o 56 procentai – ketina persikvalifikuoti.

Rekomenduojama peržvelgti ir atnaujinti bei pagal galimybes numatyti didesnę finansavimą savivaldybės strateginiuose dokumentuose numatytoems priemonėms, skatinančioms Vilniaus rajono savivaldybėje įsikūrusius darbdavius įdarbinti savivaldybės teritorijoje veikiančių švietimo įstaigų absolventus (pvz. tobulinant ir didinant finansavimą savivaldybės jaunimo užimtumo vasarą ir integracijos į darbo rinką programai).

Iš 500 apklaustųjų 15 jaunuolių nurodė nedirbantys, nesimokantys ir nestudijuojantys. Atsižvelgiant į darbo trukmę paskutinėje darbovietėje, 34 procentai iš šios grupės jaunuolių dirbo iki 1 metų, o 40 procentų – nurodė niekur nedirbę. Vertinant nedarbo trukmę 20 procentų respondentų galima priskirti trumpalaikiams bedarbiams (jie neturi darbo iki 6 mėnesių), po 13 procentų – nedirba nuo 6 mėnesių iki 1 metų bei nuo 1 iki 3 metų. 20 procentų respondentų galima priskirti ilgalaikiams bedarbiams, jie darbo neranda jau virš 3 metų. Dar 34 procentai respondentų nurodė niekada nedirbę. Pagrindinės nedarbo priežastys šių jaunuolių tarpe: nerandamas darbas, kurio pobūdis / turinys / užduotys juos tenkintų bei negaunamas darbas, kurio užmokestis juos tenkintų, o vienas apklaustasis nurodė, kad yra vaiko priežiūros atostogose. Populiariausi darbo paieškos būdai tarp respondentų yra darbo paieška per Užimtumo tarnybą, pažįstamus ir draugus bei internetinius darbo skelbimus. Lietuvoje, šiuo metu nedirbantys ir norintys dirbti jaunuoliai, labiausiai ieškotų tik gerai apmokamo darbo arba darbo pagal specialybę. Užsienyje jaunuoliai dažniausiai nurodė, kad sutiktų dirbti tik gerai apmokamą darbą arba darbą pagal specialybę.

Rekomenduojama švietimo įstaigoms, atvirąjį darbą su jaunimu vykdančioms įstaigoms savo veiklos planuose nusimatyti profesinį orientavimą stiprinančias priemones, ypatingą dėmesį skiriant karjeros orientavimui, kompiuteriniam bei informacinių technologijų raštingumui, aktyviam bendradarbiavimui su Užimtumo tarnyba.

Dauguma jaunų žmonių (77 procentai) yra patenkinti savo laisvalaikiu. Tyrimo rezultatai rodo, kad savo laisvalaikiu labiau patenkinti yra tie respondentai, kurie turi daug galimybių jį praleisti įdomiai bei turintys pakankamai lėšų pasirinkti norimą laisvalaikio leidimo formą. 56 procentai respondentų mano, kad kaimynystėje, kurioje gyvena, trūksta jaunimui skirtų veiklų. Populiariausi laisvalaikio leidimo būdai tarp Vilniaus rajono savivaldybės jaunuolių yra: laiko leidimas su draugais (73 procentai), laiko skyrimas savo hobiui (72 procentai),ėjimas pasivaikščioti (71 procentas) beiėjimas į parduotuves (68 procentai). Mažiausiai populiariūs būdai: lankymasis naktniame klube ar kavinėje (18 procentų) bei lankymasis atviraime jaunimo centre ar erdvėje (17 procentų).

Net 40 procentų respondentų pažymi patiriantys sunkumus susirasti naujų draugų. Dauguma respondentų turi 2 ar daugiau draugų (66 procentai), bet nemaža dalis – 24 procentai – turi tik vieną draugą, o net 10 procentų – nė vieno draugo. Tyrimo rezultatai rodo, kad 2 ir daugiau artimų draugų turintiems asmenims dažniau yra lengva ar labai lengva užmegzti naujas draugystes. 42 procentai jaunuolių sulaukia vidutinio arba žemo palaikymo iš savo esamų draugų (atitinkamai 24 ir 18 procentų). Kalbant apie socialinį palaikymą, 66 procentai jaunuolių sulaukia aukšto ir labai aukšto socialinio palaikymo, žemo – 11 procentų. Žemo ir labai žemo palaikymo santykiais dažniau

pasižymi jauniausios amžiaus grupės – 14-18 m., apklaustieji. Kaip to priežastis respondentai dažniausiai nurodė tai, kad neturi žmonių, kurie padeda duodami ar paskolindami pinigų, kurie išklauso neteisdamis ir neduodami patarimų, kurie verčia susimąstyti apie respondentų jausmus ar vertybes. Taip pat pastebima, kad respondentams, kurie turi du ir daugiau draugų, dažniau būdingas aukštas ir labai aukštas socialinis palaikymas ir parama. Populiariausias jaunimo bendravimo su draugais būdas – susirašymas tekstinėmis žinutėmis, mažiausiai populiarius – susitikimas vaizdo pokalbiui internetinėse platformose.

Rekomenduojama skatinti savivaldybėje jaunimui (ne tik moksleiviams, bet ir vyresniam jaunimui) skirtų veiklų, renginių organizavimą, skatinti pačius jaunuolius siūlyti ir inicijuoti tokių veiklų organizavimą, jų tematiką, formą (pvz., elektroninėje erdvėje sukurti „Atvirą jaunimo langelį“ klausimams, siūlymams bei minčių, idėjų, lūkesčių išsakymui), sudaryti palankesnes sąlygas tokias veiklas organizuoti nemokamai.

Skatinti savivaldybės įstaigas labiau bendradarbiauti ir sisteminti informaciją, skirtą jaunimui bei pateikti ją vienoje vietoje. Savivaldybės jaunimo reikalų tarybai rekomenduojama apsvarstyti šį klausimą ir pateikti pasiūlymus dėl tinkamiausių jaunimo informavimo būdų ir informacijos kanalų.

Didžioji dalis apklaustųjų (62 procentai) gyvena su tėvais / globėjais. Tėvų parama taip pat yra ir pagrindinis jaunuolių (taip nurodė 47 procentai respondentų) gaunamų lėšų šaltinis. Iš uždarbio gyvena 29 procentai respondentų. Tuo tarpu nuosavą būstą nurodė turintys tik 11 procentų apklaustųjų, didžioji dalis – 68 procentai, gyvena tėvams priklausančiame būste. Dažniausiai respondentų šeimos pajamos tenkančios vienam asmeniui per mėnesį yra 856 ir daugiau eurų (taip nurodė 24 procentai respondentų) bei nuo 431 iki 855 eurų (22 procentai respondentų). Mažesnes nei 100 eurų pajamas, tenkančias vienam asmeniui šeimoje per mėnesį, nurodė 10 procentų respondentų.

Net 73 procentai apklaustųjų nurodė, jog nėra susipažinę su būsto programa jaunoms šeimoms ir 73 procentai neketina ja pasinaudoti. Tik 5 procentai apklaustųjų yra pasinaudoję šia programa. Tyrimo rezultatai rodo, kad žinių apie pirmo būsto programą jaunoms šeimoms daugiausia turi vyriausios grupės (24-29 m.) atstovai ir jauniausios amžiaus grupės (14-18 m.) respondentai. Taip pat daugiau žinių turi moterys nei vyrai. Net 64 procentai respondentų teigė, jog nežino ir nėra girdėję apie jaunimo verslumą skatinančias veiklas, tik 12 procentų tiriamųjų yra tekę jose dalyvauti. Dauguma apklaustųjų (71 procentas) nurodė savo verslo neturintys, bet 12 procentų planuoja jį pradėti.

Rekomenduojama aktyviau skatinti jaunimą domėtis LR Vyriausybės pirmo būsto programa, skirta jaunoms šeimoms (savivaldybės administracijos skyriams, atsakingiems už savivaldybės jaunų šeimų pirmo būsto įsigijimo programą, viešinti informaciją apie programą, organizuoti viešinimo kampanijas, parengti metodines priemones, lankstinukus ir pan.), rengiant jaunimo politikos strategiją numatyti jaunimo verslumo, ypač e-verslumo, skatinimo priemones ir / ar parengti/atnaujinti savivaldybės jaunimo verslumo skatinimo programą (pvz., ugdyti jaunimo verslumo įgūdžius simuliacinėse verslo platformose, kasmet rengti jaunimo verslumo kūrybines dirbtuves, sudaryti galimybę jauniems žmonėms pirmą kartą arba iki tam tikro amžiaus nemokamai išsiimti verslo liudijimą), siekti, kad verslo planų rengimas būtų įtrauktas į pamokų turinį ugdymo įstaigose.

48 procentus Vilniaus rajono savivaldybės jaunimo galima priskirti žemai politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai, tik 15 procentų yra priskiriami aukšto politinio-pilietinio aktyvumo kategorijai. Taip pat, tik 10 procentų respondentų aplinkos politinio-pilietinio aktyvumo apraiškos yra aukštos. 56 procentai respondentų žemu požiūriu į politiką negatyvumu (juos galima priskirti prie turinčių teigiamas nuostatas į politiką). Be to, apklaustieji pasižymi ir žemu pilietiškumo-labdaringumo lygiu – 77 procentams apklaustųjų buvo nustatytas žemas pilietiškumo-labdaringumo lygis.

Kad yra įsitraukę į nevyriausybinių organizacijų veiklas nurodė tik 12 jaunuolių. Tyrimo rezultatai rodo vidutinišką jaunuolių motyvacijos lygį dalyvauti NVO veiklose. Mažiausiai motyvacijos kelia įdomus lyderis, dalijimasis turimomis žiniomis ir idėjomis ir draugų rato plėtimas. O daugiausiai – galimybė susitikti, bendrauti su įdomiais žmonėmis, patrauklios idėjos, didesnio pasitikėjimo savimi įgijimas, galimybė įgyti naujų gebėjimų ir žinių, kurios bus naudingos ateityje. Daugiau nei du trečdaliai (79 procentai) apklaustųjų nėra girdėję ir naudojęsi jaunimo informavimo ir konsultavimo portalu zinauviska.lt. Tyrimo duomenys rodo, kad respondentai, kurie yra

girdėję ar naudojęsi portalu zinauviska.lt, dažniau priklauso 14-18 m. amžiaus grupei nei kitoms amžiaus grupėms. Net 73 procentai apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius nėra dalyvavę savanoriškoje veikloje (iš jų 27 procentai nurodė, kad nors dabar nedalyvauja savanoriškoje veikloje, bet dalyvavo anksčiau). Tyrimo rezultatai rodo, kad savanoriškoje veikloje dažniau dalyvauja vidutiniškai politiškai-pilietiškai aktyvūs apklaustieji, gyvenantys dažniau politiškai-pilietiškai vidutiniškai aktyvioje aplinkoje bei dažniau priskiriami žemam politiškumo-labdaringumo lygiui. Be to, dažniau savanoriškoje veikloje dalyvavo 14-18 m. amžiaus grupės respondentai bei dažniau moterys nei vyrai. Iš tarptautinių savanorystės galimybių respondentams geriausiai žinomos yra „Erasmus+“ programos veiklos. Tačiau net 31 procentas respondentų nežino tarptautinės savanorystės galimybių. Tik 13 procentų jaunimo priklauso kokiam nors neformaliai grupei ar stiliui. Neformaliai grupei ar stiliui dažniau priklauso jauniausi (14–18 m.) apklaustieji, o pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų yra labai panašus. Atsižvelgiant į nuostatas pilietinės visuomenės atžvilgiu, 74 procentai tyrimo dalyvių jaučiasi laisvi pilietiškai ir visuomeniškai veikti, 70 procentų – jaučiasi saugūs savo šalyje, taip pat didelė dalis 68 procentai – mano, kad piliečių veikla yra palaikoma bendrapiliečių, aplinkinių, artimųjų.

Rekomenduojama institucijai, atsakingai už portalą zinauviska.lt veiklą, skirti daugiau laiko informacijos apie šį portalą viešinimui.

Rekomenduoja Jaunimo reikalų tarybai surengti diskusijas su jaunimo ir su jaunimu dirbančiomis organizacijomis įstaigomis ir organizacijomis, įtraukiančiomis į savo veiklas jaunimą (arba apklausą), kuriose jaunimo politikos (arba organizacijų veiklos srityse) būtų reikalingos inovacijos, proveržis ir kaip būtų galima tai paskatinti. Parengti bei pateikti pasiūlymus, prisidėsiančius prie inovacijų Vilniaus rajono savivaldybės jaunimo politikoje atsiradimo ir plėtros.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai atlikti Vilniaus rajono savivaldybėje veikiančių jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO ir neformalių jaunimo grupių apklausą, siekiant išsiaiškinti jų poreikius ir iššūkius, trukdančius aktyviai veiklai bei naujų jaunimo NVO kūrimuisi. Atlikti savivaldybės teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybės finansinę paramą bei kitokią paramą NVO ir bendruomenėms (įranga, patalpos, įvairių išlaidų, susijusių su organizacijų administravimu ir neprojektinės veiklos organizavimu, ar veikiantis paramos mechanizmas yra efektyvus ir sudarantis sąlygas kurti ir veikti jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO, atnaujinti jų veiklą, tuo pačiu pasidomėti gerąja kitų savivaldybių patirtimi šiais klausimais. Remiantis apklausos bei analizės rezultatais pateikti siūlymus savivaldybės merui, tarybai, administracijai dėl neformalių jaunimo grupių, jaunimo bei su jaunimu dirbančių NVO veiklos stiprinimo bei motyvacinių priemonių, skatinančių kurti naujas jaunimo NVO, įgyvendinimo.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai išanalizuoti visų savivaldybėje skelbiamų finansavimo konkursų nuostatus, įvertinant juose numatytus reikalavimus pareiškėjams, veikloms, veiklų prioritetus skiriamas sumas, o taip pat – finansavimą gaunančias per įvairius konkursus organizacijas, peržiūrėti jaunimo veiklos finansavimo konkurso nuostatų reikalavimus veikloms, prioritetams bei pareiškėjams, siekiant kad jaunimo veiklos finansavimo projektų konkurso lėšomis būtų daugiau finansuojami jaunimo organizacijų ir neformalių jaunimo grupių projektai, kurie turi mažiau galimybių dalyvauti kituose savivaldybės skelbiamuose finansavimo konkursuose.

Rekomenduojama Jaunimo reikalų tarybai organizuoti pažintines pamokas ugdymo įstaigose apie jaunimo politiką, jaunimo politikos struktūras, dalyvavimo jaunimo politikoje naudą jaunam žmogui.

Tyrimo rezultatai rodo, kad alkoholio vartojimas yra dažniausiai pasitaikantis žalingas įprotis jaunuolių tarpe, net 41 procentas apklaustųjų per pastaruosius 6 mėnesius yra bent kartą arba kelis ir daugiau kartų vartoję alkoholio. Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai vartojantys alkoholį dažniau yra moterys nei vyrai, taip pat dažniau 14-18 m. amžiaus respondentai nei kitų amžiaus grupių. Tačiau nemaža dalis (30 procentų) respondentų per pastaruosius 6 mėnesius nevartojo alkoholio nei karto, o 29 procentai teigia apskritai visiškai nevartojantys alkoholio. 27 procentai apklaustųjų patenka į rizikos grupę priklausomybei nuo alkoholio atsirasti, o 13 procentų turi didelį pavojų priklausomybei atsirasti arba jau turi priklausomybę. 15 procentų tyrimo dalyvių teigė bandę narkotikų (iš jų 4 procentai nurodė, kad vartoja pastoviai). 5 procentai respondentų nėra bandę narkotikų, tačiau nurodė, kad norėtų pamėginti. 8 procentai nurodė nenorintys atsakyti į klausimą, susijusį su narkotikų vartojimu. Tyrimo rezultatai rodo, kad respondentai, kurie yra bandę narkotikų kartą ar keletą kartų bei vartoję juos pastoviai

per paskutinius 6 mėn., dažniau pažymėjo, kad yra vyrai nei moterys. 65 procentai apklaustųjų niekada nerūkė, o 10 procentų nurodė, kad yra metę rūkyti. Tačiau ganėtinai nemaža dalis respondentų – 25 procentai – turi rūkymo įpročių (iš jų 4 procentai surūkė daugiau nei 20 cigarečių per dieną). Be to, dažniau rūkymo įpročių turi 14-18 m. amžiaus grupės respondentai, nei kitų amžiaus grupių respondentai. Net 30 procentų apklaustųjų prisipažino bent kartą per 6 mėnesius vartoję migdomuosius / raminamuosius vaistus. Tyrimo rezultatai rodo, kad kartą per mėn. arba dažniau migdomuosius / raminamuosius vaistus per paskutinius šešis mėnesius dažniau vartojo 14-18 m. amžiaus grupės respondentai, dažniau tai darė moterys nei vyrai. Net 74 procentai respondentų nurodė leidžiantys 3 ir daugiau valandų internete (iš jų 41 procentas leidžia internete daugiau kaip 5 valandas per dieną) ir tik 6 procentai naudojami internetu mažiau nei 1 valandą per dieną. Nors didžioji dalis respondentų – 92 procentai, nėra naudoję greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis, bet 8 procentai tai darė bent kartą ar daugiau per paskutinius 6 mėnesius. Visgi, tyrimo rezultatai rodo, kad jauni žmonės nėra linkę naudotis greitųjų kreditų bendrovių paslaugomis.

Norint gerinti situaciją ir mažinti jaunimo žalingų įpročių paplitimą rekomenduojama aktyviau skatinti sveikos gyvensenos propagavimą, organizuoti jaunimui patrauklias prevencines kampanijas (pvz. soc. tinklų bei mobiliųjų aplikacijų pagalba organizuoti įvairius iššūkių konkursus, vykdyti periodinius lėtinių neinfekcinių ligų rizikos veiksmų (alkoholio, tabako, narkotikų vartojimo ir kt.) paplitimo nustatymo tyrimus / apklausas savivaldybės ugdymo įstaigose, pagal tyrimų / apklausų rezultatus planuoti ir vykdyti prevencines veiklas ugdymo įstaigose), vykdyti migdomųjų / raminamųjų vaistų vartojimo prevenciją jaunimo tarpe.

Nemaža dalis respondentų (45 procentai) sportuoja daugiau nei vieną kartą per savaitę, bet nemaža dalis – 25 procentai, nesportuoja nė karto per savaitę, o vieną kartą – 18 procentų. Sportavimui per dieną skiriama trukmė dažniausiai yra 30-60 min. (24 procentai). Kasdien dažniausiai sportuoja 14 – 18 m. amžiaus jaunimo grupės nariai. Pasiskirstymas tarp vyrų ir moterų panašus. Visai nesportuoja dažniau moterys nei vyrai, o pasiskirstymas tarp amžiaus grupių panašus.

Vertinant bendrą sveikatą, gera fizine ir psichologine savijauta pasižymi mažiau nei pusė respondentų – tik 36 procentai, o netgi 21 procentas pasižymi blogai fizine ir psichologine savijauta. 52 procentai turi pasikartojančių ar trumpalaikių sveikatos sutrikimų. Prastesne psichologine ir fizine savijauta pasižymintys jaunuoliai nurodo, kad dažnai patyrė nerimą, jautėsi sudirgę ar nervingi, buvo nepatenkinti tuo, ką daro ir jautėsi blogos nuotaikos.

Rekomenduojama skatinant jaunimo sveiką gyvenseną, numatyti priemones, skirtas organizuoti ne tik įvairias fizinio aktyvumo, bet ir sveiką bei subalansuotą mitybą populiariausias veiklas (pvz., sveiko maisto gaminimo dirbtuves, stovyklas su žinomais virtuvės šefais, asmeniniais treneriais), sveiką bei tinkamą miegą populiariausias veiklas. Rekomenduojama rengiant jaunimo politikos strategiją numatyti / atnaujinti priemones, skirtas kuo įvairesnių, tiek komandinių, tiek individualių sporto šakų populiarinimui jaunimo tarpe, ypač didelį dėmesį skiriant vyresnių jaunuolių įtraukimui į sporto veiklas.

44 procentai respondentų sulaukia aukšto ir labai aukšto šeimos narių socialinio palaikymo. Tačiau žemo palaikymo sulaukia net 20 procentų apklaustųjų. Dauguma respondentų geriausiai žino nemokamos pagalbos teikėjus – Vaikų liniją (40 procentų) bei Jaunimo liniją (31 procentas). Tačiau net 75 procentai respondentų teigė, jog nei karto nesikreipė į nei vieną iš nemokamos pagalbos teikėjų. Iš tų, kurie yra kreipęsi, dažniausiai nurodė kreipęsi į Vaikų liniją (9 procentai) ir Jaunimo liniją (8 procentai).

Rekomenduojama peržvelgti jaunimui teikiamos informacijos apie nemokamas pagalbos linijas turinį, didesnę dėmesį skiriant praktiniam informavimui apie pokalbių turinį paskambinus į pagalbos linijas, ko gali tikėtis jaunimas paskambinęs į pagalbos linijas, kaip vyksta pokalbis ir pan.

Rekomenduojama rengiant jaunimo politikos strategiją numatyti priemones jaunimo emocinės sveikatos stiprinimui (pvz., sudaryti galimybes jaunimui vykdyti supervizijas/intervizijas ugdymo įstaigose, atvirąjį darbą su jaunimu vykdančiose įstaigose).

Lytinis jaunuolių išprusimas yra gana blogas – 38 procentai respondentų nurodė niekada nenaudojantys apsaugos priemonių lytinių santykių metu, dar 10 procentų nurodė jas naudojančius retai. Tik trečdalis jaunuolių (30 procentų) visada naudoja kontraceptines priemones. Tyrimo duomenys atskleidžia, kad kontraceptinių

priemonių lytinių santykių metu niekada nenaudoja dažniausiai 14–18 metų amžiaus jaunuoliai. Tarp lyčių pasiskirstymas yra gana panašus. Tuo tarpu kontracetines priemones visada naudoja dažniau moterys nei vyrai, o pagal amžiaus grupes reikšmingų skirtumų nenustatyta. Vidutinis pirmų lytinių santykių amžius – 16,84 metų. 64 procentų jaunuolių požiūris į santuoką yra pozityvus, tačiau 25 procentų nuomone santuoka yra visiškai nereikalinga, taip pat 6 procentai mano, kad santuoka reikalinga tik turint / laukiantis vaikų.

Rekomenduojama į savivaldybės jaunimo politikos strategiją įtraukti jaunimo lytinio išprusimo gerinimo priemones, didinti jaunimo informavimą (organizuoti diskusijas, susitikimus su sveikatos specialistais, gydytojais, vykdyti lytiškumo ugdymo renginius ugdymo įstaigose) bei kitas veiklas, skirtas jaunimo lytiškumo ugdymui ir jaunuolių rengimui šeimai, įtraukiant gerąją užsienio šalių patirtį.